

1946

უზანო

საქართველოს სსრ განათლების
სამინისტროს ბრძანებითა და
განკარგულებათა

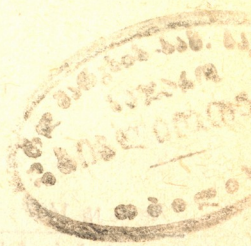
კრებული

წელიწადი მეცხრე

№ 4—6	Сборник приказов и Распоряжений Министер- ства Просвещения Грузинской ССР	1946 წ.
-------	--	---------

1945—46 სასწავლო წლის მეოთხე
ნახევარში საქართველოს სსრ
სკოლების გამოკვდევის
შედეგების შესახებ

9587

თბილისი
1946

პ/მგ. რედაქტორი მ. ბუჩულაძე

ბრძანება № 277

საქართველოს სსრ განათლების სახალხო კომისარიატისადმი

1946 წ. 8 თებერვალი

მცხეთის რაიონის—ნიჩბინის საშუალო სკოლის მუშაკ-
ბის შესახებ

გამოკვლევით დადასტურებულია, რომ მცხეთის რაიონის ნიჩ-
ბინის საშუალო სკოლის დირექტორისა და სასწავლო ნაწილის
გამგის სუსტი ხელმძღვანელობისა და მასწავლებელთა მუშაობაზე
სათანადო კონტროლის დაუწესებლობის შედეგად, აღნიშნული
სკოლის სასწავლო-სააღმზრდელო მუშაობაში ადგილი აქვს სერიო-
ზულ ნაკლოვანებებს, რაც გამოიხატება შემდეგში:

ა) სუსტად არის დაყენებული ცალკეული საგნების სწავლე-
ბის საქმე, რის გამოც მოსწავლეთა მომზადების დონე ქართულ
ენასა და ლიტერატურაში, ისტორიაში, გეოგრაფიაში, ფიზიკაში,
ქიმიაში, ბუნებისმეტყველებაში და სხვა საგნებში ძალზე დაბალია.

ქართული ენისა და ლიტერატურის გაკვეთილზე ნაკლები ყუ-
რადღება ექცევა კლასიკოსების ნაწარმოებთა ტექსტზე მუშაობას,
რის გამოც მოსწავლეები ვერ ახერხებენ ნ. ბარათაშვილისა, ილია
ქავჭავაძისა, აკაკი წერეთლის და სხვა კლასიკოსთა შემოქმედების
ანალიზს. ფრიად დაბალია მოსწავლეთა მეტყველებისა და წერის
კულტურის დონე. მოსწავლეთა წერით ნამუშევრებში ბლომად
მოიპოვება სტილისტური, ორთოგრაფიული და პუნქტუაციური
ხასიათის შეცდომები. წერის თემები შერჩეულია უხეიროდ, ადგი-
ლი აქვს ლექსებისა და იგავ-არაკების კარნახით წერას. არ ხდება
წერითი ნამუშევრების დროულად და გულდასმით გასწორება, ად-
გილი აქვს შეფასების ნიშნების აწვევის შემთხვევებს. მაგალითად,
მე-7 კლასის ერთერთი მოსწავლის წერითი ნამუშევარი, რომელიც
მხოლოდ 12 სტრიქონს შეიცავდა და რომელშიც უხვად იყო ყველა
სახის შეცდომა,— შეფასებული იყო ნიშან „4“-ზე.

ისტორიიდან არ იცნობენ ღირსშესანიშნავ ფაქტებსა და მოვლენებს, ვერ ერკვევიან ისტორიულ მოვლენათა მიზეზებსა და შედეგებს; არ იცნობენ, მაგალითად, პუგაჩევის აჯანყების ამბავსა და მის მიზეზებს, 1812 წლის სამამულო ომის ისტორიას და სხვა ძირითადი მნიშვნელობის მასალას. ქიმიის სწავლებაში არ იყენებენ თვალსაჩინოებას, გავრცელებულია ქიმიური ფორმულების უაზროდ, მექანიკურად გაზეპირება, ქიმიური ცნებების აღრევა, მოსწავლეები ვერ ერკვევიან საგნის ძირითად საკითხებში, ვერ არჩევენ ქიმიურ ნაერთთა კლასებს, ჟანგულებს, ფუძეებს, მჟავებს და მარილებს, გოგირდის სიმჟავის ნაცვლად სწერენ გოგირდწყალბადს და სხვ.

ელემენტარული საკითხების უცოდინარობას ამჟღავნებენ მოსწავლეები აგრეთვე გეოგრაფიაში; არ იცნობენ მასშტაბს, არა გაეგებათ კომპასის დანიშნულება, არ იციან რას ეწოდება სრუტე, ტბა, ოკეანე, ხშირად მდინარის ნაცვლად ასახელებენ ზღვებსა და ოკეანებს;

ბ) სამუშაო გეგმების შედგენის საქმეში ადგილი აქვს მასწავლებელთა უბასუხისმგებლობას. ზოგ საგანში სამუშაო გეგმა არ იყო შედგენილი დეკემბრამდე. აგრეთვე მასწავლებლებს არ აქვთ თემატიკური გეგმები, კლასის ხელმძღვანელების სამუშაო გეგმები ზოგადი ხასიათისაა.

გ) სკოლის დირექტორისა და სასწავლო ნაწილის გამგის ხელმძღვანელობა და კონტროლი სკოლის მუშაობაზე ძალზე სუსტია. მათ მიერ მოსმენილ გაკვეთილების რაოდენობა მეტად მცირეა. მოსმენილი გაკვეთილების ანალიზი არ არის სათანადოდ გაფორმებული, მითითებები ერთფეროვანი, უხეირო და ზოგადი ხასიათისაა.

დ) სუსტია განათლების განყოფილების სასკოლო ინსპექტორების დახმარება სკოლაზე. ინსპექტორი აბგარ კალოვი ასეთ მითითებებს აძლევს სკოლას: „სისტემატურად აწარმოოს სასწავლო ნაწილის გამგემ ყოველ-კვირეული გაშლილი გეგმის შედგენა“, „მიიღოს სათანადო ზომები რათა კლასის ხელმძღვანელებმა იქონიონ მშობელთა ოჯახების დათვალეირების სპეციალური რვეული და სხვ.;

ე) 1945 წლის 4 ოქტომბერს სკოლაში ჩაიშალა გამოცდები ქიმიაში იმის გამო, რომ სასკოლო ინსპექტორები ჩიხლაძე და კალოვი გამოცდების ჩასატარებლად მთვრალეები გამოცხადდნ სკოლაში.

1. ნიჩბისის საშუალო სკოლის დირექტორი კონსტანტინე გიორგისძე ლილუაშვილი განთავისუფლდეს თანამდებობიდან იმის გამო, რომ მან ვერ უზრუნველყო სკოლაში სასწავლო-სააღმზრდელო მუშაობის სათანადო სიმაღლეზე დაყენება და 1945 წლის 4 ოქტომბერს ხელი შეუწყო მე 10 კლასში გამოცდების ჩაშლას ქიმიკში.

2. ამავე სკოლის სასწავლო ნაწილის გამგე ქეთევან სილიბისტროს ასული კობეშავიძე განთავისუფლდეს თანამდებობიდან მასწავლებელთა მუშაობაზე სუსტი ხელმძღვანელობისა და ქიმიკ-ბუნების-მეტყველების სწავლების ცუდად დაყენებისათვის.

3. მცხეთის რაიონის განათლების განყოფილების სასკოლო ინსპექტორები აბგარ იოსებისძე კალოვი და ალექსანდრე ზაქარიასძე ჩიხლაძე მოიხსნან თანამდებობიდან უმსგავსი საქციელისა და სკოლაში გამოცდების ჩაშლისათვის.

4. დაევალოს მცხეთის რაიონის განათლების განყოფილების გამგეს შეისწავლოს ნიჩბისის საშუალო სკოლის მასწავლებელთა მუშაობა და დასახოს კონკრეტული ღონისძიებანი აღნიშნულ სკოლაში არსებულ ნაკლოვანებათა აღმოფხვრისა და სკოლის სასწავლო-სააღმზრდელო მუშაობის სათანადო სიმაღლეზე დაყენებისათვის.

5. დაევალოს საქართველოს სსრ განსახკომის კადრების სამმართველოს ა. შ. 15 თებერვლამდე შეარჩიოს სათანადო კანდიტატები სასკოლო ინსპექტორებისა და ნიჩბისის საშუალო სკოლის დირექტორისა და სასწავლო ნაწილის გამგის თანამდებობაზე.

საფუძველი: საქართველოს სსრ განსახკომის კოლეგიის 1946 წლის 18 იანვრის დადგენილება.

საქართველოს სსრ განათლების

სახალხო კომისარი ვ. კუპრაძე.

ბრძანება № 393

საქართველოს სსრ განათლების სახალხო კომისარიატისაღმირ

1946 წლის 27 თებერვალი

თბილისის რაიონის ზოგადიერტი სკოლის მუშაკების შესახებ

შემოწმებით დადასტურებულია, რომ თბილისის რაიონის წყალ-სადენისა და შამპანკომბინატის დაწყებით, ბაგებისა და ტაბახმელის შვიდწლიან, ავჭალის, დიდმისა და კოჯრის საშუალო სკოლებში რამდენიმედ გაუმჯობესებულია სასწავლო-სააღმზრდელო მუშაობა და მოსწავლეთა ცოდნის დონის ამოღლების საქმეში მიღწეულია ზოგიერთი წარმატება.

ავჭალის საშუალო სკოლის მასწავლებლები: ს. ბერძნიშვილი (ქართული ენა და ლიტერატურა), ნ. ლეყავა (ბუნებისმეტყველება), ნ. კვერცხე (ისტორია და გეოგრაფია), კოჯრის საშუალო სკოლის ბუნებისმეტყველების მასწავლებელი გ. კეკელია, წყალსადენისა და შამპანკომბინატის დაწყებითი სკოლების მასწავლებლები ა. ჭიხონელიძე, ა. აკოფოვი და სხვები გაკვეთილებისათვის კარგად ემზადებიან, სწავლებაში იყენებენ თვალსაჩინოებას და მოსწავლეთა ცოდნის დონეს ამოწმებენ სისტემატურად და ობიექტურად.

მაგრამ, აღნიშნული სკოლების სასწავლო-სააღმზრდელო მუშაობაში ადგილი აქვს ნაკლოვანებებს:

ა) ზოგ სკოლაში საყოველთაო-სავალდებულო სწავლება ცუდად ხორციელდება. მაგალითად, ავჭალის საშუალო სკოლიდან მიმდინარე სასწავლო წელს განთესილია 7 მოსწავლე, ტაბახმელისა და ბაგების შვიდწლიანი სკოლიდან—10 მოსწავლე. ამასთან ერთად, ადგილი აქვს გაკვეთილების გაცდენების და გაკვეთილებზე დაგვიანების შემთხვევებს; ა. წ. 23 იანვარს ავჭალის საშუალო სკოლაში 465 მოსწავლიდან მეცადინეობაზე 233 მოსწავლე გამოცხადდა, ხოლო ბაგების შვიდწლიან სკოლაში 31 იანვარს მე-2, მე-4 და მე-6 კლასების 54 მოსწავლიდან მეცადინეობას მხოლოდ 21 მოსწავლე დაესწრო და სხვ.;

ბ) ზოგან გაკვეთილების ცხრილი არ შეესაბამება საქართველოს სსრ განსახკომის მიერ დამტკიცებულ სასწავლო გეგმას. მაგალითად, კოჯრის საშუალო სკოლის მე-2 კლასში რუსულ ენის კვირაში 6 საათის ნაცვლად დათმობილი აქვს 3 საათი, ტაბახმელის შვიდწლიანი სკოლის მე-5 კლასში ისტორიას 2 საათის ნაცვლად — 3 საათი, ხოლო ამ სკოლის მე-6 კლასში ალგებრას 5 საათის ნაცვლად — 4 და მე-5 კლასში არითმეტიკა 7 საათის ნაცვლად კვირაში 6 საათი ისწავლება;

გ) ზოგჯერ მეოთხედური ნიშნების დადგენა არ ხდება მიმდინარე შეფასების ნიშნების საფუძველზე. ავჭალის საშუალო სკოლის მე-6 კლასის ერთ-ერთ მოსწავლეს ისტორიაში სასწავლო წლის მეორე მეოთხედის მეოთხედურ ნიშნად „3“ უწერია, მაშინ როცა ეს მოსწავლე სასწავლო წლის მეორე მეოთხედში ცოდნის მაშინდარე შეფასებისას ისტორიაში ოთხჯერაა გამოკითხული და მას სამჯერ მიღებული აქვს ნიშანი „2“, ხოლო ერთჯერ „1“, მსგავს შემთხვევას აღვილი აქვს აგრეთვე ტაბახმელის შვიდწლიან სკოლაშიც;

დ) ზოგიერთი მასწავლებელი არ ითვალისწინებს, რომ სწავლებას უნდა ჰქონდეს აღმზრდელიობითი ხასიათი, კმაყოფილდება მოსწავლეთათვის მხოლოდ ცოდნის მიწოდებით და სწავლების პროცესში უგულებელჰყოფს მოსწავლეებში ხასიათის, მეგობრობის, ამხანაგობის გრძნობისა და სხვა თვისებათა აღზრდას. მაგალითად, ავჭალის საშუალო სკოლის მე-4 კლასის ქართული ენის მასწავლებელი გაკვეთილზე დაკმაყოფილდა „სათაგური“-ს მხოლოდ მშრალი შინაარსის გადმოცემით და კარგი მასალა მოცემული ამ მოთხრობაში არ გამოიყენა მოსწავლეებში ამხანაგობისა და მეგობრობის გრძნობის აღსაზრდელად.

ტაბახმელის შვიდწლიან და ავჭალის საშუალო სკოლებში ხშირ შემთხვევაში არ სრულდება მოსწავლეთა წესები. ტაბახმელის შვიდწლიანი სკოლის მე-7 კლასის მოსწავლეები მეჩხებზე ნახევრად წამოწოლილნი სხედან, მოსწავლე ვაჟები ჯიბეში ხელეჩაწყობილი პასუხობენ მასწავლებლებს, ხოლო ავჭალის საშუალო სკოლის მასწავლებელთა ერთ ნაწილს მოსწავლეების მიერ შეჩქმეული აქვს ზედმეტი სახელები და სხვ.;

ე) ზოგ სკოლაში ცუდად არის დაყენებული ქართული ენისა და ლიტერატურის სწავლება. დიღმის საშუალო სკოლის ქართული ენისა და ლიტერატურის მასწავლებელი ანა მხევაშვილი არ არის დაუფლებული საგანს, ლიტერატურულ მასალას ამუშავებს ზერე-

ლედ, არ ავარჯიშებს მოსწავლეებს ნაწარმოების ტექსტზე, არ აწარმოებს ნაწარმოების ტექსტუალურ ანალიზს, სათანადო ყურადღობას არ აქცევს საწერ თემების შერჩევას, წერიითი ნამუშევრების დადებით ლად და გულდასმით გასწორებას და მოსწავლეთა ცოდნის ობიექტურად შეფასებას, რის გამოც მე-6 და მე-7 კლასების მოსწავლეთა ცოდნის დონე მეტად დაბალია, მათში არ არის გამომუშავებული დალაგებული თხრობისა და ზეპირი და წერიითი მეტყველების სწორი ცოდნა-ჩვევანი. არ იციან გავლილი მთელი რიგი ნაწარმოებების, — „თორნიკე ერისთავის“, „პალიასტომის ტბის“, „კაცია ადამიანის“ და სხვათა შინაარსი და დაწერის თარიღი; წერიითი ნამუშევრებში მრავლად უშვებენ ორთოგრაფიულ, სტილისტურ და პუნქტუაციურ შეცდომებს, ცუდია დაწერილობა და სხვ.

სუსტადაა დაყენებული ქართული ენის სწავლება კოჯრის, ავჭალის საშუალო და ბაგების შეიდწლიან სკოლების დაწყებით კლასებში, ამ სკოლების 1 და მე-2 კლასებში სუფთა წერის გაკვეთილები ფაქტიურად არ ტარდება;

გ) რუსული ენისა და ლიტერატურის მასწავლებლები საფუძვლიანად არ ახდენენ ტექსტის ლოლიკურ და ლექსიკურ ანალიზს, არ ავარჯიშებენ მოსწავლეებს წინადადებათა შედგენაზე, გრამატიკის სწავლებას არ უკავშირებენ ტექსტს და სასაუბრო ენას, იშვიათად აძლევენ მოსწავლეებს საშინაო დავალებას ენაში და არ აჩვენებენ მოსწავლეებს მოძებნონ ტექსტში საჭირო მაგალითები, რის გამოც ღარიბია მოსწავლეთა ლექსიკონი, მათ უძნელდებათ შინაარსის გადმოცემა, სწორად ვერ აგებენ წინადადებებს და შეცდომებს უშვებენ მართვასა და შეთანხმებაში; კოჯრის საშუალო სკოლის მე-10 კლასის მოსწავლეები ამბობენ: „Приложение“, „Этот барышня сказал отцу“, „Попал комиссий“, „Новые долг“, მათ არ იციან რამდენგვარია ზედსართავი სახელი და სხვ. ასევე სუსტადაა დაყენებული რუსული ენის სწავლება ტაბახმელის შეიდწლიანი სკოლის მე-3 და მე-7 კლასებშიაც;

ზ) არადამაკმაყოფილებლად სწარმოებს ქიმიკ-ბუნებისმეტყველების სწავლება. დიღმის საშუალო სკოლის ქიმიკ-ბუნებისმეტყველების მასწავლებელი ე. ქურბიძე თვითონ ვერ არის დაუფლებული საგანს, რის გამოც ამ სკოლის მოსწავლეები ქიმიკ-ბუნებისმეტყველების კურსის სრულ უცოდინარობას იჩენენ; მე-8 კლასის მოსწავლეებმა სუსტად იციან ქიმიური სიმბოლოები და ფორმულები, არ იციან მარილთა მიღების ხერხები. ჰალოგენების მიღება, მათი თვი-

სებათა ცვლა ატომური წონის ზრდასთან დაკავშირებით, ვერ გან-
მარტეს რას ეწოდება მარილი, მჟავა და ანჰიდრიდი. მე-10 კლასის
მოსწავლეებმა ვერ დასწერეს ჟერარის განტოლება, ვერ განსაზღვრეს
რეს ორგანულ მჟავათა ფუძიანობა, არ იციან ჟანგვა, აღდგენა,
ეთერფიკაციისა და გასაპნების რეაქცია, ვერ ერკვევიან სტრუქტუ-
რულ ფორმულებში და სხვ.

ამ სკოლის მე-9 კლასის მოსწავლეებს წარმოადგენა არა აქვთ ვინ
იყო ლინეი, ლამარკი, არ იციან ჩ. დარვინის ბიოგრაფია, მისი მოძღვ-
რების ძირითადი საფუძვლები, — ბრძოლა არსებობისათვის, ცვაღე-
ზადობა, ხელოვნური და ბუნებრივი შერჩევა და სხვ. კოჯრის სა-
შუალო სკოლის მე-8 კლასის მოსწავლეებს წარმოადგენა არა აქვთ
სისხლის შემადგენლობაზე, გულის აღნაგობაზე, ძვალკუნთოვან
სისტემაზე და სუნთქვის პროცესზე.

ტაბახმელის შეიდწლიან სკოლაში ქიმიის სწავლება ყოველგვარ
თვალსაზრისობის გარეშე სწარმოებს, რის გამოც მე-7 კლასის
მოსწავლეები ვერ არჩევენ ერთმანეთისაგან ფიზიკურ და ქიმიურ
მოვლენებს, არ იციან რას შეისწავლის ქიმია, რა არის წვა, ხენჯი
და რეაქციის ტიპები.

მ ბ რ ძ ა ნ ე ბ :

1. დაევალოს სკოლის დირექტორებს (გამგებებს) და სასწავ- ლო ნაწილის გამგებებს:

ა) 1946 წლის 10 მარტამდე ჩაატარონ სკოლისგარეთ დარჩე-
ნილი ბავშვებისა და მოზარდების ზუსტი აღრიცხვა, შეისწავლონ
მათი შესაბამ კლასებში დაბრუნების საკითხი, 1946-47 სასწავლო
წლიდან დააბრუნონ ისინი სკოლებში და არ დაუშვან მოსწავლეთა
სკოლიდან ჩამოშორების ფაქტები; განუმარტონ მშობლებს საყო-
ველთაო-სავალდებულო სწავლების გატარების საქმეში მათი მოვა-
ლეობა და იმ მშობლების წინააღმდეგ, რომლებიც შეგნებულად
არიდებენ ბავშვებსა და მოზარდებს სკოლებს, მიიღონ კანონით
გათვალისწინებული ზომები;

ბ) გადაჭრით აღკვეთონ მოსწავლეთა მიერ გაკვეთილების გაც-
დენისა და გაკვეთილებზე დაგვიანების შემთხვევები; ყოველ ცალ-
კეულ შემთხვევაში შეამოწმონ მოსწავლეთა დაგვიანების და გაც-
დენის მიზეზები, ჩააბან ამ მუშაობაში მოსწავლეთა მშობლები, დაა-
კისრონ მათ პასუხისმგებლობა დ უზრუნველყონ ამ დარგში მოს-
წავლეთა წესების ზუსტად გატარება სკოლაში;

გ) პირადად უხელმძღვანელონ მასწავლებელთა და სკოლის სხვა მუშაკთა სამუშაოზე გამოცხადებისა და სამუშაოდან წასვლის აღრიცხვას და სკოლის შინაგანაწესის დამრღვევ მასწავლებლებთან მიმართ მიიღონ კანონით გათვალისწინებული ზომები;

დ) 1946 წლის 28 თებერვლამდე უზრუნველჰქონ მასწავლებელთა მიერ საგნის წლიური კალენდარული გეგმების საქართველოს სსრ განსახკომის პროგრამების შესაბამისად გადამუშავება და საგნის კალენდარულ გეგმებში გასამეორებელი მასალის შეტანა;

ე) გადაჭრით გააუმჯობესონ მეთოდური მუშაობა, დაწყებითი კლასის მასწავლებელთათვის ჩამოაყალიბონ საკლასო კომისიები, ხოლო მე-5-10 კლასების მასწავლებელთათვის საგნობრივი კომისიები, გამოცდილებათა გაზიარების მიზნით მოაწყონ ცალკე საგნების მასწავლებელთა გაკვეთილებზე ურთიერთდასწრება; პერიოდულად ჩაატარონ მასწავლებლებთან მეთოდური ხასიათის მოხსენებები, კონსულტაციები და თათბირები, როგორც ზოგად პედაგოგიურ, ისე ცალკე საგნების სწავლების მეთოდის საკითხებზე;

ვ) სისტემატურად დაესწრონ მასწავლებლებს გაკვეთილებზე, შეამოწმონ ცალკე სასწავლო დისციპლინებში საპროგრამო მასალის გავლა, მოსწავლეთა ცოდნა, მათი წერითი ნამუშევრები, გასწორება და შეფასება, კლასის ხელმძღვანელების მუშაობა, შედეგები განიხილონ პედაგოგიური საბჭოს სხდომაზე და დასახონ სათანადო ღონისძიებანი სწავლების ხარისხის შემდგომი გაუმჯობესებისათვის, მოსწავლეთა წერითი და ზეპირი მეტყველების კულტურის ამაღლებისათვის და ცალკე სასწავლო დისციპლინებში არსებულ ჩამორჩენის ლიკვიდაციისათვის;

ზ) არსებითად გააუმჯობესონ პედაგოგიური საბჭოს მუშაობა, პედაგოგიური საბჭოს სხდომებზე მეტი ადგილი დაუთმონ სასწავლო-სააღმზრდელო ხასიათის საკითხების განხილვას; დაწვრილებით ჩაწერონ ოქმში როგორც მოსმენილი საკითხების შინაარსი, ისე ამა თუ იმ საკითხზე კამათში გამოსულ მასწავლებელთა აზრი, სათანადოდ გააფორმონ პედაგოგიური საბჭოს სხდომის ოქმები და სისტემატურად შეამოწმონ მიღებულ დადგენილებათა შესრულება;

თ) გადაჭრით გააუმჯობესონ აღმზრდელობითი მუშაობა, სისტემატურად შეამოწმონ კლასის ხელმძღვანელებისა და ცალკე სასწავლო დისციპლინების მასწავლებელთა მიერ აღმზრდელობითი მუშაობა გაკვეთილებზე, ფართოდ ჩააბან ამ საქმეში კომკავშირისა და პიონერ-ორგანიზაციები, მოსწავლეთა მშობლები და ზუსტად

გაატარონ ცხოვრებაში საქართველოს სსრ განსახკომის მიზნით მოსწავლეთა დასჯისა და წახალისების ღონისძიებათა შესახებ.

2. ქართული ენისა და ლიტერატურის მასწავლებლებმა განსაკუთრებული ყურადღება მიაქციონ მოსწავლეთა მიერ ნაწარმოების შინაარსის მხატვრულად გადმოცემას, ლიტერატურულ ტექსტზე მუშაობას, მოსწავლეთა წერიითი და ზეპირი შეტყვევების კულტურის დონის ამაღლებას, შეგნებული, გამომეტყველებითი კითხვის ჩვევის გამომუშავებას, გრამატიკის სწავლების მტკიცედ დაკავშირებას ლიტერატურულ მასალასთან, წერიითი მუშაობის ხარისხის გაუმჯობესებას, საწერი თემების შერჩევას პროგრამების მოთხოვნილებათა შესაბამისად, წერიითი ნამუშევრების გულდასმით გასწორებასა და ობიექტურ შეფასებას.

3. რუსული ენისა და ლიტერატურის მასწავლებლებმა უფრო მეტი დრო დაუთმონ ტექსტზე მუშაობას, ტექსტის ლოგიკურ და ლექსიკურ ანალიზს, წინადადებების სწორად აგებას და ცალკეულ სიტყვათა შეგნებულად, დაუშახინჯებლად გამოთქმას, ენაზე პრაქტიკულ ვარჯის; ენაზე მუშაობა მკიდროდ დაუკავშირონ ლიტერატურულ მასალას, სასაუბრო ენას და არ დაუშვან გრამატიკული წესებისა და კატეგორიების შეუგნებლად გაზეპირება.

4. ბუნებისმეტყველების მასწავლებლებმა განსაკუთრებული ყურადღება მიაქციონ სასწავლო მასალის თანამიმდევრობით გადაცემას, სწავლებაში თვალსაჩინოების გამოყენებას, ბუნების მოვლენებზე დაკვირვების წარმოებას; ექსკურსიების ჩატარებას, განვლილი მასალის სისტემატურ განმეორებას და მიაღწიონ მოსწავლეთა მიერ პროგრამული მასალის შეგნებულად შეთვისებას, მათში პრაქტიკული ცოდნა-ჩვევებისა და ბუნების მოვლენებზე სწორი შეხედულების გამომუშავებას.

5. ქიმიის მასწავლებლებმა მოსწავლეთა მიერ მასალის მტკიცედ და შეგნებულად შეთვისების მიზნით სისტემატური ხასიათი მისცენ ვაკეეთილებზე ცდებისა და ექსპერიმენტების ჩატარებას; შემოიღონ ქიმიის მასალის ჩასაწერი და ჩასახატი რვეული და სისტემატურად ავარჯიშონ მოსწავლეები ქიმიური ამოცანების ამოხსნაზე.

6. ისტორიის სწავლებისას ფართოდ იქნეს გამოყენებული თვალსაჩინოება. განსაკუთრებული ყურადღება მიექცეს მოსწავლეთა მიერ მასალის მწყობრ და თანამიმდევრულ თხრობას, ისტორიულ ამბებისა და მოვლენების, თარიღებისა და სახელების დაუ-

მახინჯებლად გადმოცემას და ისტორიულ მოვლენათა შორის არსებული მიზეზობრივი კავშირის შეგნებას.

7. ცალკე სასწავლო დისციპლინების მასწავლებლებმა ბისა და საგნების მიხედვით შეადგინონ კლასგარეშე საკითხავი წიგნების სარეკომენდაციო სიები, დააწესონ მოსწავლეთათვის წასაკითხი წიგნების სავალდებულო მინიმუმი და წაკითხული წიგნების გარშემო აზრთა გაზიარების მიზნით პერიოდულად მოაწყონ მკითხველთა შეკრებები.

8. ტაბახმელის შეიდწლიანი და კოჯრის საშუალო სკოლების სამეცადინო ცხრილი, როგორც შეუსაბამო საქართველოს სსრ განსახკომის მიერ დამტკიცებულ სასწავლო გეგმასთან გაუქმდეს, 1946 წლის 28 თებერვლიდან აღნიშნულ სკოლებმა იმუშაონ ახალი, საქართველოს სსრ განსახკომის მიერ დამტკიცებული სასწავლო გეგმის შესაბამისად შედგენილი ცხრილით.

9. დაევალოს აღნიშნული სკოლების დირექტორებს, სასწავლო ნაწილის გამგეებსა და მასწავლებლებს განსაკუთრებული ყურადღება მიაქციონ საკლასო ჟურნალების წესიერად წარმოების საქმეს; სისტემატურად შეიტანონ საკლასო ჟურნალებში საშინაო დავალებები, მოსწავლეთა, ცოდნის შეფასების ნიშნები და არ დაუშვან დამახინჯებები მოსწავლეთა ცოდნის შეფასების საქმეში, რისთვისაც მტკიცედ იხელმძღვანელონ განსახკომის 1945 წლის 3 მარტის მითითებებით.

10. ა/წ 28 თებერვლიდან განთავისუფლდეს თანამდებობიდან კოჯრის საშუალო სკოლის ბუნებისმეტყველების მასწავლებელი ვასილ გრიგოლის-ძე სიხარულიძე იმის გამო, რომ მან, როგორც შეთავსებით მომუშავემ, ვერ უზრუნველყო საგნის სწავლების სათანადო სიმაღლეზე დაყენება; ბუნებისმეტყველების გაკვეთილები გადაეცეს ამავე სკოლის მასწავლებელ რაისა მამედოვას მისი გეოგრაფიის მასწავლებლობიდან განთავისუფლებით, ხოლო გეოგრაფიის სწავლება დაეკისროს მასწავლებელ გენერა ექვთიმეს-ასულ გიორგაძეს.

11. ა/წ 28 თებერვლიდან განთავისუფლდნენ თანამდებობიდან დიღმის საშუალო სკოლის ქართული ენისა და ლიტერატურის მასწავლებელი ანა მზევაშვილი და ქიმიკ-ბუნებისმეტყველების მასწავლებელი ეკატერინე ქურიძე ამ საგნების სწავლების ცუდად დაყენებისათვის.

ანა მზევაშვილი გამოყენებული იქნას დიღმის სკოლაში სსვა შესაფერ, სამუშაოზე.

12. გამოეცხადოს საყვედური ტაბახმელის შვიდწლიანი სკოლის დირექტორს მარიამ ჭელიძეს იმის გამო, რომ მან ვერ უზრუნველყო სკოლის სასწავლო-სააღმზრდელო მუშაობაზე სათანადო ძღვენელობა და კონტროლის განხორციელება და გაფრთხილებულ იქნას, რომ უახლოეს დროში, თუ ის ვერ გარდაქმნის მუშაობას, 1946-47 სასწავლო წლიდან მოხსნილი იქნება სამუშაოდან.

13. გამოეცხადოს საყვედური ტაბახმელის შვიდწლიანი სკოლის ქიმია-ბუნებისმეტყველების მასწავლებელ სოფიო ჟღენტს ამ საგნების სწავლების ცუდად დაყენებისათვის.

14. დაევალოს საქართველოს სსრ განსახკომის მომარაგების სამმართველოს უფროსს ამხ. დავით მელიქაძეს კოჯრის საშუალო სკოლისათვის—საბავშვო სახლების აღსაზრდელებისათვის, დამატებით გამოჰყოს 5.000 ცალი რვეული.

15. წინადადება მიეცეს თბილისის რაიონის განათლების განყოფილების გამგეს ამხ. მ. კვაჭაძეს გააძლიეროს ხელმძღვანელობა და კონტროლი რაიონის სკოლების მუშაობაზე და დასახოს კონკრეტული ღონისძიებანი ხსენებული სკოლების მუშაობაში არსებული ნაკლოვანებების გამოსასწორებლად.

16. ეს ბრძანება განილულ იქნას თბილისის რაიონის ყველა დაწყებით, შვიდწლიან და საშუალო სკოლების პედაგოგიურ საბჭოს სხდომაზე ა/წ 10 მარტამდე და დასახული იქნას სათანადო ღონისძიებანი.

საქართველოს სსრ განათლების სახალხო
კომისრიის მოადგილე მ. ბურჭულაძე.

ბრძანება № 506

საქართველოს სსრ განათლების სახალხო კომისარიატისადმი

1946 წ. 13 მარტი

საყოველთაო-სავალდებულო სწავლების განხორციელების შემოწმების შედეგების შესახებ

გავეცანი რა საქართველოს სსრ სკოლებში საყოველთაო-სავალდებულო სწავლების კანონის გატარების მდგომარეობის შემოწმების შედეგებს აღვნიშნავ, რომ ზოგიერთმა განათლების განყოფილებათა გამგემ, სკოლის დირექტორმა და მასწავლებელმა სათანადო პასუხისმგებლობით მოჰკიდეს ხელი სკოლის ასაკის ბავშვთა სკოლაში მთლიანად ჩაბმის საქმეს. ქალ. თბილისისა და ქუთაისის, აბაშის, ვანის, გურჯაანის, ზესტაფონის, ზუგდიდის, ლანჩხუთის, სიღნაღის, ჩოხატაურის, სამტრედიის, წულუკიძისა და სხვა რაიონებში ზუსტად აღრიცხეს სკოლის ასაკის ყველა ბავშვი და მოზარდი, ჩააბეს ისინი სათანადო კლასებში და შეინარჩუნეს მოსწავლეთა მთელი კონტინენტი. მაგალითად, მიმდინარე სასწავლო წელს ლანჩხუთის რაიონის სკოლებში დაბრუნებული იქნა 450 მოსწავლე, აბაშის რაიონის სკოლებში—129, ზესტაფონის რაიონში—195, ზუგდიდის რაიონში—200, ჩოხატაურის რაიონში—150-დე მოსწავლე და ა. შ.

მიუხედავად ამისა, რესპუბლიკის მრავალ რაიონში საყოველთაო-სავალდებულო სწავლების კანონის განხორციელება არაა დამაკმაყოფილებლად მიმდინარეობს:

ა) ბევრ რაიონში მოსწავლეთა თვალსაჩინო ნაწილი ჯერ კიდევ სკოლის გარედ არის დარჩენილი. მაგალითად, ადიგენის რაიონში სკოლის გარეთ დარჩენილია 1—4 კლასების ასაკის 662 ბავშვი (15%), 5—7 კლასების ასაკის—597 ბავშვი (41%); მცხეთის რაიონში—5—7 კლასების—296 (17%), თბილისის რაიონში—1—4 კლასების ასაკის—642 (11%), 5—7 კლასების—580 (31%), ბაშკირეთის რაიონში—5—7 კლასების ასაკის—590 (29%), გვეგეკორის რაიონში—5—7 კლასების ასაკის—642 (16%) აფხაზეთის ასსრ-ში 5—7

კლასების ასაკის—3136, (21%), სამხრეთ-ოსეთის ავტონომიური ოლქში—5-7 კლასების—1575 ბავშვი (24%). მსგავს მდგომარეობას აქვს ადგილი ბაგდანოვკის, ბოლნისის, თეთრიწყაროს, ქლუხორის, მიიკოვსკის, ცაგერის, ღუშეთის, ბორჯომის, საგარეჯოს, ხალოცხის, ცხაკაიასა და სხვა რაიონებშიაც.

ბ) 1945 წლის სექტემბრიდან 1946 წლის იანვრამდე ბევრი მოსწავლე ჩამოშორდა სკოლას. მაგალითად, აქარის ასსრ ხულოს რაიონის სკოლებს ჩამოშორდა—650 მოსწავლე, ახალციხის რაიონში—520, საგარეჯოს რაიონში—200, ტყიბულის რაიონში—260, ცხაკაიას რაიონში—270, ქ. ქიათურის სკოლებს—160-დე მოსწავლე და ა. შ.

გ) ზოგ სკოლაში ადგილი აქვს მოსწავლეთა მიერ ვაკეეთილდების გაცდენის ხშირ შემთხვევებს. ბოლნისის რაიონის დარბაზის საშუალო სკოლის 270 მოსწავლიდან მეცადინეობას მოსწავლეთა მხოლოდ 50-60% ესწრება. ამავე რაიონის ფახრალის საშუალო სკოლაში 15 თებერვალს მე-6 კლასის 31 მოსწავლიდან მეცადინეობაზე მხოლოდ 10 მოსწავლე გამოცხადდა. ამავე რაიონის კაზრეთის შვიდწლიან სკოლაში ნოემბრის შემდეგ ყოველ კლასში მეცადინეობას მოსწავლეთა ერთი მესამედი აკლდება. თბილისის რაიონის აეკალის საშუალო სკოლაში 23 იანვარს 465 მოსწავლიდან მეცადინეობაზე 233 მოსწავლე გამოცხადდა; ამავე რაიონის ბაგების შვიდწლიან სკოლაში 31 იანვარს მე-2, მე-4 და მე-6 კლასების 54 მოსწავლიდან მეცადინეობას მხოლოდ 21 მოსწავლე დაესწრო. ასეთივე მდგომარეობას აქვს ადგილი მცხეთის, სტალინირისა და ზოგიერთ სხვა რაიონის მთელ რიგ სკოლებშიაც.

საყოველთაო-სავალდებულო სწავლების კანონის გატარების საქმეში ზემოაღნიშნული ნაკლოვანებები შედეგია იმისა, რომ დასახელებულ რაიონებში სკოლის დირექტორები და სახალხო განათლების განყოფილებების გამგეები სათანადო პასუხისმგებლობით არ ეკიდებიან—„7-დან 17 წლის ასაკამდე ბავშვთა და მოზარდთა აღრიცხვის ორგანიზაციისა და საყოველთაო-სავალდებულო სწავლების კანონის შესრულების კონტროლის წესის შესახებ“ საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს 1943 წლის 28 დეკემბერს დამტკიცებულ ინსტრუქციის განხორციელების საქმეს; არ აწარმოებენ საჭირო ახსნა-განმარტებას მოსახლეობაში საყოველთაო-სავალდებულო სწავლების კანონის მნიშვნელობაზე და არ სვამენ საკითხს შემდგომი ორგანოების წინაშე იმ სახლმართველებისა და სასოფლო საბჭოს თავმჯდომარეების შესახებ, რომლებიც არაღამაკმაყოფილებ-

ლად მუშაობენ საყოველთაო-სავალდებულო სწავლების კანონის გასატარებლად.

მ ბ რ ძ ა ნ ე მ ბ :

1. დაევალოს აფხაზეთისა და აჭარის ასრ განსახკომებს, სამხრეთ-ოსეთის ავტონომიური ოლქის, ყველა სარაიონო და საქალაქო განათლების განყოფილებებს:

ა) 1946 წლის 28 მარტამდე ცალკე სკოლების მიხედვით დააზუსტონ სკოლიდან ჩამოშორებულ და სკოლისგარეთ დარჩენილ ბავშვთა რაოდენობა, საფუძვლიანად შეისწავლონ მათი სათანადო კლასებში დაბრუნების საკითხი და ის მოსწავლეები, რომლებსაც გაცდენილი აქვთ 45 სასწავლო დღეზე ნაკლები, ეხლავე ჩააბან სწავლებაში, ხოლო იმ ბავშვების ჩაბმა სკოლებში, რომელთაც 45 სასწავლო დღეზე მეტი აქვთ გაცდენილი გაითვალისწინონ 1946—47 სასწავლო წლის 1 სექტემბრიდან;

ბ) საფუძვლიანად შეისწავლონ მოსწავლეთა სკოლიდან ჩამოშორების მიზეზები იმ მოსწავლეებისათვის მატერიალური დახმარების გაწევის მიზნით, რომლებიც ტანსაცმელისა და ფეხსაცმელის უქონლობის გამო სკოლაში ვერ ცხადდებიან, საკითხი დასვან ხელმძღვანელი ორგანოების წინაშე;

გ) ფართო ახსნა-განმარტებითი მუშაობა ჩაატარონ მოსახლეობაში საყოველთაო-სავალდებულო სწავლების კანონის გატარების მნიშვნელობის შესახებ და იმ მშობლებისა და მეურვეების წინააღმდეგ, რომლებიც ბავშვებს არ გზავნიან სკოლაში, მიიღონ კანონით გათვალისწინებული ზომები;

დ) სისტემატური კონტროლი დააწესონ სახლთმმართველებისა და სასოფლო საბჭოს თავმჯდომარეების მიერ საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს 1943 წლის 28 დეკემბრის დადგენილების განხორციელებაზე და იმ სახლთმმართველისა და სასოფლო საბჭოს თავმჯდომარის მიმართ, რომლებიც არ ზრუნავენ საყოველთაო-სავალდებულო სწავლების კანონის გატარებაზე, ზომების მისაღებად დასვან საკითხი სათანადო ორგანოების წინაშე;

ე) არ დაუშვან მოსწავლეთა მოწყვეტა მეცადინეობიდან სასოფლო-სამეურნეო სამუშაოებში გამოყენების მიზნით და ამ საქმეში დამნაშავე პირთა შესახებ საკითხი აღძრან სათანადო ორგანოების წინაშე, ორგანიზაციული ზომების მისაღებად.

2. დაევალოს დაწყებითი, შვიდწლიანი და ხაშუალო სკოლის დირექტორებს (გამგეებს):

ა) სასკოლო უბნის მიხედვით ერთი დეკადის ვადაში დაახლოებით მიმდინარე სასწავლო წლის განმავლობაში დაწყებითი, შვიდწლიანი და საშუალო სკოლების სხვადასხვა კლასებიდან ჩამოშორებულ მოსწავლეთა სიები, შეისწავლონ მათი სკოლიდან ჩამოშორების მიზეზები, ადგილობრივ ორგანოებთან და მშობელთა კომიტეტებთან ერთად დასახონ კონკრეტული ღონისძიებანი მათი სკოლებში დასაბრუნებლად;

ბ) ქალაქად სახლთმმართველებთან და სოფლად სასოფლო-სამეურნეოებთან ერთად დაწესებულ ვადებში აღრიცხონ წინაწლებში სკოლებიდან ჩამოშორებული მოსწავლეები და ის ბავშვები, რომლებსაც 1946 წლის 1 სექტემბერს შეუსრულდებათ 7 წელი და ამ თავითვე დასახონ საჭირო ღონისძიებანი 1946 - 47 სასწავლო წლის დასაწყისიდან მათი სკოლაში მთლიანად ჩაბმის უზრუნველსაყოფად.

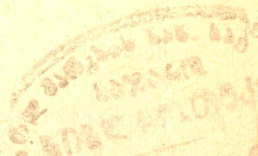
გ) გადაჭრით აღკვეთონ მოსწავლეთა მიერ გაკვეთილების გაცდენის შემთხვევები; ყოველ ცალკეულ შემთხვევაში შეამოწმონ მოსწავლეთა მიერ გაკვეთილების გაცდენის მიზეზები, ჩააბან ამ მუშაობაში მოსწავლეთა მშობლები, დააკისრონ მათ პასუხისმგებლობა და უზრუნველჰყონ ამ დარგში მოსწავლეთა წესების ზუსტად გატარება სკოლაში.

3. დაევალოს განათლების განყოფილების გამგეებს ა/წ 23 მარტამდე ეს ბრძანება განიხილონ დაწყებითი, შვიდწლიანი და საშუალო სკოლების დირექტორების (გამგეების) თათბირზე და დასახონ კონკრეტული ღონისძიებანი, რომელიც უზრუნველჰყოფს საყოველთაო-საველდებულო სწავლების კანონის გატარების საქმეში არსებულ ნაკლოვანებათა სრულ ლიკვიდაციას.

საქართველოს სსრ განათლების

სახალხო კომისარი ზ. კუპრაძე

9587

ბრძანება № 552

საქართველოს სსრ მანათლვების სახალხო კომისარიატისადმი
1946 წლის 21 მარტი

ბოლნისის რაიონის სკოლების გამოკვლევის შედეგების
შესახებ

გავეცანი რა ბოლნისის რაიონის ბოლნისის, ფახრალის, დარბაზის, კაპანახჩის საშუალო, აშლაგულავერის, კაზრეთის, ბალიჭის შეიღწილიანი და ქვეშისა, დამირლოსა და მუშევანის დაწესებულებების მუშაობის გამოკვლევის შედეგებს, აღვნიშნავ, რომ ბოლნისის რაიონში სკოლების მატერიალური ბაზა მნიშვნელოვნად არის გაუმჯობესებული: სკოლების დიდი ნაწილი შეკეთებულია, საკმაო რაოდენობით არის მოზიდული სათბობი, სასკოლო შენობებს მიწები უმნიშვნელო რაოდენობით აკლია; გასულ წელთან შედარებით სკოლები უკეთ არიან უზრუნველყოფილი მასწავლებელთა კადრებით, სახელმძღვანელო წიგნებით, რვეულებით და სხვა სასწავლო ნივთებით. განსაკუთრებით ნაყოფიერი მუშაობაა ამ მხრივ ჩატარებული ბოლნისის ქართული (დირექტორი გ. ბაკურაძე) და კაპანახჩის აზერბაიჯანული (დირექტორი მ. სადიკოვი) სკოლების მიერ, რის შედეგად ამ სკოლებში სასწავლო-სააღმზრდელი მუშაობის ნორმალურად წარმართვისათვის სათანადო პირობებია შექმნილი.

ამის მიუხედავად, რაიონის სკოლების მუშაობას მნიშვნელოვანი ნაკლოვანებანი ახასიათებს, ამათგან მთავარია შემდეგი:

ა) ბევრი ბავშვი სკოლისგარეთ არის დარჩენილი, ხოლო იმ ბავშვების საკმაოდ დიდი ნაწილი, რომლებიც ჩარიცხული არიან სკოლებში ხშირად აცდენს გაკვეთილებს. მაგალითად, დარბაზის საშუალო სკოლაში უნდა სწავლობდეს 393 ბავშვი, სიით სკოლაში ირიცხება მხოლოდ 270 ბავშვი, ამათგანაც კი მეცადინეობას ნორმალურად 50-60% ესწრება. ფახრალის საშუალო და კაზრეთის შეიღწილიანი სკოლებში არ არის ზუსტად დადგენილი სკოლის ასაკის მოსწავლეთა რიცხვი, და ჟურნალების მიხედვით აღრიცხულ მოსწავლეთაგან მეცადინეობას ბავშვთა საკმაოდ დიდი ნაწილი არ ესწრება. მაგალითად, ფახრალის საშუალო სკოლაში 15 თებერვალს მე-

კლასში 31 მოსწავლიდან მეცადინეობას ესწრებოდა მხოლოდ 10 მოსწავლე; კაზრეთის შვიდწლიან სკოლაში ნოემბრის შემდეგ ყოველ კლასში მეცადინეობას აკლდება მოსწავლეთა თითქმის ერთი მესამედი;

ბ) მრავალი ნაკლი ახასიათებს ქართული ენისა და ლიტერატურის სწავლებას, — I—VII კლასების მოსწავლეთა დიდი ნაწილი ვერ ახერხებს მათთვის ცნობილი მოთხოვნების მინაარსის გააზრებულად გადმოცემას, ბავშვები ზეპირად, სიტყვა-სიტყვით, იმეორებენ ტექსტს.

გრამატიკა სავსებით მოწყვეტილად ისწავლება ლიტერატურის კურსისაგან, — ბოლნისისა და კაზრეთის სკოლების მეექვსე კლასების მოსწავლენი თითქოს ერკვევიან ზმნათა კატეგორიებში, მაგრამ საქმარისია დააკვირდეთ მათ მეტყველებას, რომ დარწმუნდეთ, თუ რამდენად ზერელე და უსაგნოა ეს ცოდნა.

მოსწავლენი კლასგარეშე წიგნებს არ კითხულობენ; კითხვაზე — რა გაქვთ წაკითხული სახელმძღვანელოს გარდა შინ? — კაზრეთის შვიდწლიანი სკოლის მე-5 კლასში ერთმა მოსწავლემ მიუთითა მეორე კლასის დედაენაში მოთავსებულ ლექსზე — „მიპატიუება სასწავლებელში“, ხოლო მეორემ — „კაკანათი“, დანარჩენებმა განაცხადეს, რომ არაფერი წაუკითხავთ. ბოლნისის საშუალო სკოლის მე-5 კლასში ერთმა მოსწავლემ განაცხადა: წავიკითხე ი. ჭავჭავაძის ლექსი „ხმა სამარიადამ“, მეორემ, — ი. მოსაშვილის ლექსებით, დანარჩენებს ამ კლასშიაც სახელმძღვანელო წიგნს გარდა არაფერი წაუკითხავთ.

სავსებით არადამაკმაყოფილებლად არის დაყენებული წერითი მუშაობა მე-5—7 კლასებში. საშინაო წერითი დავალებანი მოსწავლეებს იშვიათად ეძლევათ, იშვიათად ტარდება აგრეთვე საკლასო წერები, წერითი ნამუშევრების გასწორება გულდასმით არ სწარმოებს და მოსწავლენი შეცდომების ამოწმარას არ ახდენენ. ამის შედეგად, მოსწავლეთა ხელი ცუდია, ისინი უშვებენ მრავალ სტილისტიკურ და ორთოგრაფიულ შეცდომებს და არ შესწევთ უნარი აზრი სწორად გადმოსცენ წერილობით.

რაც შეეხება ქართულ ენას არაქართულ სკოლებში, იგი — რაიონის აზერბაიჯანული სკოლების უმეტეს ნაწილში (დარბაზის საშუალო, აშლაგულავერის შვიდწლიან, დამირლოსა და მუშევანის დაწყებით და სხვ. სკოლებში) რიგი წლების მანძილზე არ ისწავლება;

გ) დიდ ნაკლოვანებებს აქვს ადგილი აზერბაიჯანული ენისა და ლიტერატურის სწავლების საქმეშიაც. დამირლოს დაწყებითი და ფახრალის საშუალო სკოლის პირველი კლასის მოსწავლენი სამი თვით არიან ჩამორჩენილი, ამ კლასებში ჯერ კიდევ არ არის დამ-

თავრებული ყველა ასობგერის შესწავლა, ბავშვები ფანქრით წერენ ასოებს და არა აქვთ ასოების სწორად დაწერის ჩვევა, ისინი კითხვისა და წერის დროს მრავალ შეცდომას უშვებენ. მაგალითად, კაპანახისა და ლოს დაწყებითი სკოლის I კლასის ერთერთმა მოსწავლემ დაფაზე „ისტერიკ“-ს ნაცვლად დასწერა „ისაირიკ“, ამ შეცდომის გასწორება მასწავლებელმაც ვერ შესძლო.

ფახრალოს საშუალო სკოლის მეხუთე კლასის მოსწავლეებს სწორად კითხვის ჩვევა არ გაჩნიათ, ვერ ახერხებენ სიტყვების დამარცვლას, არ იციან რა არის არსებითი სახელი, წინადადება და სხვ.

კაპანახის საშუალო სკოლის VIII—X კლ. მოსწავლენი სუსტად არიან დაუფლებულნი ლიტერატურის კურსს, არ შესწევთ შესწავლილი ნაწარმოებების ანალიზის უნარი. მათ იციან, მაგალითად, სულეიმან რუსტამის „კოსის კახრამონ“-ის შინაარსი, მაგრამ ვერ ერკვევიან ამ ნაწარმოების დედააზრში.

სავსებით არადამაკმაყოფილებლად ტარდება წერითი მუშაობა აზერბაიჯანულ ენასა და ლიტერატურაში, როგორც რაოდენობისა, ასევე თემატიკის მხრივ. მაგალითად, კაპანახის საშუალო სკოლის მე-5 კლასში დღემდე ხუთი საკლასო წერაა ჩატარებული, 3 მათგანი კარნახის სახით. ამავე სკოლის მე-4 კლასში მხოლოდ ორჯერ არის ჩატარებული საკლასო წერა. ჯეროვანი ყურადღება არ ექცევა ნაწერების გასწორებას და მოსწავლეთა მიერ დაშვებული შეცდომების გამოსწორებაზე ვარჯიშს;

დ) ისტორიაში გავლილი მასალა მოსწავლეებმა არადამაკმაყოფილებლად იციან,—ვერ ახერხებენ ისტორიული ამბის თხრობას, სუსტად იციან თარიღები, ვერ ერკვევიან რუკაში, დამახინჯებულად წარმოთქვამენ ისტორიულ პირთა სახელებს, არა აქვთ სათანადო წარმოდგენა უმნიშვნელო ისტორიული მოვლენების შესახებ. მაგალითად, ბოლნისის საშუალო სკოლის მერვე კლასის მოსწავლეებმა არ იციან როდის მოხდა ციმბირის სამეფოს დაპყრობა, პოლონელთა განდევნა მოსკოვიდან მიწინისა და პოჟარსკის ხელმძღვანელობით; ამ კლასის მოსწავლეებს ალექსანდრე ნეველი მოსკოვის მთავრად ჰყავთ წარმოდგენილი, ხოლო მეხუთე კლასის მოსწავლეებს კონკრეტული წარმოდგენა არააქვთ ძველი საბერძნეთის ტერიტორიის, ეგვიპტის სახელმწიფოებრივი წყობილების, ჰამურაბის კანონებისა და სხვ. შესახებ.

ფახრალოს, კაპანახის და დარბაზის საშუალო სკოლებში ისტორიას არა სპეციალისტები ასწავლიან. დარბაზის საშუალო სკო-

ლაში სსრ კავშირის ისტორიის ნაცვლად ისწავლება საკ. კ. პ. (ბ)
ისტორია;

ე) ზოგიერთ სკოლაში მათემატიკაში დიდ ჩამორჩენას აქვს ადგილი. ბალიჭის შვიდწლიანი სკოლის მე-7 კლასის მოსწავლეებმა არ იციან განტოლებათა თვისებანი, მოქმედებანი ალგებრული წილადების შეკრება-გამოკლებაზე; ამავე სკოლის მეექვსე კლასის ვერცერთმა მოსწავლემ ვერ განმარტა რადიუსი, მედიანა, ბისექტრისა; კითხვაზე, რას უწოდებთ სამკუთხედის სიმდლეს? მოსწავლე პასუხობს: —სამკუთხედის წვეროს. დარბაზის საშუალო სკოლის მე-8 კლასის მოსწავლეთა მომზადება ალგებრაში იმდენად დაბალია, რომ მათ ვერ შესძლეს კვადრატული და კუბური ფესვიდან რაციონალური თანამამრავლის ფესვის გარედ გამოტანა და ფესვების შეკრება-გამოკლება.

წერთი მუშაობა იშვიათად ტარდება. საშინაო დავალებათა გასწორება მხოლოდ ზოგჯერ წარმოებს. ბოლნისის საშუალო სკოლის ქართულ მე-10 კლასში საკონტროლო წერა მათემატიკაში მხოლოდ ერთჯერ არის წელს ჩატარებული.

ვ) ზევით დასახელებულ სკოლებში, ვარდა ბოლნისის საშუალო სკოლისა, ბიოლოგია და ქიმია თვალსაჩინოების გარეშე ისწავლება, არ ეწყობა ქიმიური და ბიოლოგიური ექსპერიმენტები. არ იყენებენ მიკროსკოპს. მეტიც, ზოგიერთ სკოლაში თვალსაჩინოების მიზნით იმ თვალსაჩინო ნივთებსაც კი არ იყენებენ, რაც მზამზარეული სახით გააჩნია სკოლას. კაპანახის საშუალო სკოლის IX, ფახრალის საშუალო სკოლის VI და დარბაზის საშუალო სკოლის მე-7 კლასის მოსწავლენი ახერხებენ სხვადასხვა ორგანიზმების ზეპირად აღწერას, მაგრამ მათ ამ ორგანიზმების შესახებ კონკრეტული წარმოდგენა არ გააჩნიათ. მაგალითად, დარბაზის საშუალო სკოლის მე-7 კლასის მოსწავლეებს ბაყაყის შინაგან აგებულებაზე თვალსაჩინო წარმოდგენა არ აქვთ, სკოლას აქვს ბაყაყის შინაგანი აგებულების მოდელი, მაგრამ იგი მოსწავლეებს არ უნახავთ.

ქიმიური ამოცანების ამოხსნას არცერთ სკოლაში არ აწარმოებენ.

ზ) კაზრეთის შვიდწლიანი სკოლის მეშვიდე კლასის მოსწავლენი ვერ ახერხებენ ამ კლასების პროგრამებით გათვალისწინებული სასწავლო მასალის დაძლევას. მიუხედავად იმისა, რომ კლასში სიით სულ 9 მოსწავლეა და მათთან ინდივიდუალური მუშაობის წარმოება სავსებით მოსახერხებელია, მათ ვერ შესძლეს დაესახელებინათ ნ. ბარათაშვილის თუნდაც ერთი ლექსიც კი. კიახვებზე როგორი

სახელმწიფო იყო ბიზანტია, რა არის რეფორმაცია, რა იცით დღემდე გეოგრაფიული აღმოჩენების შესახებ, ვინ იყო კოლუმბი, სად მდებარეობს პორტუგალია? ერთი მოსწავლის ვარდა, ვერც ერთი სწავლის ლებით ვერაფერს პასუხობს.

დასახელებული კლასის მოსწავლენი ერთმანეთისაგან ვერ ანსხვავებენ ფიზიკურ და ქიმიურ მოვლენებს, ნაერთსა და ნარევს და ვერ სწერენ უმარტივეს ფორმულებს.

დაფასთან გამოძახებულმა მოსწავლეებმა შემდეგი სახით ამოხსნეს მაგალითები, — $(6+7)^2 = 12+84+14$; $(3+4)^3 = 9+27+12$;

$8: \frac{1}{3} = \frac{25}{3}$; ზოგიერთი მათგანი გამართულად და თავისუფლად

ვერ კითხულობს წიგნსაც კი.

თ) ბოლნისის საშუალო სკოლის ქართულ მეათე კლასში 5—6 მოსწავლეს წინაკლასებში გავლილი ელემენტარული საკითხების ცოდნაც კი არ გააჩნია. ამ კლასის მოსწავლე გ. ე. 45 წუთის განმავლობაში წერდა ავტობიოგრაფიას, დაწერა 12 სტრიქონი, სასვენი ნიშანი მხოლოდ ორ ადგილას დასვა. ერთერთი მოსწავლე ავტობიოგრაფიაში წერს „დავიბადე... ლუქსემბურგის რაიონი სოფ. ბალიჭი“; მოსწავლენი არ არიან დაუფლებულნი ცალკე სიტყვების მართლწერას — „ავტობიოგრაფია“, „მეიწიფი“, „იქალარ“, „7-ილ წიფი“, „ჩასახდენ“, „საშუალო“ და სხვ. მოსწავლეთა ეს ნაწილი ვერ პასუხობს შემდეგ კითხვებზე მათემატიკიდან: რას უდრის წრე ზაზის სიგრძე, წრის ფართობი? ვერ ამტკიცებს ვერცერთ თეორემას სტერეომეტრიიდან, ისინი უცოდინარობას იჩენენ, როგორც ორგანიული, ასევე არაორგანიული ქიმიის კურსისას, — ვერ წერენ მეთანის ფორმულასაც კი.

ი) სასწავლო-სააღმზრდელო გეგმები ფორმალურად დგება, ხოლო ზოგიერთ სკოლაში გეგმებს სრულებით არ ადგენენ. ბალიჭის შვიდწლიან სკოლაში არცერთ მასწავლებელს არ ჰქონდა სააღმზრდელო მუშაობის მეოთხედური გეგმა, ასეთსავე მდგომარეობას ჰქონდა ადგილი ქვეშის დაწყებით სკოლაშიაც.

კ) რაიონის სკოლების დიდნაწილში სასკოლო კაბინეტებს არ უვლიან. ფაბრალოს საშუალო სკოლაში ფიზიკის კაბინეტი მთლიანად განადგურებულია, სკოლას ოთხი საპროექციო ფანარი ჰქონია — არც ერთი არ მუშაობს, სამი მიკროსკოპიდან ერთს სარკე აკლია, მეორეს მხოლოდ ჩონჩხი შერჩენია, მესამეს ძირა საყრდენილა გააჩნია. კაზრეთის შვიდწლიან სკოლაში მიკროსკოპები ჟანგია, დარბაზის საშუალო სკოლაში ფიზიკის ხელსაწყოთა უძრავი ნაწილებია მხოლოდ დარ-

ჩენილი. არცერთ სკოლაში არ მუშაობს ხელის დინამო-მანქანები და ელექტროფორები, არ ხდება რეაქტივების გამოყენება, — კაზრეთის შვიდწლიან სკოლაში ჯერ კიდევ ომამდე შექმნილი ხსენებული ბოთლებში ასხია, იგი არავის გაუხსნია და გამოუყენებელია.

ლ) მოსწავლეთა წესების დანერგვის საქმეს ზოგიერთ სკოლაში სრულებით არ ექცევა ყურადღება, ხოლო ზოგან ამ მიმართულებით თანამიმდევრული მუშაობა არ სწარმოებს, დარბაზის საშუალო სკოლაში არამარტო მოსწავლე ქალები, არამედ ზოგიერთი ვაჟიც ატარებს ბეჭდებს, დიდი ვერცხლის ქამრებს, კლასებში სხედან ქუდებით, ხოლო მოსწავლე ქალები დიდი თავშლებით. მუშევანის დაწყებით სკოლაში მეორე-მესამე კლასებში მოსწავლე ქალებს ორორ-სამსამი ბეჭედი აქვს ხელზე. დარბაზისა და ფახრლოს საშუალო სკოლებში მოსწავლეთა დიდი ნაწილი თმა გაუკრეჭელია, ხოლო თმის გაკრეჭისას, როგორც წესი, შუბლისთავზე იტოვებენ ქოჩორს.

მ) ზოგიერთ სკოლაში სრულებით არ ექცევა ყურადღება მოსწავლეთა შორის სანიტარულ-ჰიგიენური ჩვევების გამომუშავებას, — დარბაზის, კაზრეთის, დამირლოს, აშალაგულავერის სკოლებში მოსწავლენი იშვიათად იბანენ ხელპირს და ბევრი მათგანი კანის ავადმყოფობით არის დაავადებული და სხვ.

მ ბ რ ძ ა ნ ე მ ბ:

1. გადაქრით იქნეს გაუნჯობესებული ბკოლების მუშაობა საყოველთაო-სავადლებულო სწავლების კანონის ვატარების დარგში, რისთვისაც:

ა) რაიონის ყველა სკოლის მიერ დაუყოვნებლივ იქნას აღრიცხული სკოლის გარედ დარჩენილი მოსწავლეები და ყველა საჭირო პირობა იქნას შექმნილი, რათა მომავალი სასწავლო წლიდან 7—15 წლამდე ასაკის მოზარდები მთლიანად იქნეს ჩაბმული მასობრივი სკოლების სათანადო კლასებში, ხოლო ასაკგადაცილებული მოზარდები — სოფლის ახალგაზრდობის სკოლებში;

ბ) საფუძვლიანად იქნეს გამორკვეული ცალკე კლასების მიხედვით მეცადინეობაზე მოსწავლეთა დასწრების მდგომარეობა, ზუსტად იქნეს შესწავლილი იმ ბავშვების ოჯახური პირობები, რომლებიც ხშირად აცდენენ მეცადინეობას, მტკიცე კავშირი იქნეს დამყარებული მოსწავლეთა მშობლებთან, სასოფლო საბჭოებთან და კოლმეურნეობებთან და უზრუნველყოფილი იქნეს მეცადინეობის უმიზეზოდ გამოტოვების აღმოფხვრა;

მეცადინეობაზე მოსწავლეთა დასწორების საკითხი სპეციალურად იქნეს განხილული 23 მარტამდე ყველა შვიდწლიანი და საშუალო სკოლის პედაგოგიურ საბჭოს სხდომაზე.

2. განსაკუთრებული ყურადღება მიექცეს განმეორების საქმეებში ცალკე კლასების და საგნების მასწავლებლებმა წინასწარ აღრიცხონ ის საკითხები, რომელთა განმეორება არ ჩატარებულა და გაითვალისწინონ სასწავლო წლის ბოლომდე, ახლად შესწავლილ თემებთან დაკავშირებით, მათი საფუძვლიანად განმეორება.

სკოლის დირექტორებმა (გამგებმა) და სასწავლო ნაწილის გამგებმა სისტემატური ხელმძღვანელობა და კონტროლი დააწესონ მასწავლებელთა მუშაობაზე და კონკრეტული დახმარება გაუწიონ მათ განმეორების საქმის სწორად ორგანიზებაში.

3. ქართული სკოლების ქართული ენისა და ლიტერატურის მასწავლებლებმა განსაკუთრებული ყურადღება მიაქციონ:

ა) შესწავლილი ლიტერატურული მასალის შეგნებულად, დამოუკიდებლად გადმოცემის უნარის აღზრდას—პირველი კლასიდანვე იმუშაონ ამ მიმართულებით, კარგად გააგებინონ მოსწავლეებს მოთხრობის, იგავარაკის, პოემის შინაარსი, შეაჩვიონ ისინი გულდასმით კითხვას და აღმოფხვრან ის დუშმებელი ზეპირობა, რასაც მხატვრული ნაწარმოების შინაარსის გადმოცემისას აქვს ადგილი;

ბ) წერითი მუშაობის სათანადო დონეზე დაყენების საქმეს; სისტემატურად მისცენ მოსწავლეებს წერითი დავალებანი (წიგნიდან გადაწერა, კითხვებზე პასუხი, მეტყველების ნაწილების, სხვადასხვა სახის წინადადებების, შედარებების, ეპიტეტების და სხვ. ამოწერა, მოკლე შინაარსი, დახასიათება და სხვ.) შინ, ხშირად ჩაატარონ წერითი მუშაობა კლასში, გულდასმით გაასწორონ მოსწავლეთა როგორც საკლასო, ასევე საშინაო წერითი ნამუშევრები და ავარჯიშონ მოსწავლენი დაშვებული შეცდომების გასწორებაზე;

გ) გრამატიკის კურსის დაკავშირებას ლიტერატურულ მასალასთან და ცოცხალ მეტყველებასთან და მოსწავლეებში სწორ მეტყველებისა და სწორწერის პრაქტიკული ჩვევების გამომუშავების საქმეს,— მე-5-7 კლასებში გრამატიკული კატეგორიების სწავლებისას გამოიყენონ ლიტერატურის სახელმძღვანელოში წარმოდგენილი მოთხრობების, ლექსების, პოემების ტექსტები, გააგებინონ ბავშვებს გრამატიკული კანონების მნიშვნელობა და აწარმოონ მათთან ისეთი სახის მუშაობა, რომ გრამატიკის ცოდნა მოსწავლეებმა ნამდვილად გამოიყენონ პრაქტიკაში;

დ) კლასგარეშე კითხვას, — შეარჩიონ მოსწავლეთა მომზადებისა და ასაკისათვის შესაფერი წიგნები, მისცენ განმარტებანი ამ წიგნების შესახებ მოსწავლეებს, მოაწყონ წაკითხული წიგნების გარეშე საუბრები და ყველა საჭირო ღონისძიება გაატარონ, რომ ბავშვები ში დამოუკიდებლად კითხვის ინტერესი და უნარი იქნეს აღზრდილი.

4. აზერბაიჯანული ენისა და ლიტერატურის მასწავლებლებმა:

ა) დაწყებით კლასებში განსაკუთრებული ყურადღება მიაქციონ სწორი, სწრაფი და გამომეტყველი კითხვის, შეგნებული თხრობის უნარისა და სწორი წერითი ხელის გამოიმუშავების საქმეს, — აკითხონ მოსწავლეებს ლიტერატურული ტექსტები, გაუსწორონ მათ დაშვებული შეცდომები, შეაჩვიონ ისინი წაკითხულის შეგნებულად, აზრიანად გადმოცემას; სისტემატურად ჩაატარონ წერითი მუშაობა კლასში, მისცენ მოსწავლეებს წერითი დავალებანი შინ, განიხილონ წერითი ნამუშევრები და ავარჯიშონ მოსწავლენი დაშვებული შეცდომების გასწორებაზე;

ბ) აღკვეთონ ანბანის წერისა, საკლასო და საშინაო წერითი სამუშაოების ფანქრით შესრულების პრაქტიკა;

გ) მე-5—7 კლასებში გრამატიკის საკითხების განხილვა მტკიცედ დაუკავშირონ ლიტერატურული ტექსტების შესწავლას, სისტემატურად ხდებოდეს წინადადებების მორფოლოგიური და სინტაქსური განხილვა, მოსწავლეებს ეძლეოდეს დავალებანი ლიტერატურის ტექსტიდან სათანადო გრამატიკული კატეგორიების შერჩევა-ამოწერაზე; განსაკუთრებული ყურადღება მიექცეს მხატვრული ნაწარმოების შინაარსის ღრმად და საფუძვლიანად შესწავლას და შესწავლილი ნაწარმოების შინაარსის დამოუკიდებლად გადმოცემის უნარის აღზრდას მოსწავლეებში;

დ) ღრმად და საფუძვლიანად შეასწავლონ მოსწავლეებს პროგრამით გათვალისწინებული ლიტერატურული მასალა, აღზარდონ მათში ნაწარმოების გმირების დახასიათების უნარი; გასაგებად დაუხასიათონ მოსწავლეებს ყოველი მწერლის შემოქმედება, გაარკვიონ ისინი ნაწარმოების იდეაში და იმ პოეტურ ხერხებსა და მეთოდებში, რასაც მწერალი იყენებს ნაწარმოებში;

ე) გააუმჯობესონ წერითი მუშაობა, ხშირად ჩაატარონ საკონტროლო წერა; მე-5-10 კლასებში სისტემატურად მისცენ მოსწავლეებს შინ წერითი დავალებანი, გაასწორონ წერითი ნამუშევრები და განახორციელონ სათანადო ღონისძიებანი დაშვებული შეცდომების გამოსასწორებლად;

ვ) გადაჭრით გააუმჯობესონ კლასგარეშე კითხვა, — შეადგინონ სკოლაში არსებული კლასგარეშე საკითხავი წიგნების სია (კალენდარი კლასებისათვის, პირადად უხელმძღვანელონ კლასგარეშე კითხვისას) საქმეს და ჩაატარონ საუბრები წაკითხული წიგნების გარშემო.

5. ისტორიის მასწავლებლებმა:

ა) შეადგინონ განმეორების კონკრეტული გეგმა და სათანადო თვალსაჩინო მასალის გამოყენებით აწარმოონ გავლილი მასალის სისტემატური განმეორება, განმეორებისას ძირითად მიზნად დასახონ მიღებული ცოდნის განმტკიცება, გაღრმავება, განზოგადოება და სისტემაში მოქვანა;

ბ) პროგრამით გათვალისწინებული საკითხები ღრმად გააშუქონ და მოსწავლეები შეაჩვიონ ისტორიულ მოვლენებისა და ფაქტების ანალიზს, თანამიმდევრულ მსჯელობას და მათ შესახებ სწორი დასკვნების გამოტანას. სისტემატურად გაასწორონ მოსწავლეთა მცდარი პასუხები;

გ) ბოლნისის საშუალო სკოლის მასწ. შარაშენიძე—საფუძვლიანად ემზადოს თითოეული გაკვეთილისათვის; ყურადღება მიაქციოს გაკვეთილის მეთოდურად სწორად აგების საქმეს, სისტემატურად გამოიყენოს სათანადო ლიტერატურა და საჭირო თვალსაჩინო დიდაქტიკური მასალა;

დ) განსაკუთრებული ყურადღება მიექცეს ბოლნისის საშუალო სკოლის მე-5 და მე-9, კაზრეთის შვიდწლიანი სკოლის მე-7 კლასებში ისტორიაში არსებული ჩამორჩენის აღმოფხვრას, ამ მიზნით ფართოდ იქნეს გამოყენებული კლასგარეშე მუშაობა.

6. მათემატიკის მასწავლებლებმა:

ა) ყოველი გაკვეთილისათვის წინასწარ ამოხსნან და შეამოწმონ მაგალითები და ამოცანები;

ბ) განსაკუთრებული ყურადღება მიაქციონ მათემატიკური დებულებების, წესების, ფორმულების, გეომეტრიული თეორემების ზუსტი მათემატიკური თერმინებით გადაცემას;

გ) გააძლიერონ კონტროლი საშინაო დავალების შესრულებაზე, სისტემატურად აწარმოონ საშინაო რეგულების შემოწმება-გასწორება;

დ) საკონტროლო წერა ჩაატარონ ყოველი თემის ან მისი განსაზღვრული ნაწილის დამთავრებისას, ისე რომ 3-4 და 5 კლასებში

საკონტროლო წერა ჩატარდეს არანაკლებ 5-6-ისა, ხოლო მე-6-7-8-9 და 10 კლასებში არანაკლები 4-5-ისა მეოთხედში.

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

დროულად მოაწიონ ვარჯიში დაშვებული შეცდომების გასწორებაზე;

ე) გადაჭრით იქნას გაუმჯობესებული მუშაობა ზეპირ ანგარიშში, არითმეტიკის თითოეულ გაკვეთილზე ზეპირ ანგარიშს დაეთმოს 5-8 წუთი, გაძლიერებულ იქნას ვარჯიში ამოცანების ამოხსნაზე, სისტემატურად სწარმოებდეს ამოცანათა შემოწმება მათი ამოხსნის შემდეგ;

ვ) სისტემატურად ჩაატარონ მუშაობა განტოლებათა შედგენაზე, ხანგრძლივად ავარჯიშონ მოსწავლენი სხვადასხვა სახის ამოცანების ამოხსნაზე;

გეომეტრიულ თეორემათა შესწავლის დროს გამოყენებულ იქნას ანალიზური მეთოდი, განსაკუთრებული ყურადღება მიაქციონ მსჯელობის უნარის გამომუშავებას;

გაუმჯობესდეს ტრიგონომეტრიულ იგივეობაზე ვარჯიში; ფართოდ დაეთმოს ადგილი ტრიგონომეტრიულ გამოსახულებათა სალოგარითმო სახეზე დაყვანას და ტრიგონომეტრიულ განტოლებათა ამოხსნას.

7. ქიმიისა და ბუნებისმეტყველების მასწავლებლებმა:

ა) გულდასმით მოამზადონ ყოველი გაკვეთილი, არ დაუშვან გაკვეთილების თვალსაჩინოების გარეშე ჩატარება, წინასწარ შეამოწმონ გაკვეთილზე გასატანი ყოველი ცდა;

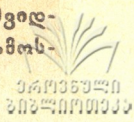
ბ) ახალი მასალის გავლასთან დაკავშირებით ყოველ გაკვეთილზე აწარმოონ მუშაობა განვლილი მასალის განმეორება-განმტკიცებაზე;

გ) სრულ წესრიგში მოიყვანონ ქიმიის და ბუნებისმეტყველების კაბინეტები; შეადგინონ ხელსაწყო-იარაღებისა და რეაქტივების ზუსტი სია. დაიცვან მათი მოვლა-შენახვის წესები და სათანადოდ გამოიყენონ ისინი სწავლების საქმეში;

დ) ყურადღება მიაქციონ მოსწავლეთა მიერ მნიშვნელოვანი მომენტების სპეციალურ რვეულებში ჩახატვა-ჩაწერის წესიერად წარმოების საქმეს და აწარმოონ ჩანაწერების პერიოდულად შემოწმება;

ე) ქიმიისა და ბუნებისმეტყველების პროგრამების შესაბამისად სოფლის მეურნეობისა და საწარმოო პროცესების ძირითადი საფუძვლების გაცნობის მიზნით მოაწიონ მოსწავლეთა ექსკურსიები წარმოებაში, კოლმეურნეობაში და ბუნებაში და აწარმოონ ამოცანების ამოხსნა ქიმიისაში.

8. ბოლნისის საშუალო სკოლის მეათე და კაზრეთის შვიდწლიანი სკოლის მეშვიდე კლასებში არსებული ჩამორჩენის გამოწვევების მიზნით:

ა) ახლად ახსნილი მასალის განმტკიცებაზე ვარჯიშში ყოველ გაკვეთილზე ჩაბმული იქნეს ამ კლასების თითოეული მოსწავლე;

ბ) ახალ გაკვეთილთან ერთად, საშინაო დავალების სახით, ყოველ გაკვეთილზე მიეცეს მოსწავლეებს გასამეორებლად სათანადო მასალა შესწავლილი კურსიდან;

გ) საშინაო დავალება ყოველ გაკვეთილზე გამოეკითხოს თითოეულ მოსწავლეს, ასევე, სისტემატურად იქნეს შემოწმებული თითოეული მოსწავლის საშინაო წერიტი დავალებანი;

დ) გაკვეთილების შემდეგ მოსწავლეებთან სისტემატურად მოეწყოს კონსულტაციები;

ე) ნება დავრთოს ბოლნისის რაიონის განათლების განყოფილებას ა/წ 20 თებერვლიდან სასწავლო წლის ბოლომდე ოთხი საათით გაადიდოს ბოლნისის საშუალო სკოლის ქართული მე-10 კლასის კვირეული დატვირთვა, 2 საათი დაეთმოს ქართულ ენასა და ლიტერატურას და 2 საათი მათემატიკას;

ვ) დაევალოს ბოლნისის საშუალო სკოლის დირექტორს ამხ. გ. ბაკურაძეს და კაზრეთის შვიდწლიანი სკოლის დირექტორს ამხ. ქ. ხარაბაძეს უშუალოდ გაეცნონ ამ კლასების თითოეული მოსწავლის მომზადებას და სათანადო პრაქტიკული დახმარება გაუწიონ მოსწავლეებს ყოველდღიურ მუშაობაში.

9. გადაჭრით იქნეს გაუმჯობესებული სააღმზრდელო მუშაობა:

ა) ყოველი გაკვეთილი წინასწარ იმგვარად იქნეს მომზადებული, რომ გაკვეთილის პროცესში ცოდნის გადაცემასთან ერთად საჭირო ყურადღება ეთმობოდეს აღზრდის საქმეს;

ბ) სააღმზრდელო გეგმები ყოველი მეოთხედისათვის შედგეს ცალკე კლასებში არსებული მდგომარეობის კონკრეტულად გათვალისწინების საფუძველზე, კლასის ხელმძღვანელთა მეოთხედური სამუშაო გეგმები გულდასმით იქნეს ვანხილული სკოლის დირექტორის მიერ, სისტემატურად წარმოებდეს გეგმების შესრულების შემოწმება და საბოლოოდ იქნეს აღმოფხვრილი ამ დარგში არსებული ზერელობა;

გ) აღიკვეთოს ბოლნისის რაიონის სკოლებში მოსწავლეთა წესების დანერგვის მიმართულებით გავრცელებული დაუშვებელი ფორ-

მალჩში, „წესების“ ყოველი მუხლი ზუსტად და თვალსაჩინოდ გაეცნოს მოსწავლეებს და თითოეული მასწავლებელი ყოველდღიურად სათანადო ყურადღებას აქცევდეს „წესების“ შესრულების ლეთა ჩვევად გადაქცევის საქმეს;

დ) გაიშალოს სათანადო აღმზრდელობითი მუშაობა მოსწავლე ქალებთან ბექდების, ყელსაკიდების, სამაჯურებისა და მოსწავლეებისათვის შეუფერებელი სხვა სახის სამკაულების ტარების აღმოფხვრის მიზნით.

10. განსაკუთრებული ყურადღება მიექცეს მოსწავლეებში ჰიგიენური ჩვევების აღზრდას:

ა) მიღწეული იქნეს ისეთი მდგომარეობა, რომ თითოეული მოსწავლე ყოველდღიურად იბანდეს ხელპირს, კვირაში ერთჯერ მაინც იბანდეს ტანსა და იცვლიდეს საცვლებს;

ბ) ყოველი მოსწავლე ვაჟი დროულად იკრეკდეს თმას, იქნიდეს ფრჩხილებს ხელებსა და ფეხებზე და სკოლაში სუფთად ცხადდებოდეს;

გ) დაწესდეს სათანადო მეთვალყურეობა, რათა საკლასო ოთახებში, დერეფნებში სისუფთავე იყოს და მოსწავლენი სკოლასა და მის გარეთ მკაცრად იცავდნენ სანიტარულ-ჰიგიენურ წესებს.

11. სკოლის დირექტორებმა, სასწავლო ნაწილის გამგეებმა სათანადო ხელმძღვანელობა და კონტროლი დააწესონ მასწავლებელთა მუშაობაზე. დაწესებული რაოდენობით მოისმინონ მასწავლებელთა გაკვეთილები და განსაკუთრებული ყურადღება მიაქციონ მოსმენილ გაკვეთილების შედეგების გაშუქებას, — ნაკლის აღმოფხვრის მიზნით სათანადო ღონისძიებათა გატარებას.

12. ა/წ 1-მარტამდე ყველა საშუალო სკოლაში ჩამოყალიბდეს საგნობრივი კომისიები ქართულ ენასა და ლიტერატურაში, აზერბაიჯანულ ენასა და ლიტერატურაში, ფიზიკა-მათემატიკაში, რუსულ ენასა და ლიტერატურაში, ისტორიაში და სხვა. მეთოდურ თათბირებზე განხილულ იქნეს სკოლის პრაქტიკიდან გამომდინარე კონკრეტული მეთოდური საკითხები.

13. არ იქნეს დაშვებული სკოლებში მოსწავლეთა ჩარიცხვა დადგენილი წესის გარეშე და დაუყოვნებლივ იქნას მოყვანილი წესრიგში მოსწავლეთა პირადი საქმეები. აიკრძალოს ერთი და იგივე მოსწავლის სხვადასხვა გვარით ჩაწერა ჟურნალებში და სხვა სასკოლო დოკუმენტებში, რასაც რაიონის ზოგიერთ აზერბაიჯანულ სკოლაში აქვს ადგილი, ჟურნალსა და სხვა სასკოლო დოკუმენტებში

მოსწავლის გვარი იმ სახით ჩაიწეროს, როგორც იგი მეტრიკულ
საბუთშია მოცემული.

* * *

**14. დაიხვას საკითხი მშრომელთა დებუტატების ბოლნისის რაისაბ-
ჭოს წინაშე, რათა:**

ა) დარბაზისა, კაზრეთისა, ფახრალის და რაიონის სხვა სკო-
ლებში მოსწავლეთა მიერ მეცადინეობის გაცდენების აღმოფხვრის
მიზნით მიღებული იქნეს საჭირო ზომები;

ბ) დროულად გაშალოს მუშაობა და მომავალი სასწავლო წლი-
სათვის სკოლის ასაკის ყველა ბავშვი სრულიად იქნეს ჩაბმული სა-
თანადო კლასებში;

გ) ბიოლოგიის სწავლების პრაქტიკასთან დაკავშირების მიზნით,
ბოლნისის საშუალო სკოლა უზრუნველყოფილი იქნეს სათანადო მი-
წის ნაკვეთით;

დ) 1946 წლის 1 სექტემბრისათვის მოწყობილ იქნეს დარბაზის
საშუალო სკოლის სამი ოთახი, რომელთაც მხოლოდ იატაკი და
ჭერი აკლია და ორად გადაიტვიხროს აშაღაგულავერის შვიდწლიანი
სკოლის შენობის დიდი ოთახი;

ე) ამავდროისავე უზრუნველყოფილ იქნეს დარბაზისა, აშა-
ღაგულავერისა და კაზრეთის სკოლების ეზოების შემორაგვა და კაზ-
რეთის სკოლის ეზოში არსებული წყლის აუზის აღდგენა.

15. აღნიშნული ბრძანება განხილული იქნეს ბოლნისის რაიონ-
ის ყველა სკოლის პედაგოგიურ საბჭოს სხდომაზე. რაიონის განათ-
ლების განყოფილებამ გააძლიეროს კონკრეტული ხელმძღვანელობა
სკოლებზე და უზრუნველჰყოს ამ ბრძანების შესრულება.

საქართველოს სსრ განათლების სახალხო
კომისარი **3. კუპრაძე.**

ბრძანება № 582

საქართველოს სსრ განათლების სახალხო კომისარიატისადმი

1946 წლის 25 მარტი

გურჯაანის რაიონის სკოლებში სასწავლო-სააღმწერლო მუშაობის შესახებ

აღნიშნავ, რომ „გურჯაანის რაიონის სკოლებში სასწავლო-სააღმწერლო მუშაობის შესახებ“—განათლების სახალხო კომისარიატის 1945 წლის 26 ოქტომბრის ბრძანების საფუძველზე, გურჯაანის რაიონის სკოლებში გარკვეული მიღწევებია მოპოებული.

საქართველოს სსრ განათლების სახალხო კომისარიატის მიერ ამ რაიონის სკოლების მუშაობაში აღნიშნული ნაკლის გამოსასწორებლად რაიონის განათლების განყოფილებას მნიშვნელოვანი ღონისძიებანი აქვს გატარებული. მოსწავლეები ძირითადად უზრუნველყოფილია სახელმძღვანელო წიგნებითა და სასწავლო ნივთებით. რაიონის განათლების განყოფილების მიერ შესწავლილია რაიონის ყველა სკოლის მუშაობა, მიცემული მითითებები კონკრეტული და საქმიანია. მასწავლებელთა დიდი ნაწილი:—ე. მანჩაშვილი, მ. მამისიმედაშვილი (ჭანდრისუბნის შვიდწლიანი სკოლა), ქ. ნაცვლიშვილი (ბაკურციხის საშუალო სკოლა), თ. პაპოშვილი (კალაურის შვიდწლიანი სკოლა), ბ. გულმაგრიშვილი, გ. ჩეკურიშვილი (შაშიანის საშუალო სკოლა) და რაიონის სხვა სკოლების ბევრი მასწავლებელი საფუძვლიანად ემზადება გაკვეთილისათვის, ნაოლად და გასაგებად აწვდის მოსწავლეებს მასალას. იყენებენ თვალსაჩინოებას, არ აქვთ ჩამორჩენა საპროგრამო მასალის გავლაში, რის შედეგადაც მოსწავლეთა უმრავლესობას მტკიცე და საფუძვლიანი ცოდნა გააჩნია.

სკოლის დირექტორები და სასწავლო ნაწილის გამგეები (ქ. გურჯაანის, ბაკურციხის, მუკუზნისა და ჭანდრისუბნის სკოლები) სათანადო კონტროლსა და ხელმძღვანელობას უწევენ მასწავლებლების მუშაობას: ამოწმებენ სამუშაო გეგმებს, ესწრებიან გაკვეთილებს, დასწრების შედეგებს იხილავენ პედაგოგიურ საბჭოებისა და საგნობრივ კომისიების სხდომებზე და კონკრეტულ დახმარებას უწევენ მასწავლებლებს არსებული ჩამორჩენის გამოსწორების საქმეში.

მაგრამ შემოწმებით დადასტურდა აგრეთვე, რომ რაიონის ზოგიერთ სკოლაში მიმდინარე სასწავლო წლის პირველნახევარში მოსწავლეთა ერთი ნაწილის მიერ გავლილი მასალა არ არის დაძლეული და მათი ცოდნის დონე დაბალია. მაგალითად, კარდანახის საშუალო სკოლაში 939 მოსწავლიდან ვერ ასწრებს 430 მოსწავლე; შაშიანის საშუალო სკოლის მე-6 კლასში 34 მოსწავლიდან, ვერ ასწრებს 26 მოსწავლე, მე-8 კლასში 31 მოსწავლიდან, ვერ ასწრებს 21 მოსწავლე; თუ მიმდინარე წლის პირველ მეოთხედში კალაურის შვიდწლიანი სკოლის მე-7 კლასში 32 მოსწავლიდან ვერ ასწრებდა 17 მოსწავლე, მეორე მეოთხედის ბოლოსათვის ვერ ასწრებს 20 მოსწავლე და ა. შ.

ზოგიერთი მასწავლებელი ჯერ კიდევ არაღამაკმაყოფილებლად მუშაობს. სათანადოდ არ იცნობს პროგრამას, არ ემზადება გაკვეთილისათვის. კალაურის შვიდწლიანი სკოლის ქართული ენისა და ლიტერატურის მასწავლებელმა (მ. მაზანაშვილი) მე-5 კლასში მოსწავლეებს დაავალა ირ. ევდოშვილის ლექსების „მუშის სიზმარი“, „მუზა და მუშა“-ს შესწავლა, მაშინ როცა პროგრამით ეს ლექსები გათვალისწინებული არ არის, ხოლო ლექსი „გაზაფხული“, რაც ამ კლასში შესწავლილი უნდა ყოფილიყო გამოტოვებული იქნა.

მოუმზადებლად ატარებს გაკვეთილებს ამავე სკოლის დაწყებითი კლასის მასწავლებელი ც. პაპოშვილი და ბაკურციხის საშუალო სკოლის ქართული ლიტერატურის მასწავლებელი ლ. რუაძე. მოსწავლეთა ერთ ნაწილს უძნელდება აზრის თანმიმდევრულად გადმოცემა და წერითი სამუშაოს დამოუკიდებლად შესრულება. ზოგჯერ წერითი ნამუშევრები თავის დროზე და გულდასმით არ სწორდება, დაშვებული შეცდომების ამოწერა არ ხდება, წერითი ხელის სისწორის დაცვას ყურადღება არ ექცევა და სხვ.

გ ბ რ ძ ა ნ ე ბ :

1. დაევალოს კარდანახის, შაშიანის საშუალო და კალაურის შვიდწლიანი სკოლის დირექტორებს და სასწავლო ნაწილის გამგეებს:

ა) სისტემატურად შეამოწმონ ცალკე სასწავლო დისციპლინებში საპროგრამო მასალის გავლის მდგომარეობა, მოსწავლეთა მომზადების დონე, მათი წერითი ნამუშევრები, შედეგები განიხილონ პედაგოგიური საბჭოს სხდომაზე და მოსწავლეთა ცოდნის დონის ამაღლებებისათვის გაატარონ სათანადო ღონისძიებანი;

ბ) საფუძვლიანად შეისწავლონ ჩამორჩენილ მოსწავლეთა მდგომარეობა და ჩამორჩენის მიზეზები და აღმოუჩინონ ასეთ მოსწავლეებს საჭირო დახმარება სწავლებაში.

2. ბაკურციხის და შაშიანის საშუალო და კალაურის შვიდწლიანი სკოლების ქართული ენისა და ლიტერატურის მასწავლებლებმა ლ. რუაძემ, ც. პაპოშვილმა და მ. აბელაშვილმა განსაკუთრებული ყურადღება მიაქციონ:

ა) ლიტერატურულ ტექსტზე მუშაობას, გრამატიკული წესების ლიტერატურულ მასალისა და ცოცხალ სამეტყველო ენასთან დაკავშირებით შესწავლას და ვარჯიშს;

ბ) სისტემატურად შეამოწმონ მოსწავლეების მიერ საშინაო დავალებათა შესრულება და ყოველ გაკვეთილზე აწარმოონ მოსწავლეთა ცოდნის ობიექტურად შეფასება;

გ) არ დაუშვან პროგრამიდან გადახვევა და ლიტერატურული მასალის დამუშავება აწარმოონ პროგრამით მოცემული თანმიმდევრობით;

დ) ხშირად მოაწყონ საკლასო წერიტი მუშაობა, წერიტი ვარჯიში, გულდასმით გაასწორონ წერიტი ნამუშევრები და ავარჯიშონ მოსწავლეები დაშვებული შეცდომების გამოსწორებაზე.

3. გურჯაანის განათლების განყოფილებამ უმოკლეს ხანში შეისწავლოს კარდანახის, შაშიანის საშუალო და კალაურის შვიდწლიანი სკოლებში სასწავლო-სააღმზრდელო მუშაობა და მდგომარეობის გამოსასწორებლად გაატაროს სათანადო ღონისძიებანი.

საქართველოს სსრ განათლების სახალხო
კომისრის მოადგილე მ. ბუჩუქლაძე.

ბ რ ძ ე ნ ე ბ ა № 620

საქართველოს სსრ განათლების სახალხო კომისარიატისადმი

1946 წლის „28“ მარტი

აჭარის ასსრ ზოგიერთი სკოლის მუშაობის შესახებ

გაეცანი რა აჭარის ასსრ რესპუბლიკის ხულოს რაიონის ვაჟთა და ქალთა პედსასწავლებლების, მათთან არსებული შვიდწლიანი, რიყეთისა და შუახევის შვიდწლიანი სკოლების, ქედას რაიონის მერისის, მახუნცეთის საშუალო სკოლებისა და ქედას პედსასწავლებლებთან არსებული შვიდწლიანი სკოლის, ქ. ბათუმის ვაჟთა V, ქალთა II და ვაჟთა II საშუალო სკოლების, ბათუმის რაიონის მანინ-

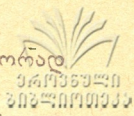
ჯაურის საშუალო და ქობულეთის რაიონის ქობულეთისა და ხუცუბნის საშუალო სკოლების გამოკვლევის შედეგებს, აღვნიშნავ, რომ აჭარის ასსრ სკოლებს სასწავლო-აღმზრდელი მუშაობის საქმეში თვალსაჩინო წარმატებები გააჩნიათ.

1945-46 სასწავლო წელს კაპიტალურად არის შეკეთებული 70 სასკოლო შენობა. ქედასა და ხულოს რაიონებში აგებულია 8 დაწყებითი სკოლის ახალი შენობა, საკმაო რაოდენობითაა შეძენილი მერხი, დაფა და სხვა ავეჯი.

ვასულ წელთან შედარებით გაუმჯობესებულია სკოლებში სათანადო ასაკის ბავშვთა მიზიდვის საქმე, გვემა შესრულებულია 96% მნიშვნელოვანი მუშაობაა ჩატარებული სასკოლო შენობების კეთილმოწყობისა და სკოლების დგამ-ავეჯით უზრუნველყოფის დარგში.

ქ. ბათუმის ქალთა მე-2 საშუალო სკოლაში (დირექტორი ნ. მაჭუტაძე), ქობულეთის საშუალო სკოლაში (დირექტორი ყაჭიშვილი), ქედას II პედსასწავლებელში (დირ. ჩხაიძე), ხულოს ვაჟთა პედსასწავლებელში (დირ. მეგრელიძე) და ზოგიერთ სხვა სკოლაში საკლასო ოთახები, დერეფნები, სამასწავლებლოები, სასწავლო კაბინეტები და სკოლის მთელი გარემო სრულ წესრიგშია მოყვანილი. „სკოლაში სწავლების ხარისხის გაუმჯობესების ღონისძიებათა შესახებ“, ასრ კავშირის სახკომსაბჭოს 1944 წლის 21 ივნისის დადგენილების საფუძველზე ბევრ სკოლაში სწავლების ხარისხი ამაღლებულია. კარგად ასწავლიან ქართულ ენასა და ლიტერატურას ქ. ბათუმის ქალთა მე-2 საშუალო სკოლაში (მასწავლებელი ნ. მაჭუტაძე), ქედის პედსასწავლებელთან არსებული შეიღწლიან სკოლაში (მასწავლებელი—მ. ამბროლაძე), ბათუმის ვაჟთა II და V საშუალო სკოლებში (მას. ნიჟარაძე და ძიმისტარაშვილი), მახინჯაურის საშუალო სკოლაში (მასწავლებელი მენაბდე, III კლასის მასწავლებელი ლეჟავა, IV კლასის მასწავლებელი გოხიძე) და სხვები. ამ სკოლების მოსწავლეებს გააზრებულად აქვთ შესწავლილი გავლილი მასალა, მსჯელობენ გამართული ენით და ლოლიკური თანმიმდევრობით.

რუსული ენის სწავლება კარგადაა დაყენებული ვაჟთა რუსულ V, ბათუმის II, მახინჯაურის, ქობულეთის საშუალო და ქედის შეიღწლიანი სკოლებსა და ხულოს ქალთა პედსასწავლებლებში. მასწავლებლები: ე. ერქომაიშვილი, ცქვიტინიძე, ლუბიანიკოვა, ა. მგალობლიშვილი, თოფურია, ჩერნიაკაია; ტუზოვა, კირთაძე, ქუთათელაძე ბეჯითად მუშაობენ და მოსწავლეები ინტერესით ეკიდებიან რუსული ენის შესწავლას. მოსწავლეებს საკმაო ლექსიკური მარაგი გააჩნიათ. შეუძლიათ დამოუკიდებლად გადმოსცენ წაკითხულის

შინაარსი, შეგნებულად იციან გრამატიკული წესები და სწორად იყენებენ მას წერითსა და ზეპირ მეტყველებაში.

ბევრ სკოლაში სათანადო სიმაღლეზე დგას მათემატიკისა და ფიზიკის სწავლების საქმე. ამ მხრივ კარგი შედეგებია ქ. ბათუმის ვაჟთა II და V, ხუცუბნის და ქობულეთის საშუალო სკოლებში (მასწავლ. მელიქაძე, დათიაშვილი, ძაგნიძე).

მნიშვნელოვანი წარმატებებია მოპოებული ისტორიის სწავლებაშიც ქ. ბათუმის ვაჟთა II და V, ქობულეთის და მახუნცეთის საშუალო სკოლებში (მასწავლებლები—ლორთქიფანიძე, გავრილიდი, ჩხეიძე, გობრონიძე); ამ სკოლების მოსწავლეებმა კარგად იციან ისტორიული ფაქტები, მოვლენები და შესწევთ ამ მოვლენათა ანალიზის სათანადო დასკვნების გამოტანისა და განზოგადოების უნარი.

კარგად არის დაყენებული აგრეთვე ქიმიის, ბუნებისმეტყველებისა და გეოგრაფიის სწავლება ქ. ბათუმის ქალთა II საშუალო სკოლაში (მასწავ. ე. რუხაძე, დ. ლომთათიძე).

მიუხედავად ამისა, აჭარის ასს რესპუბლიკის სკოლების მუშაობას მნიშვნელოვანი ნაკლოვანებანი ახასიათებს, რაც უმთავრესად შემდეგში მდგომარეობს:

ა) საყოველთაო-სავალდებულო სწავლების კანონის გატარების დარგში მიმდინარე სასწავლო წლის პირველ ნახევარში აჭარის ასს რესპუბლიკაში სკოლის გარედ არის დარჩენილი 1200-მდე სასკოლო ასაკის ბავშვი.

ზოგ სკოლაში ადგილი აქვს მოსწავლეთა მიერ გაკვეთილების გაცდენის ხშირ შემთხვევებს. მაგალითად, ქედის რაიონის სოფ. მერისის სკოლის (დირექტორი კალანდარიშვილი) 80 მოსწავლიდან სკოლაში სისტემატურად არ ცხადდება 30-40 მოსწავლე; ხუცუბნის საშუალო სკოლაში სასწავლო წლის პირველ ნახევარში 170 მოსწავლიდან გაკვეთილებზე სისტემატურად ცხადდება მხოლოდ 90-95 მოსწავლე, მახინჯაურის საშუალო სკოლის V კლასში 49 მოსწავლიდან 11 მარტს გაკვეთილებს ესწრებოდა 27 მოსწავლე, იმავე დღეს VII კლასის 33 მოსწავლიდან გაკვეთილებს ესწრებოდა 20 მოსწავლე. ამ სკოლის მასწავლებლები მოსწავლეთა მიერ დაგვიანებით გამოცხადებას, გაკვეთილების გაცდენას საკლასო ყურნალში არ აღნიშნავენ;

ბ) დაწყებით კლასებში არ ექცევა სათანადო ყურადღება დედაენის სწავლების საქმეს. ხშირ შემთხვევაში დედაენის სწავლება გამოიხატება, წიგნიდან ლექსებისა და მოთხრობების მექანიკურად გაზეპირებაში; მოსწავლეებს არ გააჩნიათ სათანადო ლექსიკური

მარაგი, არა აქვთ მარტივი წინადადებების დამოუკიდებლად შედგენისა და აზრის მარტივად და დალაგებით გადმოცემის უნარი.

მერიის საშუალო სკოლის II კლასის მოსწავლეთა ნაწილში პირად ყველა პატარა მოთხრობის „ღარიბი იყო“-ს ტექსტს, მაგრამ ვერცერთმა მათგანმა ვერ შესძლო ამ მოთხრობის მოკლე შინაარსის გადმოცემა. ამ კლასის მასწავლებელი დოლიძე ყურადღებას არ აქცევს ენის სიწმინდეს და თვით უშვებს შეცდომებს („რა ვაკევენ გაკვეთილად“, „არ შეუძლიოდა“, „თურმის“ თურმეს ნაცვლად, „მაკლიოდეს“ და სხვ.)

ხულოს ვაჟთა პედსასწავლებელთან არსებული შვიდწლიან სკოლის II კლასის მასწავლებელი გაჩეჩილაძე სრულიად მოუმზადებლად ატარებს გაკვეთილებს, ბავშვებს მექანიკურად აქვთ გაზეპირებული მასალა და არ ესმით სიტყვების მნიშვნელობა; მოსწავლეებმა არ იციან, რას ნიშნავს „ჯეჯილმა ამოიწია“. „გადგა ბორჯი და ძირი“, „ყოჩივარდა“, „ენძელა“, „ყამირი“ და სხვ.

მსგავს მდგომარეობას აქვს ადგილი, ქობულეთის საშუალო სკოლის III კლასში (მასწავ. ბეჟანიძე). ამ კლასის მოსწავლეთა ლექსიკური მარაგი ძალზე ღარიბია, შესწავლილი მასალიდან მათ არ იციან სიტყვები: „მეტყველი“, „შავი რიდე“, „განთიადი“ და სხვ.

V—X კლასების მოსწავლეებს გრამატიკას უმეტეს წილად ასწავლიან ზერელედ, ცოცხალი სამეტყველო ენისა და ლიტერატურული მასალიდან მოწყვეტით. მახუნცეთის საშუალო სკოლის V კლასში მასწავლებელმა გოგუაძემ მოსწავლეები ავარჯიშა მთელი გაკვეთილის განმავლობაში ერთ წინადადებაზე „ის იერ მიმხვდარიყო, რომ ონისეს ბრალი არ ჰქონდა“, მაგრამ ვერცერთმა მოსწავლემ ვერ გაიგო, თუ რა სახისაა ეს წინადადება. სუსტად მუშაობენ ხულოს რაიონის რიყეთისა და შუახევის შვიდწლიანი სკოლის ქართული ენისა და ლიტერატურის მასწავლებლები—სიხარულიძე და ჩხაიძე. სიხარულიძე უშვებს გაკვეთილებზე ენომრივ შეცდომებს:— „უცფათე“, „დაგამიწყდა“, „მაი“ და სხვ.

ქობულეთის საშუალო სკოლის V კლასში მასწავლებელმა იმნაიშვილმა სრულიად მოუმზადებლად ჩაატარა გრამატიკის გაკვეთილი. „დისიმილიაციის“ შესახებ, ლისიმილიაციის ფაქტის დასადასტურებლად ვერც ერთი მაგალითი ვერ მოიტანა და საკითხი ბავშვებისათვის სრულიად გაუგებარი დარჩა.

მახინჯაურის საშუალო სკოლის V კლასის ქართული ენის მასწავლებელი გოგიჩაიშვილი შესაფერ ყურადღებას ვერ უთმობს ვარ-

ჯიშს ლიტერატურულ ტექსტზე, მოსწავლეებმა ზეპირად იციან გრამატიკის წესები, მაგრამ სრულ უცოდინარობას ამჟღავნებენ თუნდაც მარტივ წინადადების გარჩევისას. ასევე განყენებულად და სალიტერატურო მასალიდან მოწყვეტით ასწავლის ქართულ გრამატიკას ხულოს ქალთა პედაგოგების მასწავლებელი შავგულიძე.

სუსტად მუშაობენ აგრეთვე ბათუმის ვაჟთა V სკოლის III და VI კლასების ქართული ენის მასწავლებლები ევგენიძე და კაკაბაძე.

მერისის და მახინჯაურის X კლასის მასწავლებელმა არ იციან გავლილი ლიტერატურული მასალა, არა აქვთ გამოიმუშავებული ნაწარმოების მხატვრული და შინაარსობრივი ანალიზის უნარი. ვერცერთმა მოსწავლემ ვერ შესძლო „მუშა და მუზა“-ს შინაარსის გადმოცემა, მისი გარჩევა, მათ სუსტად იციან „სტუმარ-მასპინძლისა“ და „აღუდა ქეთელაურის“ შინაარსი, არა აქვთ ნათელი წარმოდგენა ლიტერატურულ მიმართულებებზე; რომანტიზმსა, რეალიზმსა და სიმბოლიზმზე. მოსწავლეთა უმრავლესობას არა აქვს წაკითხული „ელგუჯა“, „მამისძეველი“, „პირველი ნაბაჯი“, X კლასის არცერთმა მოსწავლემ წესიერად არ იცის ზეპირად „მე და ლამე“, „მთაწმინდის მთვარე“ და ამ კლასისათვის პროგრამით გათვალისწინებული სხვა საზეპირო მასალა.

მრავალ სკოლაში მასწავლებლები საჭირო პასუხისმგებლობით არ ეკიდებიან წერიითი სამუშაოების ჩატარების საქმეს. მერისისა და მახინჯაურის საშუალო სკოლების არც ერთ კლასში წერიითი ნამუშევრები არ არის ჩატარებული საკმაო რაოდენობით. ამასთან, წერიითი ნამუშევრები არ არის გაწორებული გულდასმით, — გაუსწორებლად არის დატოვებული მრავალი შეცდომა. არ სწარმოებს ვარჯიში წერაში დაშვებული შეცდომების გასწორებაზე. მოსწავლეები სწერენ მეტად ცუდი ხელით და უსუფთაოდ.

ენისა და ლიტერატურის მასწავლებელთა ერთი ნაწილი მტკიცე მოთხოვნილებას არ უყენებს მოსწავლეებს საშინაო დავალებათა შესრულების საქმეში და მოსწავლეთა ცოდნის შეფასებაში იჩენს ლიბერალურ დამოკიდებულებას. მახინჯაურის საშუალო სკოლის V კლასის ზოგიერთ მოსწავლეს „5“ უწერიან მოთხრობის „ჩემი ბრალი არ არის“ შინაარსის გამოკითხვისას, ფაქტიურად არ იციან ამ მოთხრობის შინაარსი.

ქობულეთის საშუალო სკოლის V კლასში 18—20 თებერვალს 5 მოსწავლემ გრამატიკის წესების ცოდნაში მიიღო შეფასება „5“, იგივე მასალა 10 მარტს არცერთმა მოსწავლემ არ იცოდა. ასევე არაობიექტურად და ზერეღედ ფასდება მთელ რიგ მასწავლებლის

მიერ წერითი ნამუშევრებიც. არ არის მოთქმებული შერჩეული საწერი თემები, წერა არ ტარდება საკმაო რაოდენობით, გულდასმით არ სწორდება წერითი ნამუშევრები, მრავალი სტილისტური და ორთოგრაფიული შეცდომები გაუსწორებელია, არ ხდება აგრეთვე შეცდომების გასწორება მოსწავლეების მიერ.

ზოგიერთ სკოლაში რუსული ენის სწავლება არ დგას სათანადო სიმაღლეზე.

მთელ რიგ სკოლებში რუსულ ენაში სამუშაო გეგმები შედგენილია ძველი პროგრამის საფუძველზე. გავლილი მასალის თანამიმდევრობით გამეორებას ყურადღება არ ექცევა. წინა საანბანო პერიოდში მასწავლებლები სათანადო მუშაობას არ ატარებენ მოსწავლეთა ლექსიკური მარაგის გასამდიდრებლად. ხუცუბნის საშუალო სკოლის (მასწავლებელი თხილაიშვილი) მეორე კლასში ლექსიკური ნაწილი პროგრამით გათვალისწინებული 30 საათის ნაცვლად 15 საათშია „გავლილი“.

სუსტად არის დაუფლებული რუსულ ენას და არადამაკმაყოფილებლად მუშაობს თავის თავზე ხუცუბნის საშუალო სკოლის III კლასის მასწავლებელი ფირცხალაიშვილი, რომელიც ვერ ახერხებს მარტივ წინადადებათა სწორად აგებას. მასწავლებელი ასე ამბობს: „сколько час имеет день и ночью“, „сколько месяцев имеет году“.

ხულოს რაიონის პედსასწავლებელთან არსებული შვიდწლიანი სკოლის VII კლასის მასწავლებელი აბულაძე მრავალ უხეშ შეცდომას უშვებს რუსულ ენაში. მაგ., ის ამბობს: „одышевленный и неодышевленный“, „грушы“ უხსნის ბავშვებს, რომ იწერება ი მაგარი, ხოლო ამავე სკოლის II კლასის მასწავლებელი გაჩეჩიაძე ასე მიმართავს ბავშვებს: „Прости меня“, „иди здесь“, „что здесь рисует“ და სხვ.

მრავალ სკოლაში ჯერ კიდევ დაბალია მოსწავლეთა ზეპირმეტყველების კულტურის დონე და ლიტერატურულ ტექსტზე მუშაობა სათანადო სიღრმით არ სწარმოებს. მოსწავლენი მასწავლებლის მიერ მიწოდებული ჩანაწერების მიხედვით სიტყვა-სიტყვით ერთნაირად ჰყვებიან ლიტერატურულ ტექსტის შინაარსს. მაგალითად, მერისის საშუალო სკოლაში (მასწავ. ნ. ა. მაქონდაროვა) V, VI, VII და X კლასებში ვერცერთმა მოსწავლემ ვერ შესძლო ცოტა თუ ბევრად რიგიანად მოეთხრო გავლილი ტექსტის შინაარსი.

მახუნცეთის საშუალო სკოლის (მასწავ. ჩვერტკო) VIII კლასის მოსწავლეებს არ ესმით რას ნიშნავს, знамя, голенище, локоть და სხვ.

ხუტუბნის საშუალო სკოლის VIII—IX (მასწავ. უშვერიძე) კლასის მოსწავლეებს არ გააჩნიათ ელემენტარული ცოდნა რუსულ ენაში. VIII კლასის მოსწავლეებმა არ იციან რას ნიშნავს „Отселе“ განმარტავენ, რომ „Отселе“ ნიშნავს სოფლიდან.

ზოგიერთ სკოლაში მოსწავლეებს სრულებით არ ეძლევათ საშინაო დავალებები, მოსწავლეები ვერ ახერხებენ წინადადებათა შედგენას და მარტივი საუბრის გამართვას.

მერისის საშუალო სკოლის VII კლასის მოსწავლეებმა არ იციან ნაცვალსახელთა რიგი; არ შეუძლიათ პირის ნაცვალსახელების ბრუნება. ამავე სკოლის მეათე კლასის მოსწავლეებს ბუნდოვანი წარმოდგენა აქვთ მარტივ წინადადებაზე, მახუნციეთის საშუალო სკოლის VIII კლასში მოსწავლეებმა ვერ აბრუნეს ფრაზა, „Добрый друг“, ხუტუბნის საშუალო სკოლის მოსწავლეებს არ შეუძლიათ წინადადებათა გარჩევა. ვერ ანსხვავებენ წინადადების მთავარსა და მეორე ხარისხოვან წევრებს. ამავე სკოლებში დაბალია წერიითი მეტყველების კულტურის დონე. მცირეა წერიითი ნამუშევრების რაოდენობა, ღარიბია თემატიკა, მასწავლებლები გულდასმით არ ასწორებენ ნამუშევრებს, შეცდომები არც მოსწავლეების მიერ სწორდება. ნამუშევრები კი არაობიექტურად ფასდება.

ხუტუბნის საშუალო სკოლის (მასწ. უშვერიძე) VIII კლასის მოსწავლეები პატარა მოცულობის ტექსტში 20—30 შეცდომას უშვებენ. ამ კლასის ერთერთი მოსწავლის 21 იანვრის ნამუშევარში 15 შეცდომაა გაუსწორებელი, ხოლო ნამუშევარი „3“-ზეა შეფასებული;

გ) მათემატიკის სწავლებას ბევრ სკოლაში მრავალი ნაკლი ახასიათებს. ბათუმის ვაჟთა II საშუალო სკოლის IX კლასის მოსწავლეები ვერ ახერხებენ წრის ფართობის გამოანგარიშებას, VI კლასის მოსწავლეები ერთმანეთისაგან ვერ არჩევენ სამკუთხედების ტოლობის ცნებას და ტოლობის პირობას (მასწ. მიქაძე), ხულოს ვაჟთა პედაგოგიურ სასწავლებელში (მასწ. ჩიბაკაძე), არითმეტიკული გამოანგარიშების დროს არ იყენებენ ჩაწერის მოხერხებულ ფორმებს, არ იციან ნახაზის შედგენის წესები. რიყეთის სკოლის (მასწავ. დონაძე) მოსწავლეები ასე წერენ:

$$\begin{array}{r}
 \times 0,3 \\
 0,5 \\
 \hline
 15 \\
 00 \\
 \hline
 0,15
 \end{array}$$

ამ სკოლაში ხშირად გაკვეთილი მოუმზადებლად ტარდება. შუა ხევის შვიდწლიანი სკოლის მასწავლებელი ნ. თურმანიძე ფიზიკის გაკვეთილზე სვამს კითხვებს: რა გეჭონდა გაკვეთილად, ვინ გაკვეთილი?.. ვერ ღებულობს რა სათანადო პასუხს, მასწავლებელი ხელმეორედ უბრუნდება ძველი გაკვეთილის ახსნას, ხოლო მისი ახსნაც მშრალი და მოსწავლეთათვის გაუგებარი დარჩა.

ხულოს ვაჟთა პედსასწავლებელთან არსებული შვიდწლიანი სკოლის მასწავლებელი ჩხაიძე სრულიად ვერ იყენებს ევრისტიკულ მეთოდს; მოსწავლენი მასალას იზეპირებენ წიგნიდან, შეუტენებლად.

მახინჯაურის საშუალო სკოლის VI, VII კლასის მასწავლებელი ნ. კვიციანი სუსტად არის დაუფლებული ფიზიკასა და მისი სწავლების მეთოდის და არადაამაკმაყოფილებლად მუშაობს თავის თავზე;

დ) მრავალი ნაკლი ახასიათებს ისტორიის სწავლებას. მასწავლებელთა ერთი ნაწილი არ ზრუნავს საკუთარ კვალიფიკაციის ამაღლებაზე, არ ემზადება გაკვეთილისათვის, არ სარგებლობს დამხმარე ლიტერატურით და არ იყენებს თვალსაჩინოებას; ამის შედეგად გაკვეთილი უფერული და უხალისოა და მოსწავლეთა ცოდნის დონე დაბალია. მოსწავლეებს არ შესწევთ ისტორიულ მოვლენათა ანალიზის უნარი, არ შეუძლიათ დალაგებით გადმოსცენ შესწავლილი მასალა. ქ. ბათუმის ვაჟთა II საშუალო სკოლის V კლასის მოსწავლეებს (მასწავ. ხემერი) არ შეუძლიათ მასწავლებლის დაუხმარებლად მასალის თხრობა, არ იციან პელოპონესის ომის მიზეზები, არ ესმით პერიკლეს რეფორმების მნიშვნელობა, სუსტი წარმოდგენა აქვთ ათენის კულტურის მნიშვნელობაზე, არ იციან სპარტის საზოგადოებრივი წყობილება, სუსტად იციან ბერძენ-სპართა ომები, არ ესმით ისტორიული ტერმინების: დემოკრატია, დემოსი, ტირანია და სხვ. შინაარსი.

მსგავს მდგომარეობას აქვს ადგილი ქ. ბათუმის ვაჟთა V (მასწავ. მანგუშევა), მახინჯაურის საშუალო (მასწავ. შენგელია) და ხულოს რაიონის რიყეთის (მასწავ. ქიჩალიძე) შვიდწლიან სკოლებში. ამ სკოლების VI კლასის მოსწავლეებმა ვერ შესძლეს რომის იმპერიის დაცემის მიზეზების განმარტება, ვერ დაახასიათეს იუსტინიანე დიდის ეპოქა, არ იცოდნენ არაბთა, ფრანკთა სამეფოს ადგილსამყოფელი, ვინ იყო კარლოს დიდი და სხვ.;

ე) ზოგიერთ სკოლაში არადაამაკმაყოფილებლად ისწავლება ქიმიკა და ბუნებისმეტყველება. სოფელ მერისის საშუალო სკოლის V—IX კლასებში ქიმიკა - ბუნებისმეტყველებას ასწავლის გეოგრა-

ფიის მასწავლებელი, ხოლო X კლასში—მათემატიკის მასწავლებელი. საგანს არ არის დაუფლებული აგრეთვე სოფელ მახუნცეთის საშუალო სკოლის ქიმიის მასწავლებელი ნაჭყებია, რომელსაც დამატებითი ბული აქვს ბათუმის სამასწავლებლო ინსტიტუტის საბუნებისმეტყველო ფაკულტეტი.

უკანასკნელი ორი წლის განმავლობაში მერისის საშუალო სკოლაში ქიმია არ ისწავლებოდა. ამ სკოლის X კლასის ქიმიის შესწავლა მასწავლებელმა დაიწყო ორგანიული ქიმიის კურსიდან, იმ დროს, როცა მოსწავლეებს არა აქვს წარმოდგენა არაორგანიულ ქიმიასზე. ამის გამო X კლასის მოსწავლეები ქიმიაში სრულ უცოდინარობას ამჟღავნებენ. მსგავს მდგომარეობას აქვს ადგილი ამავე სკოლის VII კლასში, ამ კლასის მოსწავლენი ერთმანეთისაგან ვერ ანსხვავებენ ფიზიკურ და ქიმიურ მოვლენებს. გაზეპირებული აქვთ ცნებანი: „სინთეზი“, „ანალიზი“, „მოლეკული“, „ატომი“ და სხვ. მაგრამ არ შესწევთ უნარი კონკრეტულ მაგალითებზე გაარკვიონ მათი მნიშვნელობა.

მახინჯაურის, ქედის, მერისის, ხუცუბნის, მახუნცეთის და ქობულეთის საშუალო სკოლებში პროგრამით გათვალისწინებული ლაბორატორიული სამუშაოების დემონსტრაციების მხოლოდ უმნიშვნელო ნაწილია შესრულებული, ხშირ შემთხვევაში ქიმიის და ფიზიკის კაბინეტების ხელსაწყოები და რეაქტივები ერთ ოთახშია მოთავსებული, რის გამოც ფიზიკური ხელსაწყოების მეტი ნაწილი ქიმიური რეაქტივების ზემოქმედებით იქანგება და უვარგისდება;

ვ) მრავალ სკოლაში არ დგას სათანადო სიმაღლეზე გეოგრაფიის სწავლება. ხუცუბნის საშუალო სკოლის გეოგრაფიის მასწავლებელს ს. მერკვილაძეს სამუშაო გეგმაში გამოტოვებული აქვს VII კლასში სსრ კავშირის ადმინისტრაციული რუკის მიმოხილვა, აზერბაიჯანის სსრ, სომხეთის სსრ, ვოლგისპირეთი, ურალი, დასავლეთი ციმბირი, აღმოსავლეთი ციმბირი, ყაზახეთის სსრ; ასევე გამოტოვებულია მთელი რიგი თავები VIII და IX კლასების პროგრამიდან. ქედის რაიონის მერისის საშუალო სკოლის გეოგრაფიის მასწავლებელ ფურცხვანიძეს გამოტოვებული აქვს VII კლასში ბალტიის პირეთის მოკავშირე რესპუბლიკები, ქვემო დონი და ჩრდილოეთ კავკასია, საქართველოსა და აზერბაიჯანის სსრ და სხვ.

მსგავს მდგომარეობას აქვს ადგილი მახინჯაურისა და ბათუმის ვაჟთა V საშუალო სკოლებში (მასწავ. შენგელია და კოვალიოვა); ამ სკოლებში მასალის გავლა არ სწარმოებს იმ თანმიმდევრობით, როგორც ეს პროგრამით არის გათვალისწინებული. ხუცუბნის საშუალო სკო-

ლაში სსრ კავშირის ტერიტორიის შესწავლა ძველი დარაიონების მიხედვით სწარმოებს—ვოლგის მხარე, კიროვის მხარე, კუბიშჩევის მხარე, სტალინგრადის მხარე, ნაცვლად ოლქებისა და ა. შ.

ბევრ სკოლაში (ხუცუბნის, მახუნცეთის, ბათუმის ვაჟთა V და მახინჯაურის საშუალო სკოლები) გეოგრაფიას ასწავლიან რუკის გარეშე ან შეუფერებელი რუკით. მაგალითად, მახინჯაურის საშუალო სკოლაში (მასწავ. შენგელია) აფრიკის მცენარეთა და ცხოველთა სამყაროს ახსნისას ნახევარსფეროების ფიზიკურ რუკას იყენებენ მაშინ, როდესაც სკოლას აქვს ნახევარსფეროების ბუნებრივი ზონების რუკა.

აღნიშნული სკოლების მოსწავლეები დამახინჯებულად წარმოსთქვამენ და წერენ გეოგრაფიულ სახელწოდებებს. „მოზამბუკის სრუტე“, ნაცვლად მოზამბიკის სრუტისა“. „ბაბულმანდების სრუტე“, ნაცვლად ბაბელმანდების სრუტისა. „გაბლატარის სრუტე“, ნაცვლად გიბრალტარის სრუტისა. „ბიობაბეს ხე“ ნაცვლად „ბაობაბის ხისა“ და ა. შ., მასწავლებლები წინასწარ არ იმარაგებენ გაკვეთილებისათვის საჭირო რუკებს და თვალსაჩინო იარაღებს, არ უვლიან რუკებს და სხვა საჭირო დიდაქტიკურ მასალებს. დასახელებულ სკოლებში რუკები მაგიდაზე ჰყრია და ცუდად მოვლის გამო ბევრი მათგანი მნიშვნელოვნად არის დაზიანებული;

ზ) ზოგიერთ სკოლაში მოსწავლეთა მომზადების დონე ძალზე დაბალია. ბათუმის რუსულ საშუალო სკოლაში (დირექტორი გავრილიდი) საშემოდგომო გამოცდამიცემულ 166 მოსწავლიდან გამოცდები ჩააბარა 74 მოსწავლემ. იმავე სკოლაში 1 მეოთხედში 489 მოსწავლიდან ვერ ასწრებდა 238 მოსწავლე, მეორე მეოთხედში 482 მოსწავლიდან ვერ ასწრებდა 209 მოსწავლე; VIII კლასის 17 მოსწავლიდან ვერ ასწრებს 13 მოსწავლე. VII კლასის 141 მოსწავლიდან ვერ ასწრებს 101 მოსწავლე. ქედის რაიონის მერისის საშუალო სკოლის (დირექტორი არ. კალანდარიშვილი) 89 მოსწავლიდან პირველ მეოთხედში ვერ ასწრებს 50 მოსწავლე, მეორე მეოთხედში 82 მოსწავლიდან ვერ ასწრებს 48 მოსწავლე; IV—VI კლასის 21 მოსწავლიდან ვერ ასწრებს 18 მოსწავლე. მსგავს მდგომარეობას აქვს ადგილია ხუცუბნის და მახინჯაურის საშუალო სკოლებში;

თ) მრავალ სკოლაში მასწავლებელთა მუშაობაზე კონტროლი და ხელმძღვანელობა ფორმალურ ხასიათს ატარებს. სკოლის დირექტორები და სასწავლო ნაწილის გამგეები კონკრეტულად არ ამოწმებენ ცალკე მასწავლებლის მუშაობას, მოსწავლეთა ცოდნის დონეს,

არ სწავლობენ მოსწავლეთა ჩამორჩენის მიზეზებს და თავის დროზე არ ლებულობენ საჭირო ზომებს შემჩნეული დეფექტების აღმოჩენის ხერხად. პედაგოგიურ საბჭოს სხდომაზე სასწავლო-სააღმწერლო მუშაობის ცალკე საკითხთა შესახებ მიღებული დადგენილებანი იმდენად ზერელე და ფორმალურია, რომ მას შედეგად არ ჰყვება მდგომარეობის გაუმჯობესება. ამის გამო პედაგოგიურ საბჭოს დადგენილებებს არა აქვს არავითარი ავტორიტეტი.

ასე, მაგალითად, ქედას რაიონის მერისის საშუალო სკოლის პედაგოგიურმა საბჭომ მიმდინარე სასწავლო წლის პირველი მეოთხედის ბოლოს მოისმინა საკითხი „ცალკე საგნებში პროგრამების შესრულებისა და აკადემიური წარმატების მდგომარეობის შესახებ“. პედაგოგიურ საბჭოს ოქმში აღნიშნულია, რომ აკადემიურად ძალზე ჩამორჩენილია V, VIII, IX და X კლასები. მდგომარეობის გამოსწორებლად პედაგოგიურმა საბჭომ ასეთი დადგენილება მიიღო:

„დაევალოს კლასის ხელმძღვანელებს სწრაფად გარდაქმნან მუშაობა თავიანთ სადამრიგებლო კლასებში“. ასეთივე ზერელე ხასიათის დადგენილება არის მიღებული აღმწერდებლობითი მუშაობის შესახებაც. „დაევალოს კლასის ხელმძღვანელებს განსაკუთრებული ყურადღება მიაქციონ ბავშვებს“.

მახინჯაურის საშუალო სკოლის პედაგოგიურმა საბჭომ განიხილა პირველი მეოთხედის შედეგებთან დაკავშირებით მოსწავლეთა აკადემიური ჩამორჩენილობის საკითხი და მიიღო ასეთი დადგენილება: „მოწესრიგდეს მოსწავლეთა ნორმალური სწრებადობის საკითხი გაკვეთილებზე, გაძლიერდეს აკადემიურად ჩამორჩენილ მოსწავლეებთან მეცადინეობა. საყოველთაო-სავალდებულო სწავლების კანონის გატარების შესახებ ამავე სკოლის პედაგოგიურმა საბჭომ გამოიტანა დადგენილება— „ებრძოლონ კლასის ხელმძღვანელებმა მოსწავლეთა განთესვას“. ფორმალურ ხასიათს ატარებს პედაგოგიურ საბჭოს მუშაობა ბათუმის ვაჟთა V, ხუცუბნის და ზოგ სხვა საშუალო სკოლებშიაც.

ხშირ შემთხვევაში დირექტორისა და სასწავლო ნაწილის გამგის დასწრება გაკვეთილებზე ფორმალურია და არაფერს აძლევს მასწავლებლებს. მახინჯაურის საშუალო სკოლის დირექტორის მიერ 9/X IX კლასის ქიმიის გაკვეთილზე დასწრების შედეგი, შემდეგი სახით არის გაფორმებული: „მასწავლებელმა სთქვა: „ყური დამიგდეთ“ უნდა ეთქვა: „მომისმინეთ“, ახალი მასალა ახსნილი იქნა დამაჯერებლად, მოსწავლეები იდაყვდაყრდნობით ისხდნენ, ახალი მასალის განმტკიცების მაგივრად მასწავლებელმა ჩააწერინა. საჭიროა აღნიშნულს მიაქციოს მასწავლებლებმა ყურადღება“

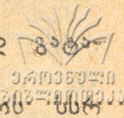
ქობულეთის რაიონის ხუცუბნის საშუალო სკოლის დირექტორმა 14/I-46 წ. IV კლასის ბუნებისმეტყველების მასწავლებელს დასწრების შედეგად მიუთითა: „საჭიროა მასწავლებელმა ეზნადოს კვეთილისათვის და მოსწავლეებს მისცეს მეტი ცოდნის მარაგი“.

ამავე სკოლაში ცუდად არის დაყენებული მეთოდური მუშაობა, მეთოდთათბირებზე უმთავრესად იხილება არაკონკრეტული საკითხები.

ბევრი მასწავლებელი სათანადოდ არ მუშაობს თავის თავზე. მასწავლებლები მოკლებულნი არიან პერიოდულ გამოცემებს — ჟურნალ-გაზეთებს. ბევრ მათგანს არა აქვს გამოწერილი გაზეთი „კომუნისტი“, „სახალხო განათლება“. სასკოლო ბიბლიოთეკები ძალზე ღარიბია მხატვრული და მეთოდური ლიტერატურით. მერისის, მახუნცეთისა და ხუცუბნის საშუალო სკოლის ბიბლიოთეკებში ახალი ლიტერატურა სრულებით არ მოიპოვება, არც მასწავლებლებს გააჩნიათ სათანადო ლიტერატურა და ამის გამო შეზღუდულია მასწავლებელთა, როგორც სპეციალური, ისე საერთო განათლების ჰორიზონტი.

აღმზრდელითი მუშაობა მთელ რიგ სკოლებში არ დგას სათანადო სიმაღლეზე. მოსწავლეთა წესების დანერგვის საკითხი ბევრჯერ ისმის პედაგოგიურ საბჭოს სხდომებზე, მაგრამ პრაქტიკულად მისი განხორციელებისათვის ყოველდღიური და სისტემატური ბრძოლა არ სწარმოებს. შემოწმებულ სკოლებში (გარდა ბათუმის II საშუალო და ქედას შვიდწლიან სკოლისა) კლასის ხელმძღვანელობის სამუშაო გეგმები ზერეღეა და პრაქტიკულ მნიშვნელობას მოკლებული.

მახინჯაურის საშუალო სკოლაში გაკვეთილებზე გაბატონებულია კარნახი იმ მასშტაბით, რომ მასწავლებელს მოსწავლის გამოკითხვა უძნელდება. ხუცუბნის სკოლაში ადგილი აქვს წამოძახებებს, წამოხტომას, გაკვეთილის პროცესში მოსწავლეების მიერ ადგილების გადანაცვლებას, დერეფნებში ჭიდაობას, მოსწავლეები უდიერად ეპყრობიან სასწავლო ნივთებს, ტანსაცმელს. ხუცუბნის საშუალო სკოლის რუსული ენის მასწავლებელს კარნახის გამო გაუძნელდა მისწავლეების გამოკითხვა და მერხიდან მაგიდასთან გამოჰყავდა ისინი. დისციპლინის დარღვევას ხშირად აქვს ადგილი ქალაქ ბათუმის ზოგიერთ ვაჟთა საშუალო სკოლებშიაც.

1. საყოველთაო-სავალდებულო კანონის განუზრეგლად რეზერვების უზრუნველყოფის მიზნით:

ა) აჭარის ასსრ ყველა რაიონის სკოლებმა საქართველოს სახალხო კომისართა საბჭოს 1943 წლის 28 დეკემბრის დადგენილებით დატვირთულ ინსტრუქციის საფუძველზე დააზუსტონ სკოლიდან ჩამოშორებულ და სკოლის გარედ დარჩენილ ბავშვთა რაოდენობა და ყველა საჭირო პირობა შექმნან, რათა 1946-47 სასწავლო წლიდან I—VII კლასების ასაკის ბავშვები მთლიანად იქნან ჩაბმული სათანადო კლასებში;

ბ) დაუყოვნებლივ შეისწავრონ ცალკე კლასების მიხედვით მეცადინეობაზე მოსწივლეთა დასწრების მდგომარეობა, დეტალურად გამოარკვიონ იმ მოსწავლეების საცხოვრებელი პირობები, რომლებიც სისტემატურად არ ცხადდებიან გაკვეთილებზე, მშობლებთან ახსნაგანმარტებითი საუბრების ჩატარებისა და სასოფლო საბჭოსთან და კოლმეურნეობებთან მჭიდრო ურთიერთობის დამყარებით აღმოფხვრან მოსწავლეების მიერ გაკვეთილების უმიზეზოდ გამოტოვება;

გ) გადაჭრით აღკვეთონ მოსწავლეთა მოწყვეტა მეცადინეობიდან სასოფლო-სამეურნეო სამუშაოებში გამოყენების მიზნით, რისთვისაც აჭარის ასსრ ქალაქისა და რაიონების განათლების განყოფილებათა გამგებმა მტკიცე მეთვალყურეობა და კონტროლი დააწესონ სკოლებზე და ამ საქმეში დამნაშავე პირთა შესახებ საკითხი აღძრან სათანადო ორგანოების წინაშე.

2. ქართული ენისა და ლიტერატურის სწავლების გაუმჯობესების მიზნით, ქართული ენისა და ლიტერატურის მასწავლებლებმა:

ა) დაწყებით კლასებში ყოველ გაკვეთილზე გააზრებულად შეასწავლონ ბავშვებს ახალი მასალა—მისი შინაარსი, ზუსტად განუმარტონ ტექსტის ყოველი წინადადება და სიტყვის მნიშვნელობა—ავარჯიშონ მოსწავლეები რთული და უცნობი სიტყვების სწორად გამოთქმაზე და აღკვეთონ მოთხრობისა, ლექსისა და სიტყვების უაზროდ გაზეპირების პრაქტიკა;

ბ) V—X კლასების მასწავლებლები საფუძვლიანად ემზადონ ყოველი გაკვეთილისათვის, ნათლად და გასაგებად გადასცენ მოსწავლეებს მასალა, აღზარდონ მათში მხატვრული ლიტერატურის შესწავლის ინტერესი, შეაჩვიონ ისინი გულდასმით კითხვას, წაკითხულის შინაარსობრივსა და მხატვრულ ანალიზს; მტკიცედ მოთხოვონ საშინაო დავალებათა ხარისხოვნად შესრულება, პროგრამით გათვალისწინებულ ღექსებისა და პოემის ადგილების ზეპირად და

შეგნებულად ცოდნა; განუსაზღვრონ მოსწავლეებს ყოველთვიურად კლასგარეშე წასაკითხად მხატვრული ლიტერატურის სია და სისტემატურად აწარმოონ ამ დავალების შესრულების შემოწმებები.

გ) გრამატიკის კურსის შესწავლა აწარმოონ ლიტერატურულ ტექსტებზე ვარჯიშის საფუძველზე და უზრუნველყონ მოსწავლეებში სწორმეტყველების და მართლწერის პრაქტიკული ჩვევების გამომუშავება;

დ) განსაკუთრებული ყურადღება მიაქციონ წერით მუშაობას; საჭირო რაოდენობით აწარმოონ წერითი მუშაობა კლასში; დაკვირვებით შეარჩიონ წერითი თემები; გულდასმით გაასწორონ როგორც საკლასო, ისე სამინაო წერითი ნამუშევრები და ავარჯიშონ მოსწავლეები დაშვებული შეცდომების გასწორებაზე და არ დაუშვან წერითი ნამუშევრების ზერელე და არაობიექტური შეფასება;

ე) ქედის რაიონის მერისის, ბათუმის რაიონის მახინჯაურის, ქობულეთისა და ხუცუბნის საშუალო სკოლის ქართული ენისა და ლიტერატურის მასწავლებლებმა—რუხაძემ, ნ. კირტავამ, ნიკურაძემ და მჭავანაძემ დაახუსტონ X კლასებში ქართულ ლიტერატურაში გავლილი მასალის განმეორების გეგმა, მტკიცედ მოთხოვონ მოსწავლეებს გავლილი მასალის საფუძვლიანი ცოდნა. ამ მიზნით გამოიყენონ წრეობრივი მუშაობა, მოსწავლეებს წინასწარ მისცენ თემები წრეებში მოხსენების მოსამზადებლად, დაეხმარონ მათ ამ მოხსენებების ხარისხიანად, დამუშავებაში და მთელი მუშაობა იმგვარად წარმართონ, რომ წლის ბოლომდე გამოასწორონ ამ კლასებში ქართულ ლიტერატურაში არსებული ჩამორჩენა;

ვ) მერისის საშუალო სკოლის II კლასის მასწავლებელს დოლიძეს, ხულოს ქალთა პედაგოგიური სასწავლებლის ქართული ენისა და ლიტერატურის მასწავლებელს შავეგულიძეს, ხულოს რაიონის რიყეთისა და შუახევის შვიდწლიანი სკოლის ქართული ენისა და ლიტერატურის მასწავლებლებს სიხარულიძესა და ჩხაიძეს, ქობულეთის სკოლის V კლასის ქართული ენისა და ლიტერატურის მასწავლებელს იმნაიშვილს, ქ. ბათუმის ვაჟთა V საშუალო სკოლის ქართული ენის მასწავლებლებს ევგენიძეს და კაკაბაძეს მიეთითოს იმის გამო, რომ ისინი საფუძვლიანად არ ემზადებიან გაკვეთილისათვის და არ აძლევენ მოსწავლეებს საკმაო ცოდნას; დაევალოთ გააძლიერონ თავის თავზე მუშაობა და უახლოეს დროში გამოასწორონ ქართულ ენასა და ლიტერატურის სწავლებაში არსებული ნაკლი.

3. რუსული ენისა და ლიტერატურის სწავლების გაუმჯობესების მიზნით:

ა) რუსული ენის მასწავლებლებმა განსაკუთრებული ყურადღება მიაქციონ ლექსიკურ ვარჯიშს, გაკვეთილზე გამოიყენონ საჭიროებისამებრ პლაკატები, სურათები და სხვა თვალსაჩინო მასალები, შეაჩვიონ მოსწავლეები რუსული წინადადებებისა და სიტყვების გააზრებულად და სწორად გამოთქმას, პატარა მოთხრობებისა და ლექსების შეგნებულად დასწავლას; ავარჯიშონ მოსწავლეები სასაუბრო ენაზე, შეაჩვიონ ისინი პატარა ამბის, მოთხრობის, ნახულისა და გაგონილის დამოუკიდებულად, თავისი სიტყვებით თხრობას; ყოველ გაკვეთილზე შეამოწმონ საშინაო დავალება და მისცენ მოსწავლეებს სათანადო შეფასება;

ბ) მეტი პასუხისმგებლობით მოჰკიდონ ხელი წერითი მუშაობის სათანადო სიმაღლეზე დაყენების საქმეს; სისტემატურად მისცენ მოსწავლეებს წერითი დავალებანი, პატარა წინადადების შედგენის, კითხვებზე პასუხის გაცემისა, წიგნიდან გადაწერისა, ტექსტიდან მარტივი წინადადების ამოწერისა და სხვა სახის მასალაზე, საფუძვლიანად გაასწორონ წერითი ნამუშევრები და ავარჯიშონ მოსწავლეები დაშვებული შეცდომების გასწორებაზე;

გ) ხუცუბნის საშუალო სკოლის რუსული ენისა და ლიტერატურის მასწავლებელს უშვერიძეს გამოეცხადოს საყვედური რუსული ენის სწავლების ცუდად დაყენებისათვის; დაევალოს მას სისტემატურად იმუშაოს თავისთავზე და უზრუნველჰყოს რუსული ენის სწავლებაში არსებული ნაკლის უახლოეს დროში გამოსწორება;

დ) დაევალოს აჭარის ასსრ განათლების სახალხო კომისარს აშხ. ნ. ნიჟარაძეს გაგზავნოს ზაფხულის პერიოდში გადასამზადებელ კურსებზე რუსული ენის მასწავლებლები: ფირცხალაიშვილი (ხუცუბნის საშუალო სკოლა), ბონდარევა (რიყეთის შვიდწლიანი სკოლა), ჩხაიძე (შუახევის შვიდწლიანი სკოლა), აბულაძე და გაჩეჩილაძე (ხულოს პედაგოგიური სასწავლებელთან არსებული შვიდწლიანი სკოლა). კურსების დამთავრების შემდეგ შეამოწმოს მათი ვარგისიანობა და გადასწყვიტოს საკითხი მომავალ წელში მათი რუსული ენის მასწავლებლად დატოვების შესახებ.

4. მათემატიკის სწავლების გაუმჯობესების მიზნით, მათემატიკის და ფიზიკის მასწავლებლებმა:

ა) აღმოფხვრან წიგნიდან გაზეპირებისა და მათემატიკურ დებულებათა შეუგნებლად დასწავლის პრაქტიკა;

ბ) განსაკუთრებული ყურადღება მიაქციონ მოსწავლეებში სწორი მათემატიკური ენის დანერგვას (ტერმინების სისწორე, განსაზღვრების ზუსტად გადმოცემა, თეორემების და დებულებების სწორად ფორმულირება; დამტკიცების ლოგიკური თანმიმდევრობით გადმოცემა და სხვ.);

გ) მეტი ყურადღება და ადგილი დაუთმონ მოსწავლეებში დამოუკიდებელ მუშაობის ჩვევების აღზრდას და სისტემატურად დააწესონ ზედამხედველობა საშინაო დავალებათა შესრულებაზე;

დ) ჩაატარონ საკონტროლო წერა ყოველი თემის ან თემის განსაზღვრული ნაწილის დამთავრების შემდეგ; V კლასში საკონტროლო წერა მოაწიონ ორ კვირაში ერთხელ, ხოლო VII, VIII, IX და X კლასებში არანაკლებ 5-6-სა მეოთხედში; აწარმოონ ნაწერების დროულად გასწორება და შეცდომების გასწორებაზე მოსწავლეთა მუშაობა;

ე) გააუმჯობესონ მუშაობა ზეპირი გამოანგარიშებისა და მოქმედებათა რაციონალურად შესრულების ჩვევების დანერგვაზე;

ვ) განსაკუთრებული ყურადღება მიაქციონ ამოცანებისა და მაგალითების ამოხსნაზე ვარჯიშს;

ზ) სრულ წესრიგში მოიყვანონ ფიზიკის კაბინეტები, შეავსონ ისინი საჭირო ხელსაწყო-იარაღებით და უზრუნველყონ მათი გამოყენება მოვლა და დაცვა; ფიზიკის სწავლებისას ზუსტად იხელმძღვანელონ განათლების სახალხო კომისარიატის 1944 წლის 7 თებერვლის ბრძანებით „ფიზიკის სწავლების გაუმჯობესების ღონისძიებათა შესახებ“ (იხ. ბრძანებათა და განკარგულებათა კრებული 1944 წ. № 1-2);

თ) ხულოს პედაგოგიური სასწავლებლის მათემატიკისა და ფიზიკის მასწავლებელს—ჩხაიძეს, ქობულეთის საშუალო სკოლის მასწავლებელს—ნინიძეს, ბათუმის ვაჟთა II სკოლის მასწავლებელს—მიქაძეს და ამავე სკოლის ფიზიკის მასწავლებელს—მევენაძეს მიეცეს წინადადება—გააძლიერონ თავის თავზე მუშაობა და უზრუნველყონ მათემატიკისა და ფიზიკის სწავლებაში არსებულ ნაკლოვანებათა გამოსწორება;

ი) დაევალოს აჭარის სსრ განათლების სახალხო კომისარს ამხ. ნ. ნიჭარაძეს, განიხილოს საკითხი შუახევის შვიდწლიანი სკოლის მათემატიკისა და ფიზიკის მასწავლებელ თურმანიძის ამ საგნების მასწავლებლად გამოყენების შესახებ.

ნ. ისტორიის სწავლების გაუმჯობესების მიზნით, ისტორიის მასწავლებლებმა:

ა) ახალი მასალის გავლასთან ერთად სისტემატურად აწარმოონ გავლილი მასალის საფუძვლიანი განმეორება;

ბ) არ დაუშვან ისტორიის გაკვეთილების ჩატარება თვალსაჩინოების გარეშე, თითოეული გაკვეთილისათვის ემზადონ საფუძვლიანად, ღრმად გააშუქონ პროგრამით გათვალისწინებული საკითხები, შეაჩვიონ მოსწავლეები ისტორიული მოვლენებისა და ფაქტების ანალიზს, თანმიმდევრობით მსჯელობას და მათ შესახებ სწორი დასკვნების გაკეთებას, აღმოფხვრან წიგნიდან ტექსტის გაუაზრებლად გახეპირების პრაქტიკა;

გ) ქ. ბათუმის ვაჟთა II საშუალო სკოლის ისტორიის მასწავლებელს ხემერს, ქ. ბათუმის V სკოლის ისტორიის მასწავლებელს მაგუშევას და მახინჯაურის საშუალო სკოლის ისტორიის მასწავლებელს შენგელიას მიეთითოთ იმის გამო, რომ ისინი სწავლებაში არ იყენებენ თვალსაჩინოებას და საკმაოდ არ იბრძვიან მტკიცე და საფუძვლიანი ცოდნის მოღწევისათვის.

წ. ქიმიისა და ბუნებისმეტყველების სწავლების გაუმჯობესების მიზნით, ქიმიისა და ბუნებისმეტყველების მასწავლებლებმა:

ა) სრულ წესრიგში მოიყვანონ ქიმიისა და ბუნებისმეტყველების კაბინეტები, წინასწარ მოამზადონ ყველა საჭირო ხელსაწყო და ყოველი გაკვეთილი ჩაატარონ ცდებისა და ექსპერიმენტების გამოყენებით, არ დაუშვან ქიმიური ფორმულების გაუაზრებლად და პრაქტიკულ ვარჯიშის გარეშე გახეპირება; შეაჩვიონ მოსწავლეები ცდების დამოუკიდებლად ჩატარებას და გამოიმუშაონ მათში მიღებული ცოდნის პრაქტიკულად გამოყენების ჩვევა-უნარი; შეაჩვიონ მოსწავლეები ჰერბარიუმებისა და სხვა თვითნაკეთი მასალების დამზადებას;

ბ) შემოიღონ ქიმიისა და ბუნებისმეტყველებაში სათანადო მასალების ჩახატვა-ჩახაზვა და მტკიცედ მოსთხოვონ მოსწავლეებს ამ რეჟულების წარმოება;

გ) ქიმიისა და ბუნებისმეტყველების სწავლებისას იხელმძღვანელონ საქართველოს სსრ განსახკომის 1944 წლის 5 მარტის ბრძანებით „ქიმიისა და ზოოლოგიის სწავლების გაუმჯობესების ღონისძიებათა შესახებ“ (იხილეთ განსახკომის ბრძანებათა და განკარგულებათა კრებული 1944 წ. № 1-2);

დ) მახუნცეთის საშუალო სკოლის ქიმიის მასწავლებელ ნაჭყე-ბიამ მახინჯაურის და ხუცუბნის საშუალო სკოლების ქიმიისა და ბუნებისმეტყველების მასწავლებლებმა ნ. მერკვილაძემ, და ნ. კვიმსაძემ აღკვეთონ ქიმიისა და ბუნებისმეტყველების სწავლებაში ქიმიური

საქართველოს
საგარეო ურთიერთ-
ობის მინისტრის
გენერალური
სამსახური

ფორმულებისა და დებულებების გაუზარებლად ზეპირობითა და საფუძვლიანად ემზადონ ყოველი გაკვეთილისათვის და ველჰყონ ამ საგნებში მოსწავლეთა ცოდნის ამაღლება.

7. გეოგრაფიის სწავლების გაუმჯობესების მიზნით, გეოგრაფიის მასწავლებლებმა:

ა) დაუყოვნებლივ გადასინჯონ გეოგრაფიაში ყვილა კლასის წლიური კალენდარული გეგმები და შეასწორონ ისინი სახელმწიფო პროგრამების მიხედვით;

ბ) აღკვეთონ სსრ კავშირის ტერიტორიის ძველი დარაიონებით სწავლება;

დ) არ დაუშვან გაკვეთილების ჩატარება რუკებისა და სხვა საპირო თვალსაჩინო საშუალებების გამოყენების გარეშე;

ე) განსაკუთრებული ყურადღება მიაქციონ გეოგრაფიული თერმინების ზუსტად დასწავლას;

ვ) განმეორება აწარმოონ წინასწარ შედგენილი დეტალური გეგმის საფუძველზე;

ზ) ჯეროვანი ყურადღება მიაქციონ მოსწავლეებში დასწავლილი მასალის შეგნებულად, დამოუკიდებლად თხრობის უნარის გამომუშავებას, რუკაზე ორიენტირებას, რისთვისაც ავარჯიშონ მოსწავლეები სხვადასხვა დანიშნულების რუკებზე, გეოგრაფიულ ამოცანებზე; მოაწყონ ექსკურსიები საინტერესო ობიექტების დასათვალიერებლად;

თ) გეოგრაფიის მასწავლებლებს: ს. მერკვილაძეს (ხუცუბნის საშუალო სკოლა), მარიამ ფურცხვანიძეს (მერისის საშუალო სკოლა), შენგელიას (მახინჯაურის საშუალო სკოლა), ნინო ნაჭყებიას (მახინჯაურის საშუალო სკოლა) გეოგრაფიაში უგეგმო მუშაობისა, პროგრამული მასალის გამოტოვებისა და საერთოდ გეოგრაფიის სწავლების ცუდად დაყენებისათვის მიეცეთ მითითება, დაევალოთ მათ სისტემატურად იმუშაონ თავის-თავზე, დაეუფლონ გეოგრაფიის სწავლების მეთოდებს, გულდასმით და მოფიქრებით შეადგინონ სამუშაო გეგმები, გაკვეთილებზე გამოიყენონ თვალსაჩინოება და უზრუნველჰყონ აღნიშნული დეფექტების გამოსწორება და სასწავლო წლის ბოლომდე პროგრამით გათვალისწინებული მასალების ხარისხიანად დამუშავება.

8. დაწყებითი, შვიდწლიან და საშუალო სკოლის დირექტორებმა (გამგებმა) და სასწავლო ნაწილის გამგებმა:

ა) სისტემატურად შეამოწმონ ცალკე კლასის მიხედვით სასწავლო საგნების პროგრამით გათვალისწინებული მასალების გავლის

მდგომარეობა, მოსწავლეთა მომზადების დონე, გამოარკვიონ მოსწავლეთა ჩამორჩენის მიზეზები, შემოწმების შედეგები მოისმინონ პედაგოგიურ საბჭოს სხდომებზე და დასახონ პრაქტიკული ღონისძიებანი პროგრამული მასალის ხარისხონად გავლისა და მოსწავლეთა ცოდნის დონის ამაღლების უზრუნველსაყოფად.

ბ) დაახუსტონ პედაგოგიური საბჭოს მუშაობის გეგმა, პედაგოგიურ საბჭოს სხდომებზე სისტემატურად განიხილონ სასწავლო აღმზრდელობითი ხასიათის საკითხები; საბჭოს სხდომაზე მოსმენილ ინფორმაციასა ან მოხსენებაში ზუსტად ასახონ სასწავლო-აღმზრდელობით დარგში ფაქტიურად არსებული მდგომარეობა, მიიღონ ისეთი ღონისძიებანი, რომელთა შესრულება უზრუნველყოფს ამ დარგში შემჩნეულ ნაკლოვანებათა გამოსწორებას;

გ) შემოიღონ, როგორც წესი, პედაგოგიურ საბჭოს დადგენილებათა შესრულების მიმდინარეობის სისტემატური შემოწმება, შედეგების პედაგოგიური საბჭოს სხდომებზე მოსმენა და დადგენილების შეუსრულებლობის შემთხვევაში სათანადო სასჯელის დადება პედაგოგიური კოლექტივის იმ წევრებზე, რომლებიც დავალებას არ ასრულებენ;

დ) მოაწესრიგონ საკლასო ჟურნალებში მოსწავლეთა გამოცხადებისა, გაკვეთილებზე დაგვიანებისა და გაკვეთილების გამოტოვების აღრიცხვა, მიაღწიონ იმას, რომ ნიშნები და გადაცემული გაკვეთილის შინაარსის აღნიშვნა სუფთად და გარკვეულად იწერებოდეს ჟურნალებში;

ე) ზუსტად გააცნონ თითოეულ მასწავლებელს სახელმძღვანელო დოკუმენტები—პროგრამები, ინსტრუქციები, ბრძანებები, ცირკულარები;

ვ) სისტემატურად აწარმოონ კლასის ხელმძღვანელთა მეოთხედური სააღმზრდელო გეგმების გადასინჯვა და მათი დაზუსტება კლასებში არსებული მდგომარეობის გათვალისწინების საფუძველზე და დააწესონ მტკიცე კონტროლი გეგმების შესრულებაზე;

ზ) აღკვეთონ ფორმალური დამოკიდებულება მოსწავლეთა წესების დანერგვის საქმეში, საფუძვლიანად გააცნონ მოსწავლეებს ყოველი მუხლი და მოსთხოვონ ამ მუხლების შესრულება, ყოველთვიურად შეამოწმონ თუ როგორ სრულდება ცალკეულ კლასში მოსწავლეების მიერ „წესები“ და კლასის ხელმძღვანელებისა და მასწავლებლების, მშობლებისა და სკოლის მასწავლებელთა ერთობლივი მუშაობით, უზრუნველყონ მოსწავლეთა მიერ წესების ჩვევად გადაქცევა.

9. ხუცუბნის საშუალო სკოლის დირექტორს ამხ. ტაბიძეს მიეთითოს იმის გამო, რომ ის არ აქცევს სათანადო ყურადღებას სკოლაში აღმზრდელიობითი მუშაობის დაყენებას, რის შედეგადაც მოსწავლეები გაკვეთილებზე და დერეფნებში არღვევენ წესრიგს.

10. დაევალოს განსახკომის მასწავლებელთა დახელოვნების ინსტიტუტის მიავლინოს აჭარაში ინსტიტუტის მუშაკთა ბრიგადა ადგილზე ცალკე საგნებში სემინარების ჩასატარებლად.

11. დაევალოს საქართველოს სსრ განსახკომის კაპიტალური მშენებლობის სამმართველოს 1946 წლის სატიტულო სიაში შეიტანოს მერიისა და მაზუნცეთის სასკოლო შენობების მშენებლობის დამთავრება.

12. დაევალოს განსახკომის მომარაგების სამმართველოს ახალი სასწავლო წლისათვის გაითვალისწინოს აჭარის სკოლების მაქსიმალური მომარაგება სახელმძღვანელო წიგნებით, პლაკატებით და თვალსაჩინო ხელსაწყოებით; სახელმძღვანელოები გაეგზავნოს აჭარის ასსრ ცალკე რაიონებს.

13. დაევალოს დაწყებითი და საშუალო სკოლების სამმართველოს, გამოუყოს სასკოლო კაბინეტების შესავსებად აჭარის სკოლებს 50.000 მან. ღირებულების ხელსაწყო იარაღები; გაეგზავნოს მოძრავი ლაბორატორია—სახელოსნო აჭარის სკოლებში.

14. ეს ბრძანება განხილულ იქნეს აჭარის ასსრ ყველა სკოლის პედაგოგიურ საბჭოს სხდომაზე და სკოლაში არსებული ნაკლის გამოსწორების მიზნით გატარდეს სათანადო ღონისძიებანი.

15. აჭარის ასსრ ქალაქისა და რაიონის განათლების განყოფილებათა გამგებმა სისტემატურად შეამოწმონ ამ ბრძანების შესრულების მიმდინარეობა და ადგილზე აღმოუჩინოს სკოლებს დახმარება არსებული ნაკლის გამოსწორების საქმეში.

16. დაევალოს აჭარის ასსრ განათლების სახალხო კომისარს ამხ. ნ. ნიჟარაძეს შეამოწმოს ამ ბრძანების შესრულება მიმდინარე სასწავლო წლის ბოლოსათვის და შედეგების შესახებ აცნობოს განსახკომს წერილობით.

საქართველოს სსრ განათლების
სახალხო კომისარი ვ. კუპრაძე.

ბ რ ძ ე ნ ე ბ ა № 155

საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროსადმი

1946 წ. „15“ აპრილი

ქ. ქუთაისის სკოლების გამოკვლევის შედეგების შესახებ

გავეცანი რა ქალაქ ქუთაისის ქალთა I, ვაჟთა II, ქალთა IV, V და X საშუალო სკოლების გამოკვლევის შედეგებს, აღვნიშნავ;

ა) მიმდინარე სასწავლო წელს დასახლებულ სკოლებში შედარებით ნორმალური პირობებია შექმნილი სასწავლო-სააღმზრდელო მუშაობისათვის, — სკოლების შენობათა უმრავლესობა კარგად არის შეკეთებული, სკოლები ძირითადად უზრუნველყოფილია საჭირო დგამ-ავეჯით, მოსწავლეები უკეთ არიან მომარაგებული სახელმძღვანელოებით, რვეულებით და სხვა სასწავლო ნივთებით.

განსაკუთრებით კარგი პირობებია მუშაობისათვის შექმნილი ქალთა I საშუალო სკოლაში, — დერეფნებში, საკლასო ოთახებში, დამყარებულია სანიმუშო წესრიგი და სისუფთავე, გაზრდილია სკოლის მუშაკთა და მოსწავლეთა პასუხისმგებლობა სასკოლო ქონების მოვლასა და სისუფთავის დაცვაზე;

ბ) განათლების განყოფილება და პედაგოგიური კაბინეტი სკოლებს სათანადო დახმარებას უწევს. ა/წ 15 მარტისათვის განათლების განყოფილებისა და პედაგოგიური კაბინეტის მიერ შესწავლილია ქალაქის ყველა სკოლა, შედეგები განხილულია პედაგოგიურ საბჭოს სხდომაზე;

გ) სკოლებში მუშაობა გეგმიანად მიმდინარეობს, ყველა სკოლას მოეპოვება წლიური სასწავლო-სააღმზრდელო გეგმა, დირექტორისა და სასწავლო ნაწილის გამგის სამუშაო გეგმები შედგენილია საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს მითითებების საფუძველზე. სკოლების უმრავლესობაში გეგმები კარგად არის შედგენილი, მათში გათვალისწინებულია, როგორც საორგანიზაციო, ისე მეთოდური და სასწავლო-აღმზრდელობითი ხასიათის საკითხები.

მაგალითად, ქალთა I და X სკოლის დირექტორისა და სასწავლო ნაწილის გამგის მეოთხედურ სამუშაო გეგმებში გათვალისწინებულია მეოთხედის მანძილზე სკოლის წინაშე მდგარი ყველა ძი-

რიტადი საკითხი, დაწესებულია სამუშაოს შესრულების ვადა, მოცე-
მულია აღნიშვნები შესრულების შესახებ, წესრიგშია სამუშაოს
ფაქტიურად შესრულების დამადასტურებელი მასალები.

მაგრამ ზოგიერთ სკოლაში დირექტორისა და სასწავლო ნაწი-
ლის გამგის მეოთხედურ სამუშაო გეგმები ფორმალურია, ვერ ასა-
ხავს სკოლის წინაშე მდგარ ამოცანებს, რაციონალურად არ არის
განაწილებული საკითხები და შეუსაბამოდ არის დაწესებული შესრუ-
ლების ვადა.

ასე, მაგ., ვაჟთა II საშუალო სკოლის დირექტორისა და სას-
წავლო ნაწილის გამგის III მეოთხედის გეგმაში გათვალისწინებული
ყველა სამუშაოს შესრულების ვადად დაწესებულია 11-20 მარტი,
თებერვალში შესასრულებლად არც ერთი საკითხი არ არის ნავა-
რაუდები, ხოლო იანვრისათვის გეგმით მხოლოდ ერთი საკითხია
მოსაგვარებელი (მშობელთა წრის გადარჩევა).

მასწავლებლებს აქვთ სამუშაო გეგმები. გეგმები შედგენილია
ქუთაისის პედაგოგიური კაბინეტის მითითების საფუძველზე, განათლე-
ბის სამინისტროს მიერ დაშვებულ ინსტრუქციის შესაბამისად. ქალთა
I და X საშუალო სკოლებში მასწავლებელთა სამუშაო გეგმები დამტკი-
ცებულია დირექციის მიერ. ვაჟთა II საშუალო სკოლაში კი გეგმები
განხილული და დამტკიცებული არ არის. ამავე სკოლაში ყველა
მასწავლებელი არ აღგენს თემატიკურ გეგმებს;

დ) ჩამოყალიბებულია საგნობრივი მეთოდური კომისიები, რომ-
ლებსაც გააჩნიათ სამუშაო გეგმები. მეთოდკომისიების მუშაობა
კარგად არის დაყენებული ქალთა I საშუალო სკოლაში, სადაც
ცალკე საგნებში კომისიების მეოთხედურ გეგმებში სრულად არის
გათვალისწინებული სწავლების აქტუალური საკითხები.

მეთოდკომისიები სუსტად მუშაობენ ვაჟთა II საშუალო სკო-
ლაში. ქართული ენისა და ლიტერატურის მეთოდკომისიას ამ სკო-
ლაში არცერთი სხდომა არ ჩაუტარებია, დაახლოებით ასეთივეა
ფიზიკა-მათემატიკის საგნობრივი კომისიის მუშაობაც.

საგნობრივი კომისიების მუშაობა ვერ დგას სათანადო სიმაღ-
ლეზე ქალთა რუსულ X საშუალო სკოლაშიც. გეგმები არ არის შედ-
გენილი მეოთხედების მიხედვით, ქართული ენისა და ლიტერატურის
მეთოდკომისიის სამუშაო გეგმაში შეტანილია საკითხი: „ლიტერა-
ტურის სწავლება VII კლასში“, მაშინ როცა სასწავლო გეგმით რუ-
სული სკოლის VII კლასში ისწავლება ქართული ენა და არა ქართული
ლიტერატურა. არადამაკმაყოფილებლად მუშაობენ აგრეთვე ამავე
სკოლის ფიზიკა-მათემატიკისა და ისტორიის მეთოდკომისიები.

ე) სკოლების უმრავლესობაში პედაგოგიურ საბჭოს სხდომები იმართება სისტემატურად, წინასწარ შედგენილი გეგმის მიხედვით. სხდომებზე ირჩევა უმთავრესად სასწავლო-აღმზრდელობითი ხასიათის საკითხები. ქალთა I საშუალო სკოლაში 15 მარტამდე პედაგოგიურ საბჭოს 12 სხდომაა ჩატარებული და განხილულია აქტუალური საკითხები (არითმეტიკის სწავლების მდგომარეობა დაწყებით კლასებში, ფორმალიზმის დაძლევის გზები, საგნობრივი მეთოდკომისიების მუშაობის შემოწმების შედეგები, წერიითი მუშაობა, მოსწავლეთა დისციპლინის მდგომარეობა სკოლაში და სხვ.). ასევე შინაარსიანია ქალთა X საშუალო სკოლის პედაგოგიური საბჭოს მუშაობა. ვაჟთა II სკოლის პედაგოგიური საბჭოს სხდომების წიგნი კარგად არის გაფორმებული. სხდომებზე განხილულია მრავალი აქტუალური საკითხი (ცალკე საგნების სწავლების მდგომარეობა და სხვ.). მაგრამ პედაგოგიურ საბჭოს მუშაობაში სათანადო გამოხატულებას ვერ პოულობს ამ სკოლისათვის მეტად მტკივნეული საკითხები, მოსწავლეთა მეტყველების კულტურის დაბალი დონე, გავლილი მასალის განმეორების საკითხი და სხვ. ზოგიერთ საკითხზე მიღებული ღონისძიება ზოგადია. მაგალითად, მოსწავლემელთა კონფერენციის შედეგების განხილვისას მიღებულია დადგენილება: „მიღებული იქნას ცნობად და სახელმძღვანელოდ“;

ვ) დირექტორებისა და სასწავლო ნაწილის გამგეების მიერ მოსწავლემელთა გაკვეთილებზე დასწრებას სისტემატური ხასიათი აქვს; წარმოებს გაკვეთილების განხილვა პედაგოგიურ საბჭოზე და მოსწავლემლებს ეძლევა კონკრეტული მითითებანი. ქალთა I საშუალო სკოლაში დირექტორის და სასწავლო ნაწილის გამგის მიერ მოსმენილია 131 გაკვეთილი. მიცემული მითითებანი პედაგოგიურად სწორი და გამართულია, ვაჟთა II საშუალო სკოლაში დირექტორის მიერ მოსმენილი გაკვეთილები განხილულია პედაგოგიურ საბჭოს სხდომებზე; ცალკე წიგნი—რვეული მოსმენილი გაკვეთილების აღსარიცხავად ვაჟთა II სკოლაში არ არსებობს, სასწავლო ნაწილის გამგე სანდუხაძე გაკვეთილებზე დასწრების შედეგებს ცალკე ფურცლებზე წერს, ჩანაწერებში ზოგჯერ არ არის მიკვლეული გაკვეთილის მთავარი თემაც. მაგ., 14/XI—IV კლასში ბუნებისმეტყველების გაკვეთილზე დასწრებას შედეგად სასწავლო ნაწილის გამგეს გაკვეთილის თემად ჩაწერილი აქვს: „სასარგებლო მწერები, ზღვის ცხოველები, მარჯნის პოლიპები“, ხოლო იმავე გაკვეთილის თემად მოსწავლემლის მიერ საკლასო ჟურნალში ჩაწერილია: „სარეწაო მეთევზეობა“, ასევე, 18 ნოემბერს სასწავლო ნაწილის გამგის

ჩანაწერით VI კლასში გეოგრაფიის გაკვეთილის თემა „საფრანგეთის ზოგადი მიმოხილვა“—მასწავლებლის მიერ საკლასო ჟურნალში ჩანაწერის მიხედვით კი—„საფრანგეთის მოსახლეობა“;

ზ) კარგად არის დაყენებული ქართული ენისა და ლიტერატურის სწავლება ქალთა I და X სკოლაში და ვაჟთა II სკოლის უფროს კლასებში.

ქალთა I სკოლის X კლასის მოსწავლეები (მასწავლებელი ვ. ვარლამიშვილი) ამჟღავნებენ ქართული ლიტერატურის ღრმა და საფუძვლიანად ცოდნას, ზედმიწევნით იციან ტექსტი, თავისუფლად არკვევენ მწერლის შემოქმედების მოტივებსა და მხატვრულ ხერხებს, მსჯელობენ აზრიანად, დასაბუთებულად და თანამიმდევრულად, იჩენენ ნაკითხობას. ჩეხოვის შემოქმედების განხილვისას მოსწავლეებმა გამოიჩინეს რუსეთის მწერლობის საკმაოდ საფუძვლიანი ცოდნა; თავისუფლად მსჯელობდნენ გოგოლის, შჩედრინის, ტოლსტოის შემოქმედების შესახებ, იციან სად და როგორ იქნა გამოყენებული შჩედრინისა და ჩეხოვის მიერ შექმნილი სახეები ლენინისა და სტალინის მიერ; მოსწავლეები ამჟღავნებენ განვითარებულ ლიტერატურულ გემოვნებას და სიყვარულს ლიტერატურისადმი; ახალი მასალის შესწავლასთან ერთად, საფუძვლიანად არის განმეორებული წინა კლასებში გავლილი მასალაც; მოსწავლეები კარგად იცნობენ რუსთაველის, ბესიკის, ალექსანდრე ჭავჭავაძის შემოქმედებას. ამავე კლასის მოსწავლეების მეტყველება სწორი და გამართულია. მაღალია მხატვრული კითხვების კულტურა, მოსწავლეები ლექსსა და მხატვრული პროზის ნიმუშებს წარმოსთქვამენ საუკეთესოდ. კარგ მომზადებას იჩენენ ენასა და ლიტერატურაში ამავე სკოლის IX კლასის მოსწავლენი (მასწავლებელი ვ. ჩოგვაძე), მათ გავლილი მასალა ღრმად იციან, რეალიზმის განმარტებას იძლევიან ენგელსის ფორმულის მიხედვით (ტიპიური სახეების ჩვენება ტიპიურ გარემოში) და კონკრეტული მაგალითზე, გ. ერისთავის შემოქმედების მიხედვით—არკვევენ, თუ რას ნიშნავს ტიპიური სახე და ტიპიური გარემო.

VII კლასის (მასწავლებელი ქ. გიორგაძე) მოსწავლეებმა ზედმიწევნით კარგად იციან პროგრამული მასალა, მთელი კლასი ლექსებს („ჰიმნი სამშობლოს“, „მყინვარი“) კითხულობს მხატვრულად, განცდით, გამომეტყველებით.

მასწავლებელი ლიტერატურის ნიმუშების სწავლებასთან ერთად უდიდეს ყურადღებას აქცევს აღმზრდელობითი მომენტებს — ჰიმნი

სამშობლოს“ და „მყინვარი“ კარგად იქნა გამოყენებული სამშობ-
ლოს სიყვარულის, გმირობისა და მტრისადმი სიძულვილის გრძობა-
ბის აღზრდისათვის.

ასევე კარგად არის დაყენებული ქართული ენის სწავლება IV
კლასში (მასწავლებელი ბ. რამიშვილი). მოსწავლეებმა კარგად იციან
პროგრამული მასალა, თავისუფლად გადმოგვცემენ მოთხრობათა
შინაარსს, დიდი ოსტატობით კითხულობენ ლექსებს. მასწავლებელი
საჭირო ყურადღებას აქცევს სწორ დიქციას, გამომეტყველებას.

საერთოდ, ქალთა I-საშუალო სკოლაში მოსწავლეები კარგად
მსჯელობენ, მეტყველებენ, ნაწარმოების შინაარსს გადმოგვცემენ
სწორი ქართული ენით და სათანადო გამომეტყველებით.

ასევე დიდი ყურადღება ექცევა ამავე სკოლაში წერის კულ-
ტურას. წერითი ვარჯიში ყველა კლასში საკმაო რაოდენობით
ეწეობა. მეათე კლასში საკონტროლო წერითი სამუშაო 15 მარტი-
სათვის 10 ჯერ არის ჩატარებული. ნაწერებში ჩანს ფაქტიური მა-
სალის კარგი ცოდნა, მოსწავლეები წერენ 6-8 გვერდს, მიმართა-
ვენ ზუსტ და სწორ ციტირებას, მსჯელობენ თანმიმდევრულად,
ნაწერებში ჩანს მოსწავლეთა ინდივიდუალობა. ხელი კარგია. ნაწე-
რები გულდასმით სწორდება როგორც მასწავლებლის, ისე მოსწავ-
ლეთა მიერ. ამავე სკოლის VII კლასში (მასწ. ქ. გიორგაძე) 19
წერითი სამუშაოა ჩატარებული. დაცულია, თემატური მრავალფე-
როვნება, მოსწავლეები თავისუფლად მსჯელობენ. თემა „როგორ
გავატარე ზაფხული“ მოსწავლეს ასეთი სურათოვანი ენით აქვს და-
წერილი: „მშვენიერია კურზალი თავისი ბუნებით; ჩემი ბინის მარც-
ხნივ ცა კამკამებდა ლურჯად და ამ ლურჯ სივრცეში დილის მზის
სხივებზე ხტოდნენ ვერცხლისფერი თევზები, მარჯვნივ კი ბიბინებ-
და აქოჩრილი ტყე. ამ წარმტაც ბუნებაში გავატარე ერთი თვე“
და სხვ. ასეთი თავისუფალი სტილი არ არის იშვიათი ამ კლასის
მოსწავლეებისათვის.

IV კლასში (მასწავ. რამიშვილი) ყურადღებას იპყრობს წერი-
თი სავარჯიშოების მრავალფეროვნება: მოსწავლეები წერენ მოთ-
ხრობის შინაარსს, გმირთა თავგადასავლის დიალოგებს, გრამატი-
კულ სინტაქსურ სავარჯიშოებს და სხვ. მოსწავლეებს კარგი ხელი
აქვთ. ასოები მრგვალია და გადაბმა სწორი.

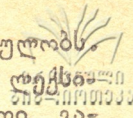
ვაჟთა II საშუალო სკოლის უფროსს კლასებშიც ქართული
ენისა და ლიტერატურის სწავლება შედარებით კარგად არის და-
ყენებული; X კლასის (მასწავლებელი მ. კუჭუხიძე) მოსწავლეებმა
იციან გავლილი მასალა, შემოქმედების ანალიზის დროს იყენებენ

არა პროგრამულ მასალებსაც, მაგრამ ვერ იჩინენ ინდუვიდუალურ ბას და ხშირად ერთნაირი გეგმით ერთგვარი თანამიმდევრობით ერთი და იგივე მასალის გამოყენებით იძლევიან მწერლის შეხვედრების ანალიზს, რაც გაზვიანების შთაბეჭდილებას ტოვებს.

ამავე სკოლის VII კლასის (მასწ. თ. ჯ. ნელიძე) მოსწავლეებმა კარგად იციან ქართული ენის გრამატიკა — მასწავლებელი მე-7 კლასის პროგრამული მასალის — სინტაქსის შესწავლასთან ერთად მორფოლოგიასაც ამეორებინებს. მასწავლებელი საანალიზო მაგალითებს იღებს ლიტერატურულ ტექსტიდან და გრამატიკის სწავლებას მჭიდროდ უკავშირებს ცოცხალ მეტყველებას.

ქართული ენა და ლიტერატურა არაღამაკმაყოფილებლად ისწავლება ამავე სკოლის VI კლასში, მოსწავლეებს თხრობის უნარი არ შესწევთ. ზოგიერთი მათგანი ახალ ტექსტს გამართულად ვერ კითხულობს. მასწავლებელი ახვლედინი სათანადოდ არ ემზადება გაკვეთილისათვის. გაკვეთილზე უშვებს ფაქტიურ შეცდომებს და მოსწავლეებს საჭირო ცოდნა-ჩვევებს ვერ აძლევს. მას „ელისოს“ შინაარსის გამოკითხვისას ტექსტზე მუშაობა არ ჩაუტარებია, ნაწარმოების ანალიზი, გმირთა ხასიათის გახსნა არ უწარმებია და ზოგადი კითხვების დასმით დაკმაყოფილდა, მოსწავლეთა მიერ დაშვებულ უხეშ ენობრივ შეცდომებს („დაწინაურებულმა ყაზახებმა ცხენზე გაწვა“, — „ვაჟიამ და ელისომ შესხდნენ“, „მათმა გაიპარნენ იმ ადგილიდან“, „იოსებმა ვერ შეეჩვია“ და სხვ.) მასწავლებელი უყურადღებოდ ტოვებს. მეტიც, თვით მასწავლებელიც ხმარობს გაუმართავ ფრაზებს („დავითაშვილი მხოლოდ 27 წლის განმავლობაში ცოცხლობდა“) და უშვებს ფაქტიურ შეცდომებს (წინადადებებში — „ელისომ ასადგომად წამოიწია“, „ასადგომად“ მასწავლებლის აზრით არის მიზეზის გარემოება და უნდა დაისვას კითხვა „რატომო“,).

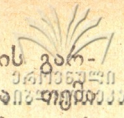
VI კლასის ბევრი მოსწავლე ახალ ტექსტს გამართულად ვერ კითხულობს. ასევე უფერულად ატარებს მუშაობას ამავე სკოლის IV კლასში მასწავლებელი ქორიძე. მოსწავლეებმა მოთხრობა „შავარდენის“ შინაარსი გადმოსცეს მოდუნებულად, ამღერებული ტონით, რასაც მასწავლებელი ყურადღებას არ აქცევს. მოთხრობა ვერ იქნა გამოყენებული აღმზრდელობითი მიზნით, აღუნიშნავი დარჩა ის ფაქტი, რომ მოთხრობის მთავარი გმირი — ჩეჩელაშვილი ვაჟთა II სკოლის მიერ არის აღზრდილი. მოსწავლეები უშვებენ ენობრივი ხასიათის შეცდომებს, რასაც მასწავლებელი არ ასწორებს. მოსწავლეებს არ აქვთ სწრაფი, სწორი, გამომეტყველო

კითხვის ჩვევა. დიდი ნაწილი მოსწავლეებისა ჩათვლით კითხულობს ახალი მასალის ახსნის დროს მოსწავლეებელი არ მიმართავს ლექსს კურ მუშაობას. მას აუხსნელი და განუმარტავი დარჩა—ასეთი გამოთქმები — „კრემლს დაფუძვით დარაჯებად“ „სადაც კი ვართ მზეში, ქარში, ხმაღს არ ვაგებთ ჩვენ ქარქაშში“.

ვაჟთა II სკოლის მთელ რიგ კლასებში არ ექცევა სათანადო ყურადღება წერით მუშაობას. VI კლასში (მასწ. ახვლედიანი) თუმცა 15 წერითი მუშაობაა ჩატარებული, მაგრამ ხარისხობრივად ნამუშევრები დამაკმაყოფილებელი არ არის. ხელი ცუდია. ასოების გადაბმას მოსწავლეები ვერ ახერხებენ, ასოების მოხაზულობა უვარგისია. მასწავლებელი გულდასმით არ ასწორებს ნაწერებს, რის შედეგად შემჩნეული და გაუსწორებელია უხეში შეცდომები; დათიკო და გაბრო ერთად იზრდებოდა, „გაბრომ და პეპიამ გაიქცნენ“ „შორისძიება“, „შინარსი“, „შეეწხებია“ „(შეუწხებიას ნაცვლად) „ბატონმა შეაბა ორივე კვერშ“ და სხვ. IV კლასში (მასწ. ქორიძე) 14 იანვრიდან 6 მარტამდე მხოლოდ 5 წერაა ჩატარებული—აქედან ორხელ დაწერილია ლექსი ზვირადა. მოსწავლეთა ხელი გაუმართავია, ასოების გადაბმას მოსწავლეები ვერ ახერხებენ, მასწავლებელი ნაწერებს გულდასმით არ ასწორებს. მოსწავლე მ-ს ნაწერში—თემაში „როგორ გადაარჩინეს პაპანიელები“, შეუჩინეველია 22 შეცდომა („არაფელი“, „გადარჩინეს“, „პოლუხე“, „დაკვირების“, „პაპნიმა“, „გაღვიძა“, „საშვალებას“, „მიუხედვად“, „კეთილდებოდა“, „მათმა ცხრა იმუშავენ“, და სხვ.). მოსწავლეების მიერ შეცდომების გასწორება არ ხდება და ზოგჯერ მასწავლებლის ჩანაწერების შეცდომებს შეიცავს.

სათანადო ყურადღება არ ექცევა სუფთა წერას, I-კლასში (მასწავლებელი ლ. ძაგნიძე) სუფთა წერის გაკვეთილები თუმცა საკმაო რაოდენობით ტარდება, მაგრამ ცალკე გაკვეთილს გარკვეული მიზანი არ აქვს და სუფთა წერის გაკვეთილი არსებითად მხოლოდ დაფიდან გადმოწერას წარმოადგენს, მიზნად, საერთოდ, სისუფთავის დაცვას ისახავს და არა სუფთა წერის პროგრამით გათვალისწინებულ ამათუიმ ცოდნა-ჩვევის შეთვისებას: ყურადღება არ ექცევა ხაზზევითა და ხაზქვევითა ასოების წერას, ასოების თანაბრად დაშორებას, ერთგვარი სიმაღლის დაცვას. მასწავლებელი ხშირად თითონაც არასწორად წერს ასოებს: იგი ხან ხაზზევით წერს, ხან ხაზქვევით, ამის შედეგია, რომ I-კლასის მოსწავლეებს უკვე შემუშავებული აქვთ ქართული დაწერილობის წესებისაგან საკმაოდ დაშორებული ინდივიდუალური ხელი.

VIII-IX კლასებში წერიტი სამუშაოს თემა ზოგჯერ არ არის გარკვეულად ფორმულირებული—მაგ., VIII-კლასში მიცემულია „მზისა და მთვარის ღვთაების წარმოშობის საკითხი“. ზოგჯერ მოსწავლეები ყალბ რიტორიკას მიმართავენ და უადგილო შესავლით იწყებენ თემის გახსნას. VIII კლასში—თემა „ავთანდილის და ტარიელის შეხვედრა“ ასეთი შესავლით იწყება: „მ. რუსთაველის გენიალურ, ორიგინალურ, პოემა „ვეფხისტყაოსანში“ ნათლად არის მოცემული საკითხი ავთანდილისა და ტარიელის შეხვედრის შესახებ“.

ქართული ენის სწავლება კარგად არის დაყენებული ქალთა X რუსულ საშუალო სკოლის VII-კლასში (მასწ. თ. ყიფიანი). გაკვეთილები მომზადებულად და ნაყოფიერად ტარდება; VII კლასის მოსწავლეებს გააჩნიათ ქართულ სიტყვათა საკმაო მარაგი, თავისუფლად გადმოსცეს მოთხრობა „ჩემი ბრალი არ არის, ღმერთო“-ს შინაარსი, კითხვის ტექნიკა კარგი აქვთ, მასწავლებელი ზრუნავს სწორმეტყველებისათვის და შეუმჩნეველსა და გაუსწორებელს არ ტოვებს სიტყვისა, თუ გამოთქმის ოდნავი დამახინჯების შემთხვევებს.

კარგად მუშაობს ამავე სკოლაში ქართული ენის მასწავლებელი კ. კუხიანიძე, მიუხედავად იმისა, რომ X კლასში ქართული ენის ცოდნის მხრივ მოსწავლეთა შემადგენლობა არათანაბარია და მასწავლებელს სამ ჯგუფთან უხდება მუშაობა, იგი მაინც ახერხებს ყველა მოსწავლეს მისცეს ინდივიდუალური დავალება, მოსწავლეთა ზეპირი მეტყველება და წერიტი ნამუშევრები ამქდავენებენ ქართულ სიტყვათა საკმაოდ მდიდარ მარაგსა და თხრობის მაღალ კულტურას.

რუსული ენის სწავლება ქალთა X-საშუალო სკოლაში ვერ დგას სათანადო სიმაღლეზე. I კლასის (მასწავლებელი შ. რაბილი) მოსწავლეები ხშირ შემთხვევაში უშვებენ შეცდომებს გამოთქმასა და მახვილის დასმაში. ახალი გაკვეთილი, ლექსი, მასწავლებელმა თვითონ წაიკითხა სამჯერ, მოსწავლეებს კი არც ერთხელ არ წააკითხა. მოსწავლეები ასოებს II, III, O, არასწორად წერენ.

IV კლასში (მასწ. ი. თურხელაძე) მოსწავლეები საუბრის დროს ხშირად უშვებენ გრამატიკულ შეცდომებს, მასწავლებელი ახალი სიტყვების ახსნას აწარმოებს ტექსტის გარეშე.

V კლასში—(მასწ. ნ. დგებუაძე) მოსწავლეებს არა აქვთ შეთვისებული ნაცვალსახელები და სუსტად არიან დაუფლებულნი მათ ბრუნებას, მასწავლებელი რვეულებს უყურადღებოდ ასწორებს, რვეულებში ბევრი შეცდომა გაუსწორებულია.

VI და VII კლასებში (მასწავ. ა. მანიახინა) განმეორებას სათა-
ნადო ადგილი არ ეთმობა. მოსწავლეებს გრამატიკაში გავლილი მასა-
ლა დაეწეებული აქვთ; მეტი ნაწილი მოსწავლეებისა ვერ ერკვევი-
დადების წევრებში. წარსული დრო ერევათ ზედსართავ სახელებთან
და ზმნისართთან. უჭირთ შედგენილ ქვემდებარების გარკვევა და სხვ.

X კლასებში (მასწავლებელი ს. ვერულაშვილი) მოსწავლეები
ენას დაუფლებული არიან, გარდა ზოგიერთი მოსწავლისა, რომელ-
თათვის რუსული ენა არ არის მშობლიური (მოსწავლეები დათუა-
შვილი, რიჟინაშვილი, ლევიშვილი); ენობრივი შეცდომები იშვიათად
გვხვდება. კარგად იციან ლიტერატურაში გავლილი მასალა. ატარებენ
ზეპირ მოხსენებებს ლიტერატურულ თემებზე, შეგნებულად არჩევენ
ყველა შესწავლილ მწერლის ნაწარმოებს.

ზ) ისტორიის სწავლება კარგად არის დაყენებული ქალთა I
საშუალო სკოლაში (მასწავ. ჟორჟოლიანი, ლლონტი). მასწავლებლებ-
მა კარგად იციან საგანი, ემზადებიან ვაკვეთილებისათვის, აქვთ სა-
ჭირო გეგმები და კარგად იყენებენ ვაკვეთილის მასალას აღმზრდე-
ლობითი მუშაობისათვის. მასწ. ე. ჟორჟოლიანმა IV კლასში
ლენინის ანდერძის შესახებ თხრობის დროს მოხერხებულად, ბუნებ-
რივად დაუკავშირა ანდერძის მომენტები თანადროულობას: „ლენინის
ანდერძი წითელ არმიასზე ზრუნვის შესახებ ჩვენმა ქვეყანამ ბრწყინ-
ვალედ შეასრულა—ხელისუფლების და პარტიის მზრუნველობით
განმტკიცებულმა წითელმა არმიამ გაანადგურა საშინელი მტერი და
იხსნა თავისი დიდი სამშობლო“, მოხერხებულად ატარებს აღმზრდე-
ლობით მუშაობას მასწავლებელი ლლონტიც. იგი მოფიქრებულად
იყენებს ისტორიულ რუკებს. მოსწავლეებმა კარგად იციან გავლილი
მასალა. განსაკუთრებით აღსანიშნავია X კლასის მოსწავლეთა კარგი
მომზადება საქართველოსა და სსრკ ისტორიაში.

მაგრამ მუშაობაში ადგილი აქვს ზოგიერთ ხარვეზებს: მასწავ-
ლებელი ჟორჟოლიანი IV კლასში მოსწავლეთათვის გაუგებარი სიტ-
ყვების და ცნებების განუპარტავად ხმარობს „ბუფერული“, „რეჟი-
მი“, „ბაზისი“, „ინიციატივა“ და სხვა, ან სვამს ასეთ კითხვას: „რა
პირობებმა განსაზღვრა საბჭოთა კავშირის შექმნა“ და სხვა. ზოგჯერ
მოსწავლეთა უმართებულო გამოთქმა მას გაუსწორებელი რჩება,
მაგ., VIII კლასის მოსწავლე ამბობს: „მონჰაგერი“ მონტჰომერის
ნაცვლად, „მაგისტრი“—მაგისტრალის ნაცვლად, „ხიდეისიოს“—ხი-
დეიოსის ნაცვლად და სხვა.

ასევე VII კლ. მასწ. ლლონტი, ზოგჯერ არ უსწორებს მოსწავ-
ლეებს შეცდომებს „ფროდრიხ II ეკონომიური (ხელმოქირნე) ადა-
მიანი იყო“—„ჯოხისებური დისციპლინა“. არ სწორდება ენობრივი

შეცდომებიც („მას დაეხმარა ერთმა გარემოებამ“, „მან დაეხმარა ფრიდრიხს“, მან შეუთანხმდა „და სხვ.).

II საშუალო სკოლაში ისტორიის სწავლებაში არ არის დეტალური გეგმიანობა. მასწავლებლებს არა აქვთ მე-5-6-7 კლასების წლიური სამუშაო გეგმები; მე-8-9 კლასების (მასწ. სანდუხაძე) წლიურ სამუშაო გეგმას აწერია: „წლიური სააღმზრდელო გეგმა ისტორიაში“. განხეორების გეგმა VII—X კლასების შედგენილი არ არის. მასწავლებლები გაკვეთილის გეგმებს არ ადგენენ. ამავე კლასებში გამოკითხვით დადასტურდა, რომ განმეორება არ ჩატარებულა.

მასწ. ო. აბუთიძემ კარგად იცის თავისი საგანი, გაკვეთილი ჩაატარა საკმაოდ მაღალხარისხოვნად. მიუხედავად ამისა მოსწავლეთა ცოდნა VI და VIII კლასებში ჯერ კიდევ დაბალია. VI კლასის მოსწავლეებმა არადამაკმაყოფილებლად იციან ფეოდალური საზოგადოების სოციალური და პოლიტიკური წყობა, მნიშვნელოვანი ისტორიული თარიღები და ფაქტები. VII კლასის მოსწავლეები ბუნდოვნად ერკვევიან ევროპაში ეროვნული სახელმწიფოების წარმოშობის საკითხებში, არ იციან გლეხთა და მონათა აჯანყებების თარიღები და სხვა.

X კლასის მოსწავლეებმა მტკიცედ არ იციან გასამეორებელი მასალა: იმპერიალიზმის დახასიათება, იმპერიალისტურ ეპოქის საერთაშორისო ურთიერთობანი, ნაციონალურ-გამათავისუფლებელი მოძრაობა ჩვენს ქვეყანაში და სხვა.

IX კლასის მოსწავლენი სუსტად არიან დაუფლებული სასწავლო მასალას (მასწ. სანდუხაძე), გაკვეთილს (ალექსანდრე I აღზრდა და საშინაო პოლიტიკა) მოსწავლეები ჰყვებოდნენ ნაწყვეტ-ნაწყვეტად, უშვებდნენ ენობრივ და ფაქტიურ შეცდომებს, მაგრამ მასწავლებელი მათ არ ასწორებდა. მაგ., ლაგარპის (ალექსანდრეს აღმზრდელი შვეიცარელი რესპუბლიკანელი, ლიბერალი) დაახასიათეს, როგორც პრუსიული ჯოხური დისციპლინის და რეაქციულობის დამნერგავი, არაფერი სთქვეს თავისუფალ მიწათმოქმედ გლეხთა შესახებ, მოსწავლეები იმეორებდნენ ასეთ უაზრო გამოთქმებს: „გლეხები გაანთავისუფლეს მონობიდან, მაგრამ ყველა გლეხი ვერ ახერხებდა ამას“. სრულებით ვერ გაარკვიეს ნაპოლეონთან ომი 1805—1807 წ. წ. არაფერი იციან ტილზიტის ზავის შესახებ, მცდარი წარმოდგენა აქვთ რუსეთ - შვედეთის ომის შესახებ.

ახალი გაკვეთილის მასალის „1812 წლის სამამულო ომი“ (პირველი ნაწილი), გადაცემისას მასწავლებელმა ვერ გაარკვია რუსეთის არმიების განლაგება, სახელებს დამახინჯებით აწვდიდა (ბარკალაის

-ბარკლაის ნაცვლად, ჟერიმი—ჟეროძის ნაცვლად და სხვ.) სუსტად იყო დახასიათებული სახალხო ომი.

ქალთა მე-VI სკოლის ისტორიის მასწავლებელი ე. ჯინჭერაძე^{ე. ჯინჭერაძე} შეილი არ არის დაუფლებული საგანს. IX კლასში ახალი გაკვეთილის (თემა „ამიერკავკასია XIX ს. პირველ მეოთხედში“ (შინაარსი მასწავლებელმა სრულებით ვერ გადასცა. ერეკლე II ამიერკავკასიის მეფეს უწოდებდა, ხშირად ლაპარაკობდა საქართველოში აზერბაიჯანელების შემოსევაზე (?!), მეტყველება ბუნდოვანი და გაუმართავი ჰქონდა—„ბურჟუაზიის დენების საწყისებს ვეძებთ ებრაელებში და ამიტომ დევნიდნენ მათ“. რუსეთთან საქართველოს შეერთების ნაცვლად ლაპარაკობს ამიერ-კავკასიის შეერთების შესახებ. მოსწავლეების მეტყველება სრულებით გაუმართავია.

უარესი მდგომარეობაა X კლასში. სსრკ ისტორიის ნაცვლად ისწავლება პარტიის ისტორია. მოსწავლეებს გაკვეთილად ჰქონდათ პარტიის მე-15 ყრილობა, „საკ. კ. პ. (ბ) ისტორიის მოკლე კურსის“ ტექსტის მიხედვით, ასახელებდნენ, თუ რამდენი დელეგატი ესწრებოდა ყრილობას გადამწყვეტი, თუ სათათბირო ხმით.

თვითონ მასწავლებელმაც ახალი გაკვეთილი პარტიის ისტორიის მოკლე კურსის მიხედვით გადასცა. შეეხო ისეთ საკითხებს, რომელიც პროგრამით სრულებით არ არის სავალდებულო. ლაპარაკობდა მემარჯვენე გადახრის მეთაურების გამოსვლის შესახებ, გარიცხულთათვის გამოსაცდელი დროს დანიშვნის შესახებ, დაასახელა უგლანოვი (დაფაზეც კი დასწერა მისი გვარი). შეუძლებელი გახდა იმის გამოკვლევა, თუ პროგრამის რომელ თემაზე და საკითხზე იყო ლაპარაკი. ახსნა „აგრარული მეურნეობიდან ინდუსტრიალურ მეურნეობაზე გადასვლა, სოფლად მსხვილი მეურნეობის განვითარება, მაგრამ არ განუმარტავს სოფლად მსხვილი მეურნეობის უპირატესობა და არც ინდუსტრიის მნიშვნელობა, მხოლოდ დაასახელა, როცა ლაპარაკობდა ხუთწლიანი გეგმის შესახებ, ახსენა ორწლიანი გეგმაც, მაგრამ ისე განმარტა, თითქოს მემარჯვენეები მოითხოვდნენ ხუთწლიანი გეგმა ორ წელიწადში შევასრულოთო, სრულებით, ვერ განმარტა სოფლად კლასთა ბრძოლა. გამეორებაც ძალზე სუსტად ტარდება. მოსწავლეებმა არ იციან ძირითადი ფაქტები და მოვლენები.

ისტორიის სწავლება კარგად არის დაყენებული ქალთა X სკოლაში. მასწ. ი. ტყეშელაშვილი საგნის კარგი მცოდნეა და მეთოდურად დახელოვნებულია., გაკვეთილებს მომზადებულად და მაღალხარისხოვნად ატარებს. VI და X კლასების მოსწავლეებმა მასალა კარგად იციან.

იმავე სკოლის ისტორიის მასწავლებელი ევს. გაბრივადემ სკუ-
კეთესრდ იცის თავისი სავანი. მას მეტად დიდი პედაგოგიური გა-
მოცდილება აქვს; მისი ხელმძღვანელობით კარგად მუშაობს ~~სკოლა~~
რიის წრე. წაკითხულია რამდენიმე მოხსენება.

მიუხედავად ამისა, ქალთა X სკოლაში ისტორიის სწავლების საქ-
მეში არის ზოგიერთი ნაკლოვანება: სკოლა არ არის უზრუნველყო-
ფილი ისტორიის რუკებით, მოსწავლეებმა სუსტად იციან ქრონოლო-
გია (VII, X კლ.), ზოგჯერ მოსწავლეთა მეტყველება საკმაოდ გა-
მართული არ არის (X კლ.); საგნობრივი კომისიის მუშაობა არ
არის სათანადოდ გაშლილი, თემატიკური გეგმები არ სდგება.

თ) დამაკმაყოფილებლად არის დაყენებული მათემატიკური
სავნების სწავლება ქალთა I და X და ნაწილობრივ ვაჟთა II სა-
შუალო სკოლაში.

ქალთა I სკოლის X კლასის (მასწ. ნიკოლაიშვილი) მოსწავლეებ-
მა გამოიჩინეს გავლილი მასალის საფუძვლიანი ცოდნა; გააჩნიათ
უნარი მიღებული თეორიული ცოდნის გამოყენებისა, ამოცანებისა და
მაგალითების ამოხსნის დროს.

VII კლასის (მასწ. ფარეკაშვილი) მოსწავლეები არითმეტიკაში
კარგად არის მომზადებული; ისინი იძლევიან ზუსტ, მათემატიკურ
განმარტებებს. ნაკლად უნდა ჩაითვალოს ის, რომ მოსწავლეებს
დიდი დრო დაუხარჯავს მთელ რიცხვებზე მოქმედების შესრულების
განხეორებაზე და ნაკლები ადგილი დაუთმია წილადებისათვის, პრო-
ცენტებისათვის და პროპორციებისათვის.

V კლასში (მასწ. დვალი) მოსწავლეები ვერ ერკვევიან, თუ რა
არის პირდაპირპროპორციული და უკუპროპორციული დამოკიდებუ-
ლება; იძლევიან არა ზუსტ მათემატიკურ განმარტებებს. მოსწავლე-
ებმა დამოუკიდებელ სამუშაოდ მისცა მაგალითი, რომელიც მოს-
წავლეებმა ვერ დასძლიეს; მათემატიკურ ჩანაწერებსაც არ ექცევა
სათანადო ყურადღება. კლასმა გავლილი მასალა ცუდად იცის. მას-
წავლებელი არა საკმაოდ ემზადება გაკვეთილისათვის.

IV კლასის (მასწ. ხაზარაძე) მოსწავლეებმა გამოიჩინეს სავნის
დამაკმაყოფილებელი ცოდნა; მოსწავლებელი დიდ ყურადღებას აქ-
ცევს ზეპირ ანგარიშს; ამოცანის ამოხსნაც კარგად იყო ჩატარებული;
ნაკლად უნდა ჩაითვალოს, რომ მოსწავლებელი ამოცანის ამოხსნის
დროს რა იყენებს ანალიზურ მეთოდს.

ქალთა X სკოლის X კლასში (მასწ. ი. კუჭუხიძე) გეომეტრია--
ტრიგონომეტრიის სწავლება კარგად არის დაყენებული. თეორემების
დამტკიცების დროს მოსწავლეებმა გამოიჩინეს გავლილი მასალის კარგი

ცოდნა, ლოდიკური მსჯელობის უნარი; იძლევიან ზუსტ, მათემატიკურ განმარტებებს. კლასის დიდმა უმრავლესობამ საგანი კარგად იცნა. მაგრამ ამ კლასში ირიცხება ქართველი მოსწავლეები (რიჟინაშვილი, ლევიშვილი, დავითაშვილი და სხვ.) რომლებმაც სუსტად იციან რუსული ენა და ამის გამო ვერც მათემატიკურ საგნებს არიან დაუფლებულნი.

IV კლასში (მასწ. რ. შეიბელი) მოსწავლეებმა გამოიჩინეს საგნის კარგი, საფუძვლიანი ცოდნა. მასწავლებელი დიდ ყურადღებას აქცევს ზებირ ანგარიშს.

ვაჟთა მე-II საშუალო სკოლის X კლასის (მასწ. ალ. მოსეშვილი) მასწავლებელი დიდ ყურადღებას აქცევს გავლილი მასალის განმეორებას. გონიომეტრის ფორმულები მოსწავლეებს კარგათ აქვთ შეთვისებული. ტრიგონომეტრიული განტოლებების ამოხსნასაც კლასი დაუფლებულია.

ამავე სკოლის მეექვსე კლასში (მასწავ. ხვედელიძე) დამუშავდა ორი წვერის ჯამის და სხვაობის კვადრატის ფორმულები; გაკეთებულ იქნას მარტივი მაგალითები, ხოლო დამოუკიდებელ სამუშაოდ მიეცა უფრო ძნელი მაგალითი. მაგალითის ამოხსნის დროს მოსწავლეებმა გამოიჩინეს არითმეტიკის სუსტი ცოდნა. საშინაო დავალებად მიცემული მაგალითები უფრო ძნელი იყო, ვიდრე კლასში გაკეთებული მაგალითები.

მასწავლებელმა აბესაძემ მეოთხე კლასში ამოხსნა ამოცანა; ამოცანის კატეხიზაცია დამაკმაყოფილებლად იქნა ჩატარებული, ხოლო ამოცანის ამოხსნის დროს არ იქნა გამოყენებული ანალიზი, რაც ნაკლად უნდა ჩაეთვალოს;

მასწ. ვ. ჯახუამ, მიუხედავად იმისა, რომ კლასმა მიცემული გაკვეთილი არ იცოდა, მაინც ახსნა გაკვეთილი; ახალი მასალის ახსნის დროს არ გაამხვილა ყურადღება, რთ რას ეწოდება წესიერი და ერთსახელა მრავალკუთხედები. მასწავლებელს აკლია მეთოდური მომზადება. საერთოდ მეორე სკოლის მოსწავლეებმა, გარდა მათე კლასისა, გამოიჩინეს მათემატიკის არადამაკმაყოფილებელი ცოდნა.

ყველა დასახელებულ სკოლაში საკონტროლო სამუშაო ტარდება სისტემატურად; მაგალითები და ამოცანები შერჩეულია კარგად; რვეულების გასწორება საერთოდ დამაკმაყოფილებელია, მხოლოდ ადგილი აქვს ზოგიერთ დეფექტებს: გასწორების დროს მასწავლებლების მიერ გამოტოვებულია შეცდომები; ზოგიერთ შემთხვევაში შეფასების დროს ადგილი აქვს ლიბერალიზმს; ენობრივი შეც-

დომები ხშირად არ სწორდება მასწავლებლის მიერ; არის იეთნოგრაფები, როდესაც მოსწავლის მიერ სამუშაო არის გადაწერილი, მასწავლებელი კი ამას არ აქცევს ყურადღებას; ადგილი აქვს არა მხოლოდ მათემატიკურ ჩანაწერებს.

ი) ფიზიკის სწავლების საქმე დამაკმაყოფილებლად არის დაყენებული ქალთა I და X და ვაჟთა II სკოლებში. ფიზიკაში მუშაობის ჩასატარებლად ქალთა I და ვაჟთა II სკოლებში გამოყოფილია ორ-ორი ოთახი: ერთი კლას-ლაბორატორიად და მეორე ხელსაწყოთა შესანახად. ხელსაწყოები დალაგებულია კარადებში დარგების მიხედვით. ხელსაწყო იარაღები კარგად არის მოვლილი, მაგრამ მათი რაოდენობა ვერ უზრუნველყოფს ფიზიკაში ყველა ცდის ჩატარებას.

ქალთა I სკოლის ფიზიკის მასწავლებელი დვალი ატარებს ლაბორატორიულ სამუშაოებს, ფართოდ იყენებს ექსპერიმენტს ფიზიკის სწავლებაში, მაგრამ ვერ იჩენს ფიზიკის კურსის საფუძვლიან ცოდნას, ვერ ერკვევა ზოგიერთ მარტივ საკითხებში. მაგალითად, იგი ამბობს: „პარალელური ძალების ცენტრს ეწოდება სიმძიმის ცენტრი“, „ამ სხეულს სიმძიმის ცენტრის მაგივრად აქვს სიმძიმის ღერძი“ „ინერციით მოძრავი სხეული არ ასრულებს მუშაობას“ და სხვა.

ქალთა I სკოლის მოსწავლეებს დამაკმაყოფილებლად აქვთ შეთვისებული ფიზიკის კურსი, ესმით ფიზიკის კანონების შინაარსი, შეგნებულად იყენებენ ფიზიკის ფორმულებს ამოცანების ამოხსნის დროს.

ვაჟთა II საშუალო სკოლის მასწავლებელი გ. ნარჩემაშვილი დაუფლებულია საგანს, მაგრამ არა აქვს დახელოვნება ფიზიკის ექსპერიმენტის დაყენებაში, ვერ ახერხებს რაციონალურად გამოიყენოს გაკვეთილის დრო-გვეგმით გათვალისწინებული მასალის დამუშავება მან ვერ მოასწრო, როგორც იმ კლასებში, რომლებშიც ცდები ჩატარა, ისე იმ კლასშიაც, სადაც ცდები არ ჩატარებია.

ვაჟთა II საშუალო სკოლის მოსწავლეთა დიდი ნაწილი ვერ იჩენს ფიზიკის კურსის საკმაო ცოდნას. მოსწავლეები ვერ იყენებენ ფიზიკის ძირითად კანონებს პრაქტიკული ხასიათის საკითხების გადასაწყვეტად. მაგალითად, VIII კლასის მოსწავლეებმა ვერ შესძლეს ჭნერჯიის მუდმივობის კანონის გამოყენება იმის ასახსნელად, რომ შეუძლებელია მუშაობაში მოვიგოთ რომელიმე მექანიზმის შემოწმებით.

ქალთა X სკოლის ფიზიკის მასწავლებელი ნ. სვანიძე კარგად არის დაუფლებული როგორც ფიზიკას, ისე ფიზიკის მეთოდოლოგიას.

X სკოლის მოსწავლეები დამაკმაყოფილებელ ცოდნას იჩენენ

ფიზიკაში. მასწავლებლის შეკითხვებზე მოსწავლეები იძლევიან შეგნებულ და ზუსტ პასუხს. ამოცანების ამოხსნის დროს მოხერხებულად იყენებენ ფიზიკის კანონებს და ფორმულებს.

კ) ქ. ქუთაისის მთელ რიგ სკოლებში კარგად არის დაყენებული ქიმიის სწავლება, ვაჟთა II ქალთა I და IV სკოლებში ქიმიის მასწავლებლებს კარგად აქვთ შედგენილი წლიური გეგმები, ნათლად აქვთ წარმოდგენილი ქიმიის სწავლების სიძნელეები და სათანადოდ იყენებენ თვალსაჩინოებას სწავლების პროცესში. ამ მხრივ განსაკუთრებულ ყურადღებას იპყრობს ვაჟთა II საშუალო სკოლის ქიმიის მასწავლებლის კიკნაძის მუშაობა; მისი ინიციატივით სკოლაში მოწყობილია ქიმიის კლას-ლაბორატორია, დამზადებულია მთელი რიგი მოდელები, სქემები და ტაბულები. მოსწავლეთა ცოდნა ვაჟთა II საშუალო სკოლაში სავსებით დამაკმაყოფილებელია. შესაფერი მუშაობა წარმოებს პრაქტიკული ჩვენებების გამომუშავებისათვის. ქიმიის სწავლების მხრივ კარგი მდგომარეობაა ქალთა I სკოლაში (მასწ. ევ. ჩარკვიანი).

ქალთა რუსულ X სკოლაში ქიმიის მასწავლებელი ხელაძე მეთოდური მომზადებით ვერ დგას თავის სიმაღლეზე. წლიური გეგმა შედგენილი აქვს სტაბილური პროგრამების მიხედვით, მაგრამ ფაქტიურად გეგმის გარეშე მუშაობს, მიჰყვება სახელმძღვანელოს გვერდებს და ასწავლის ისეთ საკითხებსაც კი, რაც რამდენიმე წლის წინად ამოღებული იქნა პროგრამიდან (მაგ., სპილენძი და ქრომი—IX კლ.). ამ სკოლაში თვალსაჩინოებას ნაკლები ყურადღება ექცევა. VIII და X კლასებში მასწავლებელი შეეცადა ჩაეტარებია ისეთი ცდები, რომლებიც წინა გაკვეთილებზე უნდა ყოფილიყო ჩატარებული. ჩასატარებელი ცდების ტექნიკა და მეთოდიკა ვერ აკმაყოფილებდა ელემენტარულ მოთხოვნილებებს. მთელი გაკვეთილის განმავლობაში მასწავლებელი კათედრას არ მოსცილებია და მოსწავლეების მიერ დაფაზე დაწერილი ტოლობების სისწორეს ამოწმებდა კათედრაზე გადაშლილი ნაწერებთან შედარების საშუალებით. ამ სკოლაში მოსწავლეთა ცოდნა დაბალია. მოსწავლეებს არასწორად აქვთ ათვისებული მთელი რიგი ცნებები (ალუმინის აქვს მეტოლის და მქავის თვისებები, ამონიაკე ვალენტიანი რთული მეტოლია და სხვ.).

ქალთა IV საშუალო სკოლაში (მასწ. ე. ბერუჩაშვილი) მოსწავლეთა ცოდნის სიმტკიცეზე გავლენას ახდენს ქიმიის ლაბორატორიის უქონლობა. გაკვეთილზე ვერ მოხერხდა მეტად მარტივი ცდის ჩატარება.

უნდა აღინიშნოს, რომ სკოლებში არ ექცევა სათანადო ყურადღება ქიმიურ ნივთიერებათა სახელწოდებების მართებულად გამოთქმას. ნაკლებად ტარდება ამოცანების ამოხსნაზე ვარჯიში. აღგზნებული რივი მასალა არ არის გამოყენებული ელემენტთა პერიოდული სისტემის შესწავლისას მეცხრე და მეთექვსმეტე კლასებში არაორგანიული ქიმიის კურსის განმეორების პროცესში.

მ ბ რ ძ ა ნ ე ბ :

I. გადაჭრით იქნას გაუმჯობესებული ქუთაისის სკოლებში გეგმიანი მუშაობა. ამ მიზნით:

ა) დირექტორებმა და სასწავლო ნაწილის გამგეებმა მუშაობა იმგვარად დაგეგმონ, რომ უზრუნველყოფილი იქნას გამოვლენილ ნაკლოვანებათა აღმოფხვრა და სასწავლო-სააღმწერდლო მუშაობაზე ყოველდღიური ხელმძღვანელობისა და კონტროლის დაწესება;

ზუსტად განიხილონ წლიურ-კალენდარული, თემატიკური და გაკვეთილის გეგმები და დააწესონ მტკიცე კონტროლი მათ შესრულებაზე; სისტემატურად დაესწრონ გაკვეთილებზე მასწავლებლებს, ფართოდ გაანალიზონ მოსმენილი გაკვეთილები და დასახონ კონკრეტული ღონისძიებანი ნაკლოვანებათა აღმოსაფხვრელად;

ბ) ვაჟთა II, ქალთა VI და X სკოლების მასწავლებლებს დაევალოთ სისტემატურად შეადგინონ ყველა თემისათვის თემატიკური გეგმები—აგრეთვე იქონიონ გაკვეთილის გეგმები და საფუძვლიანად ემზადონ თითოეული გაკვეთილისათვის;

გ) გაცხოველდეს მეთოდკომისიების მუშაობა; გადაისინჯოს მეთოდკომისიების ხელმძღვანელთა შემადგენლობა, ხელმძღვანელებად შეირჩეს უფრო გამოცდილი და მომზადებული მუშაკები. მეთოდკომისიის სამუშაო გეგმებში გათვალისწინებული იქნეს ისეთი საკითხების განხილვა, რომლებიც ნამდვილად დაეხმარება მასწავლებლებს სკოლის წინაშე მდგარი ამოცანების წარმატებით გადაჭრაში;

დ) აღკვეთილ იქნეს ერთი საგნის სასწავლო საათების რამდენიმე მასწავლებელზე გადანაწილების პრაქტიკა, როცა ეს საათები განაკვეთს არ აღემატება;

ე) განსაკუთრებული ყურადღება მიექცეს ფიზიკაში დახელოვნებული მასწავლებლების კადრის შექმნას, რისთვისაც მომავალ სასწავლო წლიდან იმ მასწავლებელთა ერთი ნაწილი, რომლებიც ფიზიკისა და მათემატიკას ასწავლიან, განთავისუფლდნენ მათემატიკის გაკვეთილებიდან და დაიტვირთონ მხოლოდ ფიზიკის გაკვეთილებით.

ვ) დაევალოს განათლების განყოფილებას საშუალო სკოლის დირექტორისა და სასწავლო ნაწილის გამგის თანამდებობაზე კანდიდატთა შერჩევის დროს მხედველობაში მიიღოს, რომ ვინც იმავე სკოლის დირექტორი და სასწავლო ნაწილის გამგე იყვნენ სხვადასხვა საგნის სპეციალისტები—ერთი ჰუმანიტარული დარგის სპეციალისტი, ხოლო მეორე—სხვა სპეციალობისა, რათა დირექციას მეტი საშუალება მიეცეს ყველა სასწავლო დისციპლინის სწავლებაზე საჭირო კონტროლი დააწესოს.

II. ქართული ენისა და ლიტერატურის სწავლების გაუმჯობესების მიზნით:

ა) ვაჟთა მეორე საშუალო სკოლის დაწყებით კლასებში განსაკუთრებული ყურადღება მიექცეს მოსწავლეთა კითხვის ტექნიკის გაუმჯობესებას. მიღწეულ იქნას ისეთი მდგომარეობა, რომ მეოთხე კლასის დამთავრებისას მოსწავლე კითხულობდეს სწრაფად, გამომეტყველად და აზრიანად;

ბ) I-VII კლასებში ყურადღება მიექცეს თავისუფალი, თანამიმდევრული თხრობის ჩვევების გამომუშავებას. მასწავლებელთა მთელი კოლექტივის მიერ სასტიკი ბრძოლა გამოეცხადოს მონოტონურ, ამღერებულ, არაბუნებრივი ტონით თხრობას;

გ) I-VII კლასებში ფართოდ დაეთმოს ადგილი ლექსიკურ მუშაობას. ქართული ენისა და ლიტერატურის მეთოდლოგიისა და საკლასო გაერთიანებებმა განიხილონ საკითხი ლექსიკური მუშაობის ფორმებისა და შინაარსის შესახებ თითოეულ კლასში;

დ) სათანადო ადგილი დაეთმოს პოეტიკის საკითხების სწავლებას და მასთან დაკავშირებით სტილისტიკურ ვარჯიშს;

ე) გრამატიკის სწავლება მჭიდროდ დაუკავშირდეს ცოცხალ მეტყველებას და ლიტერატურული ტექსტის შესწავლას. გრამატიკის სწავლებისას გამახვილდეს ყურადღება პრაქტიკული ხასიათის საკითხებზე და ჩატარდეს სათანადო ვარჯიში მართლწერისა და მართლმეტყველების ჩვევების გამოსამუშავებლად;

ვ) დაწყებით კლასებში ყურადღება მიექცეს სუფთა წერას, სწორი ხელის გამომუშავებას, ასოების გადაბმულობას.

ზ) უზრუნველყოფილი იქნას წერითი მუშაობის სახეების მრავალფეროვნება და კლასების მიხედვით მარტივი სახიდან უფრო რთულზე თანდათანობით გადასვლა—წიგნიდან და დაფიდან გადაწერა, ზეპირად ნასწავლის დაწერა, წაკითხულის შინაარსის გადმოცემა, სურათის აღწერა, კითხვებზე პასუხების გაცემა, ციტატებისა და მხატვ-

რული ადგილების ამოწერა—მარტივი და რთული გეგმის შედგენა, გმირთა თაგადანსავალი, გმირთა დახასიათება, ნაწარმოების გარჩევა, მწერლის შემოქმედების მოტივის და შემოქმედების ანალიზი, განმაზოგადოებელ—თავისუფალი თემები, კარნახი მართლწერის ამათუიმ წესის მტკიცედ შესათვისებლად და სხვ.

მიღებულ იქნას ზომები, რომ ყველა კლასში წერითი ვარჯიში ტარდებოდეს ისეთი რაოდენობით, რომელიც ნამდვილად უზრუნველყოფს მოსწავლეთა წერის კულტურის გაზრდას და პროგრამით გათვალისწინებული მტკიცე ცოდნა-ჩვევების შემუშავებას, სისტემატურად ეძლეოდეს მოსწავლეებს საშინაო წერითი სამუშაოები.

კ) ყველა კლასში გულდასმით სწორდებოდეს მოსწავლეთა საკლასო და საშინაო წერითი ნამუშევრები; ხდებოდეს ტიპურ შეცდომათა ანალიზი, ყურადღება მიექცეს ცალკე მოსწავლეს და მიეცეს მას ახსნა-განმარტება მის მიერ დაშვებული შეცდომების შესახებ;

მიღებული იქნას, რომ ყველა მოსწავლე ატარებდეს სათანადო ვარჯიშს მის მიერ დაშვებულ შეცდომების გამოსასწორებლად;

ი) სისტემატურად იქნას პედაგოგიურ საბჭოს სხდომაზე მოსმენილი საკითხი წერითი მუშაობის მდგომარეობის შესახებ;

კ) დაევალოს პედაგოგიურ მეცნიერებათა ინსტიტუტს შეისწავლოს ქ. ქუთაისის ქალთა I-საშუალო სკოლის ქართული ენისა და ლიტერატურის მასწავლებელთა მუშაობა, მისი განზოგადოების მიზნით გამოსცეს სათანადო მონოგრაფია.

III. რუსული ენის სწავლების გაუმჯობესების მიზნით:

ა) ქალთა X რუსული სკოლის I კლასში არ იქნან მიღებული ისეთი მოსწავლეები, რომლებიც რუსულ სკოლაში სწავლებას ვერ შესძლებენ რუსული ენის უცოდინარობისა გამო;

ბ) ამავე სკოლის I კლასის მასწავლებელმა მეტი ყურადღება მიაქციოს მოსწავლეთა მეტყველების სისწორეს, წარმოთქმის გასწორებას, სუფთა წერის გაკვეთილებზე სისტემატური ვარჯიშით უზრუნველყოს თითოეული ასოს სწორი წერის ჩვევათა გამომუშავება.

გ) IV კლასში განსაკუთრებული ყურადღება მიექცეს ლექსიკურ მუშაობას—მოსწავლეთა სიტყვათა მარაგით გამდიდრებას, ვარჯიშს ახლად შესწავლილი სიტყვების სწორად წარმოთქმისა და ფრაზაში გამოყენებაზე, სიტყვების ახსნა-განმარტება დაუკავშირდეს ტექსტზე მუშაობას.

V-VI-VII კლასებში სისტემატურად წარმოებდეს გრამატიკაში გაფლილი მასალის განმეორება. VII კლასში მეტი ადგილი დაუთმოს

წინადადების მორფოლოგიურ-სინტაქსურ გარჩევას; მოსწავლეებს სისტემატურად ეძლეოდათ საშინაო დავალებანი გრამატიკაში.

IV. მათემატიკის სწავლების გაუმჯობესების მიზნით:

ა) ვაჟთა II სკოლის მათემატიკის მასწავლებელმა მოსწავლეთა ცუდი მომზადების გამოსწორების მიზნით IV მეოთხედში ყურადღება მიაქციოს გავლილი მასალის განმეორებას. მათემატიკაში გავლილი მასალის განმეორება სწარმოებდეს სისტემატურად, ახალი მასალის გავლასთან კავშირში და მის პარალელურად. განსაკუთრებული ყურადღება მიექცეს არითმეტიკის განმეორებას, რაც უნდა დაუკავშირდეს ალგებრის და ტრიგონომეტრიის მასალის დამუშავებას, არითმეტიკის განმეორება ხდებოდეს ყველა კლასში, მეთავე კლასის ჩათვლით;

ბ) მიექცეს ყურადღება ამოცანების ამოხსნას ანალიზური ხერხით. მეოთხე კლასებში უკანასკნელ მეოთხედში უმეტესი დრო ამოცანების ამოხსნას მოხმარდეს;

გ) წერიტი საკონტროლო სამუშაოების შესრულების დროს მოსწავლეებს მიეცეთ საშუალო სიძნელის ამოცანები და მაგალითები იმ ვარაუდით, რომ მათი ამოხსნა მოსწავლეებმა შესძლონ 30—35 წუთის განმავლობაში.

მოეთხოვოს მოსწავლეებს, რომ ამოცანები და მაგალითები გადაიწერონ რვეულებში და შემდეგ შეუდგნენ მათ ამოხსნას. ყოველგვარი გამოანგარიშებანი მოსწავლეებმა შეასრულონ რვეულებში, სათანადო გამოყოფილ ადგილას;

დ) ყურადღება მიექცეს ნაწერების გულდასმით გასწორებას, ტიპიურ შეცდომათა ანალიზს და შეცდომათა გასწორებას მოსწავლეების მიერ.

V. ფიზიკის სწავლების გაუმჯობესების მიზნით:

ა) ქალთა I საშუალო სკოლის ფიზიკის მასწავლებელმა დვალმა გააძლიეროს მუშაობა ფიზიკის კურსის და ფიზიკის სწავლების მეტოდიკის უკეთ დაუფლებისათვის. ყოველ გაკვეთილზე აწარმოოს გავლილი მასალის განმეორება განსაკუთრებით მე-10 კლასში; გულდასმით გაასწოროს მოსწავლეთა წერიტი სამუშაოები—ფიზიკაში.

სკოლის დირექტორმა და სასწავლო ნაწილის გამგემ ხშირად შეამოწმონ მასწავლებელ დვალის მუშაობა და გაუწიონ მას დახმარება;

ბ) ვაჟთა II სკოლის ფიზიკის მასწავლებელმა გ. ნარჩიმაშვილმა გააძლიეროს მუშაობა სასკოლო ექსპერიმენტის დაუფლებისათვის. გაკვეთილის სწორი ორგანიზაციით მიაღწიოს იმას, რომ მთლიანად დამუშავებულ იქნეს გეგმით გათვალისწინებული მასალა.

მეტი ყურადღება მიაქციოს ამოცანების ამოხსნას ფიზიკაში, განსაკუთრებით X კლასში.

სკოლის დირექციამ გამოყოს თანხა, როგორც ახალი ხელსაწყოების შესაძენად, ისე დაზიანებული ხელსაწყოების შესაკეთებლად;

გ) ქალთა X სკოლის ფიზიკის მასწავლებელმა ნ. სვანიძემ მეტი ყურადღება მიაქციოს ექსპერიმენტის გამოყენებას ფიზიკის სწავლებაში.

მიიღოს ზომები დაზიანებული ხელსაწყოების შეკეთებისათვის. იზრუნოს ფიზიკის კაბინეტისათვის ისეთი ხელსაწყო—იარაღების შექმნაზე, რომლებიც საშუალებას მისცემენ მას ჩაატაროს, როგორც საკლასო ექსპერიმენტი, ისე გეგმით გათვალისწინებული ლაბორატორიული სამუშაოები.

VI. ისტორიის სწავლების გაუმჯობესების მიზნით:

ა) ისტორიის მასწავლებლებმა დაუყოვნებლივ შეადგინონ განმეორების დეტალური გეგმა VII და X კლასებისათვის და ამ გეგმის მიხედვით აწარმოონ განმეორება. სკოლის ადმინისტრაციამ მიაქციოს ყურადღება განმეორების საქმეს;

ბ) ისტორიის მასწავლებლებმა გაამახვილონ ყურადღება ისტორიის გაკვეთილებზე აღმზრდელიობითი მუშაობის ჩატარებაზე, ისტორიული ფაქტები გამოიყენონ მოსწავლეთა პატრიოტული აღზრდისათვის, ორგანიზულად დაუკავშირონ ისტორიული მასალა თანადროულობის შესანიშნავ მოვლენებს;

გ) ვაჟთა II საშუალო სკოლაში ისტორიის მასწავლებლებმა დაუყოვნებლივ გადასინჯონ VIII—IX კლასებისათვის კალენდარული გეგმები და შეასწორონ ის სახელმწიფო პროგრამის მიხედვით. შეადგინონ ასეთივე გეგმები V—VI—VII კლასებისათვის;

დ) გაამახვილდეს ყურადღება ქრონოლოგიის სწავლაზე;

ე) სკოლის ადმინისტრაციამ მიიღოს ზომები ისტორიულ რუკებით მოსამარაგებლად;

ვ) შესდგეს ექსკურსიების ჩატარების გეგმა ქუთაისისა და მისი მიდამოების ისტორიული ძეგლების დასათვალიერებლად.

ა) დაევალოს ქალთა I, IV და X საშუალო სკოლების სტორებს ქიმიის ლაბორატორიისათვის გამოყონ სათანადო ბინა და შეავსონ ლაბორატორიები საჭირო ხელსაწყოებითა და რეაქტივებით;

ბ) ამავე სკოლების და ვაჟთა II საშუალო სკოლის ქიმიის მასწავლებლებმა გაამახვილონ ყურადღება ამოცანების ამოხსნაზე ქიმიაში IX და X კლასებში. არაორგანიული ქიმიის სწავლებისა და განმეორების დროს სისტემატურად გამოიყენონ ელემენტთა პერიოდული სისტემა, შეძლებისდამიხედვით ქიმიაში შესასწავლი საკითხები შეავსონ ადგილობრივი მასალით;

გ) ქალთა X საშუალო სკოლის ქიმიის მასწავლებელმა—ხელაშემ—გადასინჯოს წლიური კალენდარული გეგმა და შეასწოროს ის სახელმწიფო პროგრამის მიხედვით.

8. ვაჟთა II საშუალო სკოლის ქართული ენის მასწავლებლებს მ. ახვლედიანს, ქორიძეს და გოდუაძეს, რომლებიც ვაკეთილისათვის სათანადოდ არ ემზადებიან, მოსწავლეთა მეტყველების კულტურის აღზრდისათვის საჭირო მუშაობას არ აწარმოებენ, წერით ნამუშევრებს გულდასმით არ ასწორებენ, რის გამოც მათ მოსწავლეებს ქართული ენისა და ლიტერატურაში სათანადო ცოდნა-ჩვევა არ გააჩნიათ,—გამოეცხადოს საყვედური და მიეცეს გაფრთხილება.

9. ამავე სკოლის დირექტორის მოადგილეს სასწავლო ნაწილში მ. სანდუხაძეს იმის გამო, რომ მან ვერ უზრუნველყო სასწავლო-სააღმზრდელო მუშაობაზე საჭირო ხელმძღვანელობისა და კონტროლის დაწესება—გამოეცხადოს საყვედური და მიეცეს გაფრთხილება.

10. ქალთა მე-ნ საშუალო სკოლის ისტორიის მასწავლებელი ჯინჭველეიშვილი როგორც სუსტად მომზადებული, ჩამოყენებულ იქნას მასწავლებლად 7-წლიან სკოლაში.

11. ვაჟთა X საშუალო სკოლის მასწავლებელი ნინო ხელაძე, მომავალი სასწავლო წლიდან განთავისუფლებული იქნას ქიმიის მასწავლებლის თანამდებობიდან, და გადაყვანილ იქნას სხვა საშუაოზე.

12. დაისვას საკითხი ზემდგომ ორგანოებში, რომ ქუთაისის პედაგოგიურ კაბინეტში აღდგენილ იქნას დაწყებითი სკოლის, რუსული ენის და უცხო ენების მეთოდისტებისა და ბიბლიოთეკების შტატი.

13. დაისვას საკითხი პედაგოგიური კაბინეტის ფიზიკა-ქიმიის ლაბორატორიისათვის ლაბორანტის ორი საშტატო ერთეულის შექმნის შესახებ.

14. აღინიშნოს, რომ ქ. ქუთაისის განათლების განყოფილებამ ვერ უზრუნველყო ვაჟთა II საშუალო სკოლის შენობის სათანადო შეკეთება.

15. დაისვას საკითხი მშრომელთა დებუტატების ქუთაისის საბჭოს წინაშე, რათა ადგილობრივად გამოიხსულ იქნას საშუალებანი ვაჟთა II საშუალო სკოლის შენობის კაპიტალური შეკეთებისათვის.

16. დაევალოს საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს მომარაგების სამმართველოს, მიიღოს ზომები ქუთაისის ვაჟთა II საშუალო სკოლის შენობის შეკეთებისათვის ფონდირებული მასალის (მინა, თუნუქი, საღებავი) საჭირო რაოდენობით გამოყოფისათვის.

17. აღნიშნული ბრძანება განხილულ იქნას ქუთაისის ყველა სკოლის პედაგოგიურ საბჭოს სხდომაზე.

18. განათლების განყოფილებამ უზრუნველყოს ამ ბრძანების შესრულება.

საქართველოს სსრ განათლების მინისტრი მ. კუპრაძე.

ბრძანება № 172

საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროსადმი

1946 წლის 15 აპრილი

სიღნაღის რაიონის სკოლების გამოკვლევის შედეგების შესახებ

გავეცანი რა სიღნაღის რაიონის სიღნაღის ქალთა, ბოდბისხევისა და ვაჭირის საშუალო სკოლების მუშაობას, აღვნიშნავ, რომ განათლების განყოფილებისა და პედაგოგიური კაბინეტის მიერ მნიშვნელოვნად არის გაუმჯობესებული ხელმძღვანელობა სკოლების სასწავლო-სააღმზრდელო მუშაობაზე. რაიონის 27 სკოლიდან განყოფილების მიერ 21 მარტამდე საფუძვლიანად არის შესწავლილი 20 სკოლის მუშაობა; პედაგოგიური კაბინეტის ქართული ენისა და ლიტერატურის, რუსული ენისა და ლიტერატურის, მათემატიკის და სხვა სექციები გვეგვიან მუშაობას ატარებენ, სათანადო ხელმძღვანელობას უწყვეტ საგნობრივ კომისიებს; სკოლების გამოკვლევის შე-

დეგად შემოღებულია პრაქტიკაში სათანადო საგნების მასწავლებელთა თათბირების ჩატარება, რაც მნიშვნელოვნად უწყობს ნაკლის აღმოფხვრას და მიღწევების ფართოდ გავრცელებას.

სკოლები შეკეთებულია, საკმაო რაოდენობით არის მიზიდული სათბობი მასალა. სასკოლო შენობები ბინებით ძირითადად უზრუნველყოფილია. სახელმძღვანელო წიგნებით, რვეულებით და სხვა სასწავლო ნივთებით სკოლები გასულ წელთან შედარებით უკეთ არიან მომარაგებულნი. სასწავლო მატერიალური ბაზის განმტკიცების მხრივ განსაკუთრებით ნაყოფიერი მუშაობაა ჩატარებული ექიროის საშუალო სკოლაში (დირექტორი ეკ. მირიანაშვილი). ამ სკოლაში სასწავლო-სააღმზრდელო მუშაობის ნორმალურ წარმართვისათვის სათანადო პირობებია შექმნილი.

კლასის ხელმძღვანელები პასუხისმგებლობით ეკიდებიან აღმზრდელობით მუშაობას, თვალყურს ადევნებენ მოსწავლეთა ქცევას, ატარებენ მათთან საუბრებს, მოსწავლეთა ოჯახებში ინსვლით ეცნობიან მათ პირობებს. დირექტორები და სასწავლო ნაწილის გამგეები კლასის ხელმძღვანელებს უწევენ სათანადო დახმარებასა და კონტროლს. ასეთი მუშაობით მოსწავლეთა შორის დანერგილია ხელპირის დაბანვის, ტანისა და თმის მოვლის, სუფთად ჩაცმის, სასწავლო ნივთების მოვლის, სკოლაში დროულად გამოცხადებისა და სხვა ჩვევანი, დასვენების დროს მორიგე მასწავლებლები ჯეროვანი ყურადღებით ეკიდებიან მოსწავლეთა დასვენება-გართობის საქმის მოწესრიგებას, რის შედეგად სკოლაში დამყარებულია წესრიგი.

სკოლების დირექტორები და სასწავლო ნაწილის გამგეები სისტემატურად ესწრებიან გაკვეთილებს და მასწავლებლებს შესაფერ მითითებებს აძლევენ. გაკვეთილებზე დასწრების შედეგები სათანადოდ არის გაფორმებული.

გამოკვლეულ სკოლებში მოწესრიგებულია სკოლისგარეშე მუშაობა, დირექტორები სათანადო ხელმძღვანელობას უწევენ პედაგოგიურ კოლექტივებს ამ დარგში, კარგად მუშაობენ აკადემიური წრეები, ჩამოყალიბებულია გუნდები (მომღერალთა, მოცეკვავეთა, დრამატიული და ფიზკულტურული).

საკმაო მიღწევებია მოპოებული ცალკე საგნების სწავლების საქმეში. ქართულ ენასა და ლიტერატურაში სიღნაღის ქალთა საშუალო სკოლის მე-8, 9, 10 კლასის მოსწავლეებს (მასწ. ნარიშანიანი) კარგათ აქვთ შეთვისებული ლიტერატურული მასალა. ნაწარმოების განხილვის დროს მოსწავლენი მოხერხებულად იყენებენ

შესაფერის ადგილებს, ტექსტს სწორად განმარტავენ, დამაკმაყოფილებლად სწერენ, — ლოგიკური თანმიმდევრობით შლიან თემებს, კარგი ხელი აქვთ და ორთოგრაფიულ შეცდომებს მცირე რაოდენობით უშვებენ. მასწავლებელი გულდასმით ასწორებს წერითი ნამუშევრებს და სწორად აფასებს მათ.

კარგი შედეგებია მოპოებული ქართული ენის სწავლებაში სიღნაღის ქალთა სკოლის მე-4 კლასში (მასწ. თ. ქურციკიძე), განსაკუთრებულ ყურადღებას იპყრობს ამ კლასის მოსწავლეთა წერითი ნამუშევრები, მათი თემატიკური მრავალფეროვნება, სისუფთავე. მოსწავლეები წერენ კარგი ხელით და გამართულად მეტყველებენ. ბოდბისხევის საშუალო სკოლის მე-4 კლასის (მასწ. ჯანგულაშვილი) მოსწავლეებს შესწევთ აგრეთვე დამოუკიდებელი თხრობის უნარი; ამ კლასში მასწავლებელი კარგად იყენებს ლიტერატურულ მასალას აღმზრდელობითი მიზნით.

რუსულ ენაში დამაკმაყოფილებელ ცოდნას იჩენენ ბოდბისხევის საშუალო სკოლის (მასწ. ნაცვლიშვილი) მოსწავლენი. ამ სკოლაში რუსული ენის სწავლებას თავიდანვე შესაფერი ყურადღება ექცევა. მაგალითად, მეორე კლასის მოსწავლენი ახერხებენ საკლასო ოთახის აღწერას, ასახელებენ საგნებს, მასწავლებლის დავალებით ასრულებენ სხვადასხვა მოქმედებას (მოდი ჩემთან, მიდი კართან და სხვ.), სწორად გამოთქვამენ *Моё имя, моя фамилия, сегодня плохая погода, сегодня дождь. Вчера был снег. и. т. д.* წერენ სუფთად, მასწავლებელი კითხვასა და ზეპირმეტყველებაში ვარჯიშობის შემდეგ ყოველი გაკვეთილის ნაწილს უთმობს წერას.

რუსული ენის სწავლების საქმეში დამაკმაყოფილებელი მდგომარეობაა აგრეთვე სიღნაღის ქალთა სკოლაში, სადაც რუსულ ენას ასწავლიან საგანს კარგად დაუფლებული და გამოცდილი მასწავლებლები.

ქიმიის სწავლების საქმეში კარგი მდგომარეობაა სიღნაღის ქალთა და ვაჭირის საშუალო სკოლებში (მასწ. ნადირაძე და ბაზარაშვილი), რასაც დიდად უწყობს ხელს ის გარემოება, რომ მასწავლებლები სწავლების პროცესში სისტემატურად იყენებენ ქიმიის კაბინეტების ხელსაწყო-იარაღებსა და რეაქტივებს.

სიღნაღის ქალთა სკოლის მე-10 კლასის მოსწავლეებმა კარგად განმარტეს ამინები, დაუკავშირეს ისინი ნიტრონაერთებს, დამაკმაყოფილებლად იციან სპირტები, ნავთობის მარტივი და რთული ფორმები; კლასში გვემიანად სწარმოებს გავლილი მასალის განმეორება არაორგანიულ ქიმიიდან.

დამაკმაყოფილებელი შედეგებია მოპოებული აგრეთვე მათემატიკის სწავლების საქმეშიაც სიღნაღისა და ბოლბისხევის სკოლებში. ზოგიერთ კლასებში (მასწ. ნ. ასლამაზოვი, ჯანგულაშვილი და სხვ.).

მიუხედავად, ამისა რაიონის სკოლების მუშაობას ახასიათებს ნაკლოვანებანი, ამათგან მთავარია შემდეგი:

ა) ბოლბისხევის საშუალო სკოლაში უნდა სწავლობდეს 532 ბავშვი სიით, სკოლაში ირიცხება 518 ბავშვი, 14 მოსწავლე განთესილია და მათი დაბრუნებისათვის სკოლას არ მიუღია გადაამქრელი ზომები;

ბ) რუსული ენის სწავლების საქმეში ვაჭირის, ბოლბისხევისა და სიღნაღის ვაჟთა საშუალო სკოლებში არადამაკმაყოფილებელი მდგომარეობაა, განსაკუთრებით უფროს კლასებში.

ბოლბისხევის საშუალო სკოლის მე-8—10 კლასებში და ვაჭირის საშუალო სკოლის მე-5—7 კლასებში (მასწ. მელიქიძე, ხატიაშვილი) მოსწავლეთა მომზადება რუსულ ენაში დაბალია, მაგალითად, მეათე კლასების მოსწავლეებს არა აქვთ სიტყვათა საკმაო მარაგი, მათ არ იციან არცერთი სახეპირო მასალა, უძნელდებათ გავლილი მასალის შინაარსის გადმოცემა, ვერ ერკვევიან, წინადადებების სახეებში, ვერ ახერხებენ წინადადებების სინტაქსურ და მორფოლოგიურ გარჩევას. წერიითი ნამუშევრები მასწავლებლების მიერ არ არის გულდასმით გასწორებული და მრავალი შეცდომა გამოტოვებული.

ვაჭირის საშუალო სკოლის მე-7 კლასის მოსწავლეებმა არ იციან გავლილი მოთხრობები, ლექსები და აგრეთვე გრამატიკული მასალაც—ბრუნვა, წინადადებების გარჩევა;

გ) ზოგიერთ სკოლაში მათემატიკის საპროგრამო მასალის დაძლევის საქმეში ჩამორჩენას აქვს ადგილი. ბოლბისხევის საშუალო სკოლის მე-10 კლასის მოსწავლეებს უძნელდებათ გეომეტრიაში თეორემების მტკიცების დროს მსჯელობა, ვერ იძლევიან გამართულ და დახვეწილ პასუხს. დასტურდება, გავლილი მასალის განმეორებას არ ექცეოდა სათანადო ყურადღება; მოსწავლეები ცილინდრულ-პირეულსა და წრიულ ცილინდრს ზუსტად ვერ მარტავენ, არ იციან პრიზმის, წესიერი პირამიდის, წაკვეთილი პირამიდის, ცილინდრის, კონუსის, წაკვეთილი კონუსის გვერდითი და სრული პირფულის ფორმულები, ალგებრაში მოსწავლეებმა არ იციან წყობის, განააცვლების, ჯუფთების განმარტება და მათი რიცხვის მისაღები ფორმულები. არ იციან ბინომის განმწკრივის თვისებანი და სხვ.

ვაჭირის საშუალო სკოლის (მასწ. დ. ყორდაშვილი) მე-8 კლასში გამეორებას არ ექცევა ყურადღება, რის შედეგად მოსწავლეებმა სუსტად იციან ფესვებზე მოქმედებანი, არ იციან რაციონალური თანამართლის ფესვ-გარედ გატანა და სხვ.

სიღნაღის ქალთა საშუალო სკოლის (მასწ. ნ. ნონიევი) მე-6 კლასის მოსწავლეთა უმრავლესობამ არ იცის ხარისხის, კოეფიციენტის და შეფარდებითი რიცხვის განმარტება. არ იციან მოქმედებები შეფარდებით რიცხვებზე, რას ეწოდება ერთწევრი და მრავალწევრი;

დ) სკოლებში არსებულ კაბინეტებში არ არის პრეპარატებისა და ხელსაწყოების სიები, ხელსაწყოები წესრიგში არ არის მოყვანილი, არ არის დამზადებული საჭირო რეაქტივთა ხსნარები, სუსტია მასწავლებელთა შორის კავშირი ურთიერთ-დახმარების მიზნით, არ ხდება კაბინეტების დანაკლისის შევსება, კაბინეტებში არ არის ადგილობრივი მნიშვნელობის ქიმიური ნაერთების კოლექციები და ნიმუშები. მაგალითად: ნავთობისა, მისი ფრაქციებისა, კირქვებისა, თიხებისა და სხვ. ნაკლები ყურადღება აქვს მიქცეული ნორჩ-ქიმიკოსთა შორის მუშაობას;

ე) ზოგიერთი კლასის ხელმძღვანელის სააღმზრდელო გეგმები არაკონკრეტულია, შესაფერი ყურადღება არ ექცევა მოსწავლეთა წესების დანერგვის საქმეს და ზოგჯერ ადგილი აქვს წესების დარღვევას. მაგალითად, ბოდბისხევის საშუალო სკოლის მე-7 კლასიდან 8 მარტს რამდენიმე მოსწავლე გაიპარა. მსგავს შემთხვევას ადგილი ჰქონდა ვაჭირის საშუალო სკოლის მე-7 კლასშიაც 4 თებერვალს;

ვ) ზოგიერთი მასწავლებელი კვლავ იჩენს ლიბერალობას ცოდნის შეფასების საქმეში, სიღნაღის ქალთა საშუალო სკოლის მე-4 კლასის მასწავლებელი მ. ლეკიაშვილი „5“-ზე აფასებს მოსწავლე მ-ს ნამუშევარს („შეფარდენი“-ს მოკლე შინაარსის გადმოცემა“), მაშინ, როდესაც ნაწერში დაშვებულია 11 შეცდომა; მოსწავლე ა—ს ნამუშევარში („ბეთჰოვენი“) დაშვებულია 3 სტილისტური, 2 ორთოგრაფიული და 16 პუნქტუაციური შეცდომა, მასწავლებელს შეუნიშნავს მხოლოდ 6 პუნქტუაციური ხასიათის შეცდომა და ნამუშევარი შეუფასებია „5“-ზე.

ბოდბისხევის მე-7—10 კლასის ქართული ენის მასწავლებელი უთუთაშვილი ვერ აჩვენებს მოსწავლეთა ნამუშევარებში შეცდომებს, განსაკუთრებით პუნქტუაციაში.

მე-10 კლასის მოსწავლეთა ერთერთი ნამუშევარი (ჯორ-ზაქარას დახასიათება) მასწავლებლის მიერ გასწორების შემდეგ შეფასებულია ასე: 12 მოსწავლეს „2“ უწერია, 10—„3“ და ერთს—„4“,

ხაძღვილად კი „4“-ზე შეფასებულ ნამუშევრებში იმდენი შეცდომად, რომ „3“-ზედაც არ შეიძლება მათი შეფასება.

ბ) ყველა სკოლაში სათანადო წესით არ სწარმოებს საკლასო ჟურნალების შევსება. ვაჭირის, სიღნაღისა და ბოდბისხევის საშუალო სკოლის ზოკიერთი კლასის ჟურნალში არ არის შეტანილი აღნიშვნები გადაცემული გაკვეთილების შესახებ, არ იწერება აგრეთვე მოსწავლეთა ცოდნის შეფასების ნიშნები.

3 ბ რ ქ ა ნ ე ბ ე :

1. საყოველთაო-სავალდებულო სწავლების კანონის განუხრე-ლად გატარების მიზნით რაიონის ყველა სკოლის მიერ ზუსტად იქნას აღრიცხული სკოლის გარედ დარჩენილი მოსწავლეები და მომავალ სასწავლო წლიდან 7—15 წლამდე ასაკის მოზარდები მთლიანად იქნან ჩაბმული სათანადო კლასებში.

2. მეტი ყურადღება მიექცეს განმეორების საქმეს, მასწავლებ-ლებმა წინასწარ გათვალისწინებული გეგმის მიხედვით ახალი მასა-ლის გავლასთან ერთად გარკვეული ადგილი დაუთმონ განმეორებას.

3. მომზადებულად, შინაარსიანად და თვალსაჩინოდ იქნას ჩა-ტარებული თითოეული გაკვეთილი, სისტემატურად ხდებოდეს ვარ-ჯიში ახლადგადაცემული გაკვეთილის განმტკიცებისათვის და განსა-კუთრებული ყურადღება მიექცეს მოსწავლეებში დამოუკიდებელი პასუხის ჩვენების დანერგვას.

4. ქართული ენისა და ლიტერატურის მასწავლებლებმა:

ა) დაწყებით კლასებში განსაკუთრებული ყურადღება მიაქციონ სწორმეტყველებას, მოთხრობებისა, არაკებისა და ლექსების მტკი-ცედ ცოდნას; გააგებინონ მოსწავლეებს შინაარსი და აღზარდონ მათში წაკითხული მასალის დამოუკიდებლად, გააზრებულად გადმო-ცემის ჩვენები და უნარი;

ბ) მე-5—7 კლასებში გრამატიკული კატეგორიების შესწავლა მტკიცედ დაუკავშირონ გავლილ ლიტერატურული მასალის ტექსტე-ბის ანალიზს, ამ მიზნით გამოიყენონ აგრეთვე შესაფერი ზეპირმეტ-ყველება;

გ) წერის კულტურის ამოღების მიზნით I—VII კლასებში სის-ტემატურად მისცენ მოსწავლეებს საშინაო დავალებები, ყველა კლას-ში დაწესებული რაოდენობით ჩაატარონ საკონტროლო და საკლა-სო წერა; გულდასმით გაასწორონ მოსწავლეთა წერითი ნამუშევ-რები, როგორც საშინაო, ასევე საკლასო. სწორად შეაფასონ ისინი

და ატარჯიშონ მოსწავლეები წერით ნამუშევრებში დაშვებული შეცდომების გასწორებაზე;

დ) რაიონის პედაგოგიურმა კაბინეტმა უახლოეს ხანში განიხილოს ქართული ენის მასწავლებლებთან შემდეგი საკითხები: 1) წიგნზე მუშაობის მეთოდები, 2) წერითი მუშაობის თემატიკა I—IV, V—VII და VIII—X კლასებში, 3) ნაწარმოების შინაარსის შესწავლის მეთოდები I—IV, V—VII კლასებში, 4) ახსნითი კითხვა დაწყებით სკოლაში, 5) პოეტიკის საკითხების სწავლება V—VII და VIII—X კლასებში.

5. რუსული ენის მასწავლებლებმა გააუმჯობესონ მუშაობა მოსწავლეთა სიტყვის მარაგის გამდიდრების მიმართულებით, სისტემატურად აწარმოონ მოსწავლეთა ვარჯიში ზეპირმეტყველებაში, გრამატიკის შესწავლა დაუკავშირონ ლიტერატურული მასალების განხილვას, მტკიცედ მოსთხოვონ მოსწავლეებს პროგრამით გათვალისწინებული საზეპირო მასალის დასწავლა.

ზუსტად იქნას დაცული წერითი სამუშაოების ჩატარება დადგენილი ნორმის მიხედვით, გულდასმით გასწორდეს ნამუშევრები და განსაკუთრებული ყურადღება მიექცეს დაშვებული შეცდომების გასწორებაზე ვარჯიშსა და ნამუშევრების სწორად შეფასების საქმეს.

6. მათემატიკის მასწავლებლებმა: ა) ყოველი ვაკვეთილისათვის წინასწარ ამოხსნან და შეამოწმონ მაგალითები და ამოცანები;

ა) სისტემატურად იმუშაონ მოსწავლეებში მათემატიკური დებულებების, წესების, ფორმულების, გეომეტრიული თეორემების ზუსტი მათემატიკური ენით გადმოცემის ჩვევისა და უნარის აღზრდაზე;

ბ) გააძლიერონ კონტროლი საშინაო დავალების შესრულებაზე, პერიოდულად აწარმოონ საშინაო რვეულების შემოწმება-გასწორება; განსაკუთრებული ყურადღება მიაქციონ საკონტროლო წერისათვის ამოცანებისა და მაგალითების შერჩევას, ნაწერების გულდასმით გასწორებასა და ობიექტურად შეფასებას;

გ) გადაჭრით იქნას გაუმჯობესებული მუშაობა ზეპირ ანგარიშში, თითოეულ ვაკვეთილზე ზეპირ ანგარიშს დაეთმოს 5—8 წუთი, გაძლიერებულ იქნას ვარჯიში ამოცანების ამოხსნაზე, სისტემატურად სწარმოებდეს ამოცანათა შემოწმება მათი ამოხსნის შემდეგ, მაგალითებზე ვარჯიშის დროს შესაფერისი ყურადღება მიექცეს მოქმედებათა სწორად დალაგებას და ფრჩხილებზე მოქმედებას;

დ) გეომეტრიულ თეორემათა შესწავლის დროს გამოყენებულ იქნას ანალიზური მეთოდი, განსაკუთრებული ყურადღება მიაქციონ მსჯელობის უნარის გამომუშავებას; გაუმჯობესდეს ტრიგონომეტრიულ იგივეობაზე ვარჯიში; ფართოდ დაეთმოს ადგილი ტრიგონო-

მეტრიულ-გამოსახულებათა სალოგარითმო სახეზე დაყვანას და ტრიგონომეტრიულ განტოლებათა ამოხსნას.

7. ქიმიის სწავლების გაუმჯობესების მიზნით: სკოლებმა ძღვენილონ საქართველოს სსრ განსახკომის 1944 წლის 9 მარტის ბრძანებით არასრულ საშუალო და საშუალო სკოლებში ქიმიის სწავლებასთან დაკავშირებით სადემონსტრაციო ექსპერიმენტის მოწყობისა, თვალსაჩინოების გამოყენებისა და ლაბორატორიული მუშაობის ჩატარების შესახებ, რის საფუძველზეც:

ა) სისტემატურად შეივსოს ქიმიის კაბინეტი სათანადო ხელსაწყოებით და პრეპარატებით, წესრიგში იქნას მოყვანილი სკოლებში ქიმიის ხელსაწყოები და რეაქტივები, რეაქტივები დალაგდეს სათანადო წესით, გაუკეთდეს მათ სათანადო წარწერები;

ბ) ქიმიის გაკვეთილებზე ფართოდ იქნას გამოყენებული თვალსაჩინოება; გაკვეთილზე ჩასატარებელი ცდები წინასწარ იქნეს მომზადებული და შემოწმებული მასწავლებელთა მიერ;

გ) ხშირად მიეცეს მოსწავლეებს საშინაო დავალებანი ამოცანებისა და დასახაზი სქემების სახით და სისტემატურად სწარმოებდეს დავალების შესრულების შემოწმება;

დ) განმტკიცდეს კავშირი რაიონის ქიმიის მასწავლებელთა შორის ურთიერთ-გამოცდილების გაზიარებისა და საჭირო ხელსაწყოების და რეაქტივების გაცვლა გამოცვლის მიზნით;

ე) დაინტერესებულ მოსწავლეებისა და ნორჩ-ქიმიკოსთა წრის წევრების მეშვეობით შეგროვილ იქნას ადგილობრივი მნიშვნელოვანი ქიმიური ნაერთების ნიმუშები (ნავთობი, ქვანახშირი, სილიკატები, თიხები და სხვ.).

8. სკოლის დირექტორებმა და სასწავლო ნაწილის გამგებმა:

ა) შეავსონ სასკოლო ბიბლიოთეკების წიგნადი ფონდი, უზრუნველჰყონ არსებული ფონდის მიხედვით კლასგარეშე საკითხავი წიგნების სარეკომენდაციო სიების შედგენა, კლასების მიხედვით დააწესონ ზედამხედველობა კლასგარეშე კითხვის საქმეზე და პრაქტიკული ღონისძიებანი გაატარონ ამ დარგში არსებული ჩამორჩენის გამოსასწორებლად;

ბ) გააძლიერონ მასწავლებლებზე დახმარება. სისტემატური ხასიათი მისცენ გაკვეთილებზე დასწრებას და დასწრების შედეგების განხილვა-გარჩევას;

გ) ვაჭირის და ბოდბისხევის საშუალო სკოლის დირექტორებმა მეტი დახმარება გაუწიონ რუსული ენის მასწავლებლებს, კერძოდ

უზრუნველყონ რუსულ ენაში წერიითი ნამუშევრების საქმეში არსებული ნაკლის გამოსწორება.

9. ბოდბისხევის, ვაქირის და სიღნაღის ქალთა საშუალო სკოლებში საკლასო ჟურნალები შეივსოს დადგენილი წესის მიხედვით და მათში სისტემატურად იწერებოდეს შეფასების ნიშნები.

10. განათლების განყოფილებამ სკოლაზე ინსპექტორის მიმაგრებით და სხვა გადამჭრელი ზომების მიღებით უზრუნველყოს იმ ნაკლოვანი მხარეების აღმოფხვრა, რომელსაც ადგილი აქვს ბოდბისხევის საშუალო სკოლის მუშაობაში.

11, აღნიშნული ბრძანება განხილულ იქნას სიღნაღის რაიონის ყველა სკოლის პედაგოგიურ საბჭოს სხდომაზე. განათლების განყოფილებამ გააძლიეროს კონტროლი და ხელმძღვანელობა სკოლებზე და უზრუნველყოს ბრძანებაში აღნიშნულ ნაკლოვანებათა აღმოფხვრა.

საქართველოს სსრ განათლების მინისტრი ვ. კუპრაძე.

ბრძანება № 173

საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროსადმი

1946 წ. „19“ აპრილი

წითელწყაროს რაიონის სკოლების გამოკვლევის შედეგების შესახებ

გავეცანი რა წითელწყაროს რაიონის, წითელწყაროს ქართულ, რუსულ, არბოშიკისა და ზემო-მაჩხაანის საშუალო სკოლების მუშაობის გამოკვლევის შედეგებს აღვნიშნავ, რომ შესწავლილ სკოლებს სასწავლო-სააღმზრდელო მუშაობის საქმეში თვალსაჩინო წარმატებები გააჩნიათ.

სასწავლო-მატერიალური ბაზა მნიშვნელოვნად არის გაუმჯობესებული: სკოლები უზრუნველყოფილია კარგი შენობებით და საკმარაოდენობის დგამ-ავეჯით, სასკოლო შენობებს ფანჯრის მინები იშვიათად აკლია; სკოლის ეზოები შემოკავებული და მოვლილია. გასულ წელთან შედარებით სკოლები უკეთ არის უზრუნველყოფილი სახელმძღვანელო წიგნებით, რვეულებით და სხვა სასწავლო ნივთებით. გაუმჯობესებულია სკოლებში სასკოლო ასაკის ბავშვთა მიზიდვის საქმე, გეგმა შესრულებულია 99%-ით.

საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს დებულებების მიხედვით ყველა სკოლაში შედგენილია სკოლის წლიური სასწავლო-სააღმზრდელო, კლასის ხელმძღვანელების აღმზრდელობითი დებულებების წლიური კალენდარული გეგმები.

ჯეროვანი ყურადღება აქვს მიქცეული სკოლის მუშაკთა სამუშაოზე გამოცხადებისა და სამუშაოდან წასვლის აღრიცხვის საქმეს.

„სკოლაში სწავლების ხარისხის გაუმჯობესების ღონისძიებათა შესახებ“, სსრ კავშირის სახალხო კომისართა საბჭოს 1944 წლის 21 ივნისის დადგენილების საფუძველზე ზოგ საგანში სწავლების ხარისხი ამაღლებულია.

კარგად ასწავლიან ქართულ ენასა და ლიტერატურას არბოშიკის საშუალო სკოლაში (მასწავლ. ვ. ტუხაშვილი, ზ. ტუხაშვილი) ამ სკოლის VII და X კლასების მოსწავლეებმა კარგად იციან გავლილი მასალა; გრამატიკის წესებს მართებულად იყენებენ ზეპირი მეტყველების დროს. საფუძვლიანად ერკვევიან პოეტიკის საკითხებში და ლიტერატურულ მიმართულებებში. X კლასის მოსწავლეები სათანადოდ არიან დაუფლებული გავლილ ლიტერატურულ მასალას. იციან მწერალთა შემოქმედებითი მოტივები, გავლილ ნაწარმოებთა შინაარსი, სწორად გადმოსცემენ გმირთა დახასიათებას. ასევე საფუძვლიან ცოდნას ამჟღავნებენ ქართულ ენასა და ლიტერატურაში ზემომამჩაანის საშუალო სკოლის X კლასის მოსწავლეები (მასწავლ. პ. რობიტაშვილი), მათ კარგად იციან ქართული კლასიკური და თანამედროვე საბჭოთა ლიტერატურის ნაწარმოებები; მართებულად გააჩიეს დიდი რუსი მწერლის სალტიკოვ-შჩედრინის მოღვაწეობის ეპოქა, შემოქმედებითი მოტივები და ზღაპარი „ბრძენთა-ბრძენი კლდის თევზას“ შინაარსი. იცნობენ რა ქართული კლასიკური ლიტერატურის ძეგლებს; მართებულად არჩევენ თითოეული მათგანის ჟანრს, სტილს, მოტივსა და შინაარსს და ახდენენ ერთი ნაწარმოების მეორესთან შედარებას.

კარგადაა დაყენებული არითმეტიკის სწავლება არბოშიკის საშუალო სკოლის II კლასში (მასწ. ვ. ალადაშვილი) მასწავლებელი დიდ ყურადღებას აქცევს მოსწავლეთა მიერ არითმეტიკის მასალის შეგნებულად შეთვისებას; ამ კლასის მოსწავლეები კარგად არიან დაუფლებული პროგრამით გათვალისწინებულ მასალას, მტკიცედ და საფუძვლიანად იციან ტაბულური გამრავლება და გაყოფა, სწრაფად და სწორად აწარმოებენ ზეპირ გამოანგარიშებას, არითმეტიკულ მოქმედებებს ახდენენ სწორად, მსჯელობენ გამართული ენით, ციფრებს წერენ ლამაზად.

ამ სკოლის V კლასის მოსწავლეები (მასწ. თ. ჯანაშვილი) შეგ-
ნებულად, სწრაფად და რაციონალურად აწარმოებენ მთელსა და
წილად რიცხვებზე მოქმედებებს, გააჩნიათ მიღებული ცოდნის
ყენების ჩვევები ამოცანათა ამოსახსნელად და პრაქტიკული ხასია-
თის უმარტივეს გამოანგარიშებათა შესასრულებლად.

ასევე კარგადაა დაყენებული ისტორიის სწავლება ზემომაჩხაანის
საშუალო სკოლის უფროს კლასებში (მასწავ. ა. მენთეშაშვილი) და
გეოგრაფიის სწავლება არბოშიკის საშუალო სკოლის მე-5 კლასებში.
მიუხედავად ამისა, რაიონის სკოლების მუშაობას ახასიათებს ნაკ-
ლოვანებანი:

ა) **ჯერ კიდევ არ დგას სათანადო სიმაღლეზე ზეპირი და წე-
რითი მეტყველების კულტურის დონე.** მოსწავლეთა დიდ ნაწილის
მეტყველება საგრძნობლად არის დატვირთული კუთხური გამოთქმე-
ბით, ისინი წერითი მეტყველების დროს უშვებენ ორთოგრაფიულ,
პუნქტუაციური და სტილისტური ხასიათის შეცდომებს. წითელწყა-
როს ქართული და არბოშიკის საშუალო სკოლების უფროსი კლასის
მოსწავლეთა ერთი ნაწილი შეცდომებს უშვებს შეთანხმებებში,—
„ხალხი მოვიდნენ“ „ისინი წავიდა“, წერითი ნამუშევრებში ვხვდე-
ბით უმართებულო გამოთქმებსა და წინადადების არასწორი დალა-
გების ფაქტებს:— „თავადაზნაურობის ბატონობა გლეხებისადმი“,
„ყოველივე ეს შეეხო გაბატონებულ ინტელიგენციის იმ ნაწილს, რო-
მელსაც იმყოფებოდა— გ. ტაბიძე“, „გ. ტაბიძე პესიმისტის წარმო-
მადგენელი იყო“, „ჯერ ურიგდებოდა ამგვარ უშინაარსო მეფისრუ-
სეთის პოლიტიკას“, „როდესაც გლეხებს სულს უხუთავდა უუფლე-
ბობა თავადაზნაურობის მიერ“, „ხალხი პატარა მეფეს ეძახოდნენ“,
„გ. ტაბიძის გონებრივი აყვავება 1905 წლის რევოლუციის დამარ-
ცხების შემდეგ მოხდა“ და სხვ.

არბოშიკის საშუალო სკოლის მე-5 კლასის მოსწავლეთა წერით
ნამუშევრებში ხშირად ვხვდებით მასწავლებლის მიერ შეუმჩნე-
ლად დატოვებულ შეცდომებს, არ სწარმოებს მოსწავლეთა მუშაო-
ბა დაშვებულ შეცდომების გასწორებაზე და სხვ.;

ბ) **შემოწმებულ სკოლებში სუსტად არის დაყენებული მათე-
მატიკის სწავლება.** ზემომაჩხაანის საშუალო სკოლის III კლასის
მოსწავლეები (მასწ. ე. მაძლარაშვილი) ზეპირად ვერ ახერხებენ
 160×3 ; $750 : 250$; $350 + 35$ და სხვ.; სუსტად არიან გარკვეული ზე-
პირსა და წერით ნუმერაციაში, არ იციან რიცხვების ზეპირი გამ-
რავლება 10-ზე, 100-ზე და 50-ზე; არ არიან გარკვეული საზომ
ერთეულებში, ვერცერთმა მოსწავლემ ვერ შესძლო დაახლოებით

ეწინებია სანტიმეტრის სიგრძე; მათი წარმოდგენით სანტიმეტრ დეციმეტრის სიგრძისაა.

ამ სკოლის VI კლასის მოსწავლეებმა (მასწ. წ. თარაშვილი) იციან რას ეწოდება ხარისხი, ხარისხის ფუძე, ხარისხის მაჩვენებელი, ვერ ანსხვავებენ ერთმანეთის აგან ხარისხს და ხარისხის მაჩვენებელს. იციან გამრავლების შემოკლებული ფორმულები, მაგრამ არ იციან ამ ფორმულების გამოყენება; მაგალითი $(\frac{3}{4}a^4x - \frac{4}{3}a)^2$ ვერცერთმა მოსწავლემ ვერ აახარისხა.

ძლიერ დაბალია VII კლასის მოსწავლეთა ცოდნის დონე ალგებრაში (მასწავლებელი ი. ჯანაშვილი), მათ არ იციან რას ეწოდება ტოლობა, იგივეობა, განტოლება, არ იციან პირველი ხარისხის ერთ-უცნობიანი განტოლებისა და პირველი ხარისხის ორუცნობიანი განტოლებათა სისტემის ამოხსნა. ვერცერთმა მოსწავლემ ვერ ამოხსნა სისტემა):

$$\begin{cases} \frac{1}{x} + \frac{1}{y} = \frac{1}{30} \\ \frac{1}{x} - \frac{1}{y} = \frac{1}{6}. \end{cases}$$

ამ კლასის მოსწავლეებმა არც გამრავლებისა და გაყოფის შემოკლებული ფორმულები იციან, მათ ვერ შესძლეს $(x^3 - 27)$ -ს გაყოფა $(x - 3)$ -ზე.

ამ სკოლის IX-და X კლასების მათემატიკის მასწავლებელი ნ. გოციროძე ცალკე დებულებებისა და თეორემების შესწავლასთან დაკავშირებით არ აწარმოებს ვარჯიშს მაგალითებისა და ამოცანების ამოხსნაზე, რის გამოც მოსწავლეებმა ძალზე სუსტად იციან გავლილი მასალა. IX კლასის მოსწავლეებმა არ იციან: ტრიგონომეტრიული ფუნქციის განსაზღვრა, ტრიგონომეტრიული ფუნქციების ცვლადობა კუთხის ცვლასთან დაკავშირებით, 30° , 45° და 60° -ანი კუთხის ტრიგონომეტრიული ფუნქციების მნიშვნელობათა გამოანგარიშება, დამოკიდებულება ერთსა და იმავე კუთხის ტრიგონომეტრიულ ფუნქციებს შორის, ორი კუთხის ჯამისა და სხვაობის სინუსი, კოსინუსი და ტანგენსი. ვერცერთმა მოსწავლემ ვერ დამტკიცა

იგივეობა; $\frac{1}{1+\operatorname{tg}^2\alpha} + \frac{1}{1+\operatorname{tg}^2\alpha} = 1$. არ იციან ათობითი ლოგარით-

მების თვისებები, მოქმედებების წარმოება უარყოფითი და წილად მაჩვენებლიან ხარისხებზე.

კიდევ უფრო ცუდი მდგომარეობაა X კლასში. ამ კლასის წევრებმა არ იციან დამოკიდებულება მართკუთხა სამკუთხედის გვერდებსა და კუთხეებს შორის, სინუსების, კოსინუსების და ტანგენტების თეორემები, არ ეხერხებათ სინუსების და კოსინუსების ჯამისა და სხვაობის სალოგარითმო სახეზე დაყვანა. მასწავლებლის დახმარების გარეშე ვერცერთმა მოსწავლემ ვერ მიიყვინა სალოგარითმო სახეზე $1 + \sin x$; არ იციან დამოკიდებულება ურთიერთ დამატებითი კუთხეების ტრიგონომეტრიულ ფუნქციებს შორის და სხვ.

მათემატიკური დისციპლინების სწავლება სუსტად არის დაყენებული წითელწყაროს ქართულ საშუალო სკოლაშიაც (მასწავ. გ. ბერძულიშვილი). გავლილ მასალიდან: შეერთებათა თეორია, ნიუტონის ბინომი, კომპლექსური რიცხვები, უტოლობანი, ბეზუს თეორემა; წინაწლებში გავლილ მასალიდან: კვადრატული განტოლება, პროგრესიები და სხვ. 11 მოსწავლიდან მხოლოდ 2 მოსწავლემ იცის ასე თუ ისე დამაკმაყოფილებლად. წარჩინებულმა მოსწავლეებმაც ვერ დაასაბუთეს თუ a -ს რა მნიშვნელობებისათვის იქნება დადებითი წილადი $\frac{2a-5}{4-3a}$; მოსწავლეებმა სუსტად იციან პირველი ხარისხის ერთუცნობიანი განტოლების გამოკვლევა, არ იციან $ax = b$ განტოლებას როდის ექნება დადებითი ფესვი, როდის უარყოფითი, როდის ნულოვანი და სხვ. ვერ განმარტეს, თუ რას ეწოდება კვადრატული განტოლება, დამოუკიდებლად ვერ ამოხსნეს განტოლება $x^2 = x$;

გ) არბოშიკის საშუალო სკოლის X კლასის მოსწავლეებმა სუსტი ცოდნა გამოიჩინეს არაორგანიზულ ქიმიაში. მოსწავლეებმა ვერ განმარტეს ჟანგეულის მჟავას და მარილის ცნება, ვერ ახსნეს, თუ რა განსხვავებაა მარტივ ნივთიერებასა და ელემენტს შორის, ვერ დაასახელეს რეაქციათა ტიპები; მათ არ აქვთ ნათელი წარმოდგენა ნივთიერების წონის მარადისობაზე, ვალენტობაზე, მჟავათა ფუძიანობაზე; არ იციან საფუძვლიანად მენდელეევის პერიოდული სისტემა; ბევრმა მოსწავლემ ვერ დაასახელა მე-4 და მე-6 ჯგუფის ელემენტები და მათი თვისებები;

დ) წითელწყაროს რუსულ, არბოშიკის და ზემომარჩხანის საშუალო სკოლებში არადაამაკმაყოფილებლად არის დაყენებული აგრეთვე ბიოლოგიურ დისციპლინების სწავლება: ზემო-მარჩხანის საშუალო-სკოლის მე-6 კლასის მოსწავლეებმა ბოტანიკის კურსის

სრული უცოდინარობა გამოამყდავენს. მათ არ იციან მცენარის მთავარი ორგანოები და მათი ფუნქციები, ფესვთა ტიპები, მიწისქვეშა ღეროს სახეები—ტუბერი, ბოლქვი, ფესურა. ღეროსა და ფესვის დამახასიათებელი ნიშნები, არ აქვთ წარმოდგენა მცენარის ორგანიზმში მიმდინარე ფიზიოლოგიურ პროცესებზე, ვერ განმარტეს თუ როგორ მიმდინარეობს მცენარის სუნთქვა, ნახშირორჟანგის დაშლა მცენარის ფოთოლში და სახამებლის წარმოქმნა; არ იციან, თუ როგორ შედის ფესვებში ნიადაგიდან საზრდო ნივთიერებანი, ვერ დაასახელეს ვარდოსანთა და ჯვაროსან ყვავილიანთა ოჯახის წარმოდგენლები; არ იციან ყვავილის აგებულება და სხვ.

ამავე სკოლის IX კლასის მოსწავლეებმა დარვინიზმის საფუძვლებში აბსოლუტური უცოდინარობა გამოიჩინეს, მათ არ იციან ჩ. დარვინის დაბადების წელი, ვერ ერკვევიან დარვინის მოძღვრების ძირითად საფუძვლებში, ორგანიულ სამყაროს შესწავლის მეთოდებში, აკადემიკოს ლისენკოს მცენარეთა განვითარებისა და იაროვიზაციის თეორიაში, არ იციან თუ რა თეორიულ საფუძველზე იყო აგებული ი. მიჩურინის პრაქტიკული მოღვაწეობა და სხვ. არ აქვთ ნათელი წარმოდგენა ანალოგიურსა და ჰომოლოგიურ ორგანოებზე, არ იციან, თუ რა მნიშვნელობა აქვს ატავიზმის მოვლენებს ორგანიულ სამყაროს განვითარების ახსნის საქმეში. ბუნდოვანი წარმოდგენა აქვთ კ. ა. ტიმირიაზევის მიერ წარმოებულ მეცნიერულ მოღვაწეობაზე და იმ როლის შესახებ, რაც კ. ტიმირიაზევი შეასრულა ჩ. დარვინის მოძღვრების დაცვისა და დასაბუთების საქმეში;

ე) წითელწყაროს ქართულ, არბოშიკის და ზემო-მაჩხანის საშუალო სკოლებში სუსტად არის დაყენებული ფიზიკის სწავლება. არბოშიკის საშუალო სკოლის ფიზიკის მასწავლებელი ი. იასაშვილი არ ემზადება გაკვეთილისათვის, VIII კლასში გაკვეთილის მასალა „პოლისპასტი“ და „ოწინარი“ მან ყოველგარი თვალსაჩინოების გარეშე ახსნა, არ გააცნო მოსწავლეებს ოწინარის გამოყენების მნიშვნელობა, ოწინარის სქემა დაფაზე ბუნდოვნად დახაზა, რის გამოც ფორმულის გამოყვანის დროს მოსწავლეთათვის გაუგებარი დარჩა I და R სიდიდეების მდებარეობა და თვით ფორმულაც.

არბოშიკის საშუალო სკოლის ფიზიკის მასწავლებელი ბალაშვილი სათანადო ყურადღებით არ ეკიდება ფიზიკის კურსის პრაქტიკულ საქმიანობასთან დაკავშირებას; არ ავარჯიშებს მოსწავლეებს ამოცანების ამოხსნაზე, სწავლებაში არ იყენებს თვალსაჩინოებას, რის გამოც მოსწავლეთა ცოდნის დონე ფიზიკაში დაბალია; VIII კლასის მოსწავლეებმა არ იციან რას ეწოდება „წინევა“, ვერ განმარტეს

პილრაველიკური წნეხის მოქმედება, მექანიკურად აქვთ შეთვისებული ძალებისა და ძრავის შეკრება, არ ეხერხებათ ძალთა და მოძრაობათა შეკრების კანონების დაკავშირება ბუნების მოვლენებში ადამიანის პრაქტიკული საქმიანობის საკითხებთან, ასევე მექანიკურად აქვთ შეთვისებული ძრავათა შეკრების პარალელოგრაში.

ზემო-მაჩხაანის საშუალო სკოლის VI კლასში მასწავლებელმა ზ. თარაშვილმა „ბარომეტრის ახსნისას არ გამოიყენა და არ აჩვენა მოსწავლეებს ბარომეტრი, რომელიც სკოლის ფიზიკის კაბინეტში იმყოფებოდა; რის გამოც მოსწავლეებს ბუნდოვანი წარმოდგენა დარჩათ ბარომეტრის აგებულებასა, მოქმედებასა და პრაქტიკულ მნიშვნელობაზე. ასევე ზერეულდ იქნა ახსნილი VII კლასში ვოლტმეტრი და რეოსტატი.

იმავე მასწავლებლის მიერ VIII კლასში მასალა „ხახუნი და დახრილი სიბრტყე“ არასწორად იქნა ახსნილი; ხახუნის ძალის შესახებ მოსწავლეებს არ მიეცა სრული და ნათელი წარმოდგენა, ხახუნის ძალის საკითხი მასწავლებელმა არ დაუკავშირა ადამიანის პრაქტიკულ საქმიანობას, არ განუმარტა მოსწავლეებს, თუ როგორ და რა ხელსაწყობით იზომება ხახუნის ძალის სიდიდე, არასწორი გზით იქნა გამოყვანილი დახრილი სიბრტყის ფორმულა. დაბალია ამ სკოლის X კლასის მოსწავლეთა ცოდნის დონე ფიზიკაში, მათ ვერ მოახერხეს V_x -ს განსაზღვრა ფორმულიდან $\beta = \frac{V_x - V_0}{V_0 t}$. ფიზიკის ამოცანების ამოხსნაზე ვარჯიშს არა აქვს დათმობილი საჭირო დრო;

გ) არბოშიკის საშუალო სკოლის V—VII კლასებში ცუდად ისწავლება ისტორია. მასწავლებელი ბ. ჯავაშვილი არ არის დაუფლებული საგანსა და მისი სწავლების მეთოდებს, სწავლებაში არ იყენებს თვალსაჩინოებას, რის გამოც დაბალია მოსწავლეთა ცოდნის დონე, VI კლასის მოსწავლეებმა არ იციან პირველი პუნქტური ომის გამომწვევი მიზეზები, არ იციან თუ რომელ ქვეყნებს შორის წარმოებდა ეს ომი, სად მდებარეობს კართაგენი, ვერ ერკვევიან სპარტაკის აჯანყების მიზეზებში, მონათა ზრდის წყაროებში, კარლოს დიდის იმპერიის დაშლის მიზეზებში, პაპი გრიგოლ VII და იმპერატორს ჰენრიხ IV ბრძოლის მიმდინარეობაში და სხვა ძირითად საკითხებში. მოსწავლეების მიერ ისტორიულ სახელებისა და თარიღების მართებულად დასწავლას არ ექცევა სათანადო ყურადღება;

ზ) არბოშიკისა და ზემო-მაჩხაანის საშუალო სკოლებში უხეშად არის დარღვეული საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს

ტროს ინსტრუქცია შვიდწლიანი და საშუალო სკოლის გადასახე-
ნი გამოცდებისა და დაწყებითი, შვიდწლიანი და საშუალო სკო-
ლების IV და VII კლასების დასამთავრებელი გამოცდების ჩატარების შესახებ. არბოშიკის საშუალო სკოლის დირექტორმა ალ. მო-
საშვილმა ამ სკოლის VII კლასის ერთერთ მოსწავლეს, რომელსაც
საშემოდგომო გამოცდა ჰქონდა ქართულ ენისა და ლიტერატურა-
ში და ალგებრაში, გამოცდების ჩაბარების გარეშე მისცა შვიდი
კლასის დამთავრების მოწმობა, ხოლო ზემო-მაჩხაანის საშუალო სკო-
ლამ საშემოდგომო გამოცდების ჩაბარების გარეშე შემდგომ კლას-
ში გადაიყვანა მე-5 და მე-8 კლასების 3 მოსწავლე.

გარდა ამისა შესწავლილ სკოლებში მნიშვნელოვან ნაკლოვანე-
ბებს აქვს ადგილი მასწავლებელთა შორის მეთოდური მუშაობისა,
მოსწავლეთა შორის აღმზრდელობითი მუშაობისა, საქართველოს
სსრ განათლების სამინისტროს მომქმედდი დირექტივების მოვლა-
დაცვისა და სკოლის მუშაობის სხვა დარგებში.

შ ბ რ ძ ა ნ ე ბ ა :

1. დაევალოს სკოლის დირექტორებსა და სახწავლო ნაწილის გამგეებს:

ა) განსაკუთრებული ყურადღება მიაქციონ გავლილი მასალის განმეორებას; IV, VII და X კლასებში გავლილი მასალის განმეორებისას ზუსტად იხელმძღვანელონ საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს მითითებებით და უზრუნველჰყონ მოსწავლეთა მიერ სასწავლო მასალის მთლიანად და საღუძღვლიანად შეთვისება;

ბ) ამთავითვე მიიღონ სათანადო ზომები წითელწყაროს რუსულ საშუალო სკოლაში რუსული ლიტერატურის კურსის შესწავლის მდგომარეობის გაუმჯობესებისა, ხოლო წითელწყაროს ქართულ, არბოშიკისა და ზემო-მაჩხაანის საშუალო სკოლებში მათემატიკურ დისციპლინებში მოსწავლეთა ცოდნის დონის ამაღლებისათვის, რისთვისაც ხსენებული სკოლების პედაგოგიური საბჭოს უახლოეს სხდომებზე განიხილონ X კლასებში რუსული ენისა და ლიტერატურის და მათემატიკის სწავლების მდგომარეობა და დასახონ ამ საგნების სწავლების გაუმჯობესებისათვის საჭირო ღონისძიებანი;

გ) არბოშიკის საშუალო სკოლის X კლასში რუსული ენისა და ლიტერატურის სწავლების მდგომარეობის გაუმჯობესებისა და მოს-

წავლეთა ცოდნის დონის ამაღლებას მიზნით, სკოლის დირექტორმა და სასწავლო ნაწილის გამგემ სისტემატურად მოისმინონ რუსული ენისა და ლიტერატურის გაკვეთილები X კლასში, პირადად მოწმონ მოსწავლეთა ცოდნის დონე და მისცენ მასწავლებელს სათანადო მითითებანი;

დ) სისტემატური კონტროლი დააწესონ წერიითი სამუშაოების ჩატარებაზე მშობლიურ ენასა და ლიტერატურაში, რუსულ ენასა და ლიტერატურაში და მათემატიკაში, შეამოწმონ მოსწავლეთა წერიითი ნამუშევრები და დასახონ ღონისძიებანი, რომელიც უზრუნველყოფს მოსწავლეთა წერიითი მეტყველების კულტურის დონის ამაღლებას;

ე) საგნობრივი მეთოდური კომისიების მუშაობა გარდაქმნან იმგვარად, რომ ის ნამდვილად უწყობდეს ხელს მასწავლებელთა მეთოდურ დახელოვნებას, მე-4 მეოთხედის მანძილზე საგნობრივი კომისიების მუშაობის ძირითად საგნად გახადონ პროგრამებით გათვალისწინებული სასწავლო მასალის მთლიანად გავლა და გავლილი მასალის საფუძვლიანი განმეორება;

ვ) სრულ წესრიგში მოიყვანონ ფიზიკის, ქიმიისა და ბიოლოგიის კაბინეტები, ამ საგნების სწავლებისას უზრუნველყონ თვალსაჩინოების ფართოდ გამოყენება და არ დაუშვან გაკვეთილების ჩატარება კაბინეტებში არსებული ხელსაწყო-იარაღებისა და ცდებისათვის საჭირო რეაქტივების გამოყენების გარეშე;

ზ) ზემო-მაჩხაანის საშუალო სკოლის დირექტორმა ალ. მენთე-შაშვილმა ყოველდღიური კონტროლი დააწესოს ბიოლოგიის მასწავლებელ ბ. გონაშვილის მუშაობაზე, პირადად შეამოწმოს მოსწავლეთა ცოდნის დონე ბოტანიკასა, ბიოლოგიასა, ადამიანის ანატომია და ფიზიოლოგიასა და დარვინიზმის საფუძვლებში და დასახოს საგნების სწავლების ხარისხის გაუმჯობესებისა და მოსწავლეთა ცოდნის დონის ამაღლებისათვის საჭირო ღონისძიებანი;

თ) მტკიცე კონტროლი დააწესონ მოსწავლეთა ცოდნის შეფასებაზე; არ დაუშვან მოსწავლეთა ცოდნის შეფასებაში ლიბერალიზმი და სხვა სახის დამახინჯებანი; მოსწავლეთა ცოდნის შეფასებისას ნიშნების გამოყვანის საქმეში განუხრელად იხელმძღვანელონ საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს მითითებებით დაწყებითი, შვიდწლიანი და საშუალო სკოლების მოსწავლეთა ცოდნისა და ყოფაქცევის შეფასების ხუთბალიანი ციფრობრივი სისტემის გამოყენების შესახებ.

2. დავალოს ცალკე სახწავლო დისციპლინების მასწავლებლებს/

ა) განსაკუთრებული პასუხისმგებლობით მოეკიდონ პრაქტიკულ ბით გათვალისწინებული მასალის მთლიანად გავლისა და მოსწავლეთა მიერ მეცნიერებათა საფუძვლების შეგნებულად შეთვისების საქმეს; მშობლიური ენისა და ლიტერატურის მასწავლებლებმა განსაკუთრებული ყურადღება მიაქციონ მოსწავლეთა ზეპირი და წერიითი მეტყველების კულტურის დონის ამაღლებას, სისტემატურად ავარჯიშონ მოსწავლეები ლიტერატურული ნაწარმოების ტექსტზე და გრამატიკულ წესებისა და კანონების შეგნებულად დასწავლაზე;

ბ) წითელწყაროს რუსული საშუალო სკოლის რუსული ენისა და ლიტერატურის მასწავლებლებმა ნ. ლუბერსოლსკიმ განსაკუთრებული ყურადღება მიაქციოს მოსწავლეთა მიერ ლიტერატურული ნაწარმოების ტექსტზე მუშაობას და მოსთხოვოს მათ სათანადო საზეპირო ადგილების ზეპირად ცოდნა;

გ) არბოშიკის საშუალო სკოლის ქართული ენისა და ლიტერატურის მასწავლებლებმა ვ. ტუხაშვილმა მეტი ყურადღება მიაქციოს X კლასის მოსწავლეთა მიერ ლიტერატურული მიმართულებების, ჟანრისა და პოეტიკის ელემენტების სწორად და შეგნებულად შეთვისებას; გააძლიეროს მუშაობა გრამატიკის კურსის მთლიანად გავლისა და მოსწავლეთა მიერ ამ მასალის შეგნებულად ათვისების უზრუნველსაყოფად;

დ) არბოშიკის, წითელწყაროსა და ზემო-მიჩხანის საშუალო სკოლის რუსული ენისა და ლიტერატურის მასწავლებლებმა მიიღონ სათანადო ზომები მოსწავლეთა ლექსიკონის განდიდებისა, სიტყვების სწორად გამოთქმისა, რბილი ნიშნისა და მახვილის მართებულად ხმარების ჩვევების დანერგვისათვის; სისტემატური ხასიათი მისცენ ლექსიკურ მასალაზე მუშაობას. ყოველდღიურად ავარჯიშონ მოსწავლეები ლიტერატურულ ტექსტზე, მტკიცედ მოსთხოვონ მოსწავლეებს საზეპირო მასალის შეგნებულად დასწავლა, მისცენ მოსწავლეებს რუსული სიტყვებისა და ფრაზების მართებულად გამოთქმისა და მხატვრული კითხვის ნიმუშები. რუსული ენისა და ლიტერატურის გაკვეთილებზე სიტყვების ახსნისას ფართოდ გამოიყენონ სინონიმები;

ე) მათემატიკის მასწავლებლებმა გადამჭრელი ზომები მიიღონ მოსწავლეთა მიერ მათემატიკური წესებისა და კანონების შეგნებულად შეთვისებისათვის; სისტემატური ხასიათი მისცენ ვარჯიშს ამოცანებისა და მაგალითების ამოხსნაზე; ახალი თემის შესწავლაზე არ გადავიდნენ მანამ, სანამ არ იქნება ჩატარებული სათანადო

ვარჯიში მიღებული ცოდნის ჩვევად გადაქცევისათვის; დაწყებითი კლასების არითმეტიკის მასწავლებლებმა განსაკუთრებული ყურადღება მიაქციონ მოსწავლეებში არითმეტიკული მოქმედებების შეგნებულად და სწრაფად წარმოების ჩვევების გამომუშავებას, მეტი დრო დაუთმონ ვარჯიშს ზეპირ გამოანგარიშებაზე, სათანადო ყურადღება მიაქციონ კომპონენტების ცნებისა და კომპონენტების ურთიერთ დამოკიდებულების მოსწავლეთა მიერ მართებულად გაგებას;

ვ) ზემო-მაჩხანის საშუალო სკოლის მათემატიკის მასწავლებელმა ნ. გოცირიძემ გადაჭრით გააუმჯობესოს სწავლების ხარისხი, სისტემატურად და საფუძვლიანად ემზადოს ყოველი გაკვეთილისათვის, განსაკუთრებული ყურადღება მიაქციოს მოსწავლეთა მიერ მათემატიკური წესებისა და დებულებების შეგნებულად შეთვისებას და X კლასის მოსწავლეთა ცოდნის დონის ამაღლებას, ამ მიზნით სკოლის დირექტორთან შეთანხმებით X კლასში ჩაატაროს დამატებითი გაკვეთილები;

ზ) ამავე სკოლის მათემატიკის მასწავლებელმა ი. ჯანაშვილმა სისტემატურად იმუშაოს საკუთარი პედაგოგიური კვალიფიკაციის ამაღლებაზე და ყოველი გაკვეთილისათვის საფუძვლიანი მომზადებით უზრუნველჰყოს გაკვეთილის სწორად ჩატარება და მათემატიკური ხასიათის შეცდომების თავიდან აცილება;

თ) არბოშიკის საშუალო სკოლის V, VI და VII კლასების ისტორიის მასწავლებელმა ბ. ჯავაშვილმა იზრუნოს საკუთარი კვალიფიკაციის ამაღლებაზე, დაეუფლოს საგანსა და მისი სწავლების მეთოდებს; ისტორიის გაკვეთილზე გამოიყენოს რუკა და თვალსაჩინო მასალა და მიაღწიოს მოსწავლეთა მიერ ისტორიული მოვლენების მიზეზ-შედეგობრივი კავშირის შეგნებულად გაგებას, ისტორიული სახელებისა და თარიღების სწორად და მტკიცედ შეთვისებას;

ი) ფიზიკისა და ქიმიის მასწავლებლებმა სწავლებაში მაქსიმალურად გამოიყენონ ფიზიკისა და ქიმიის კაბინეტების ხელსაწყო-იარაღები და რეაქტივები, სისტემატური ხასიათი მისცენ გავლილი მასალის განმეორებას ყველა კლასში და განსაკუთრებით VII და X კლასებში; ხშირად ავარჯიშონ მოსწავლეები ფიზიკური და ქიმიური ამოცანების ამოხსნაზე და მიაღწიონ მოსწავლეთა მიერ მასალის შეგნებულად შეთვისებას;

კ) ბიოლოგიურ დისციპლინების მასწავლებლებმა განსაკუთრებული ყურადღება მიაქციონ მოსწავლეთა მიერ ბუნების მოვლენათა კანონზომიერების, ორგანიული ბუნების ნაირსახეობისა და ერთიანო-

ბის, ცალკე სისტემატიკურ ერთეულების წარმოშობით ნათესაობის, გარდამავალ საფეხურზე მდგომ ფორმების და ფიზიოლოგიურ პროცესების მატერიალობის სწორად და შეგნებულად შეთვისებას და მოსწავლეებში საჭირო პრაქტიკული ცოდნა-ჩვევების გამომუშავებას.

ზემო-მაჩხანის საშუალო სკოლის ბიოლოგიის მასწავლებელმა ბ. გონაშვილმა სერიოზული ყურადღება მიაქციოს IX კლასის მოსწავლეთა მიერ დარვინიზმის საფუძვლების კურსის მთლიანად და შეგნებულად შეთვისებას, დარვინიზმის საფუძვლების სათანადო თემები მჭიდროდ დაუკავშიროს ბოტანიკის, ზოოლოგიისა და ადამიანის ანატომია და ფიზიოლოგიის შესაბამის თემებს; მაქსიმალურად გამოიყენოს სწავლებაში თვალსაჩინოება და ექსკურსიები;

ლ) გეოგრაფიის მასწავლებლებმა განსაკუთრებული ყურადღება მიაქციონ მოსწავლეებში რუკის სწორი კითხვის ჩვევების გამომუშავების, გეოგრაფიული ცნებებისა და ტერმინების სწორად დასწავლასა და გეოგრაფიული კრიტერიუმის მართებულად გაგებას.

3. არბოშიკის საშუალო სკოლის დირექტორი ალექსანდრე მოსაშვილი განთავისუფლდეს თანამდებობიდან საშემოდგომო გამოცდამიციმულ მოსწავლისათვის გამოცდების ჩაბარების გარეშე შვიდი კლასის მოწმობის უკანონოდ გაცემისათვის.

4. ზემო-მაჩხანის საშუალო სკოლის დირექტორს ალექსანდრე მენთეშაშვილს გამოეცხადოს სასტიკი საყვედური საშემოდგომო გამოცდების ჩაბარების გარეშე მოსწავლის შემდგომ კლასში გადაყვანისათვის.

5. მოიხსნას თანამდებობიდან წითელწყაროს ქართული საშუალო სკოლის მათემატიკის მასწავლებელი გერონტი ბერძულიშვილი მასწავლებლისათვის შეუფერებელი საქციელისათვის, რაც გამოიხატა იმაში, რომ ის დახმარების ნაცვლად თავისივე მოსწავლეებს კერძოდ ამაცადინებდა და მათგან ამისათვის ლებულობდა საფასურს.

6. ზემო-მაჩხანის საშუალო სკოლის მათემატიკის მასწავლებლებს ნ. გოცირიძესა და ი. ჯანაშვილს და ბიოლოგიის მასწავლებელ ბ. გონაშვილს საგნის სწავლების ცუდად დაყენებისათვის გამოეცხადოს საყვედური და გაფრთხილებული იქნან, რომ თუ არ გარდაქმნიან მუშაობას 1946—47 სასწავლო წლიდან ისინი მოხსნილნი იქნებიან თანამდებობიდან.

7. საგნის სწავლების სუსტად წარმართვისათვის მიეთითოს არბოშიკის საშუალო სკოლის ისტორიის მასწავლებელს ბ. ჯავაშვილს.

8. მიეთითოს წითელწყაროს საშუალო სკოლის დირექტორს ვერა პოპიაშვილს იმის გამო, რომ მან ვერ უზრუნველყო სასწავლო კაბინეტების, კერძოდ ფიზიკის კაბინეტის მოვლა და მისი სწავლებაში გამოყენება.

9. დაევალოს წითელწყაროს განათლების განყოფილების გამგეს ამხ. ბ. კობალაძეს სერიოზული ყურადღება მიაქციოს სასწავლო კაბინეტების გამოყენების საქმეს, გააძლიეროს ხელმძღვანელობა სკოლების სასწავლო-სააღმზრდელო მუშაობაზე და არ დაუშვას მასწავლებელთა შორის საგნების არარაციონალურად განაწილება.

10. ეს ბრძანება განხილულ იქნას წითელწყაროს რაიონის ყველა დაწყებით, შვიდწლიან და საშუალო სკოლის პედაგოგიური საბჭოს სხდომაზე ა/წ 30 აპრილამდე და დასახულ იქნას სათანადო ღონისძიებანი.

საქართველოს სსრ განათლების მინისტრი მ. კუპრაძე.

**მშრომელთა დემოკრატიის თეთრიწყაროს რაიხაზოს აღმა-
სრულაველი კომიტეტის სახალხო განათლების განყოფილების**

გ ა მ გ ე ს.

1946 წლის 18/IV—28/IV საქართველოს სსრ განათლების სა-
მინისტრო დაწყებითი და საშუალო სკოლის სამმართველოს ინსპექ-
ტორების ე. ინგოროყვას, მ. ბებურიშვილის, ნ. გელაშვილისა და
ვ. გოცირიძის მიერ თეთრიწყაროს რაიონის სკოლების მუშაობის
გამოკვლევის შედეგად წარმოდგენილი მასალებით დადასტურებულია,
რომ ირაგის, თეთრიწყაროს ქართული და რუსული, ასურეთის და
ბოგვის საშუალო სკოლების მასწავლებელთა უმრავლესობა ძირი-
თადად სწორად წარმართავს სასწავლო-სააღმზრდელი მუშაობას,
რის შედეგადაც მოსწავლეთა სწავლა-აღზრდის საქმეში მიღწეულია
გარკვეული წარმატება.

ირაგის საშუალო სკოლის მასწავლებლები: ნ. ტახციდი (რუ-
სული ენა და ლიტერატურა), ლ. ლაზარიდი (ისტორია), თეთრიწყა-
როს ქართული საშუალო სკოლის მასწავლებლები: თ. ბუაძე (ქარ-
თული ენა და ლიტერატურა), ი. გოგორიშვილი (ისტორია), ლ.
ადიკაშვილი (ბიოლოგია); თეთრიწყაროს რუსული საშუალო სკო-
ლის მასწავლებლები: ი. აპოსტოლოვი (ისტორია), პ. კლევეტოვი,
ა. მალაშვიჩი და ა. ალიხანიდი (მათემატიკა), პ. იონიდი (გეოგრა-
ფია); ასურეთის საშუალო სკოლის მასწავლებლები: ა. ჯაფარიძე
(ქართული ენა და ლიტერატურა), გ. ინასარიძე (გეოგრაფია); ბოგ-
ვის საშუალო სკოლის მასწავლებლები: კ. თუმურაშვილი (მათემა-
ტიკა), დაწყებითი კლასების—ლ. ანთიძე და თ. ბეგიაშვილი და
და სხვები კარგად არიან დაუფლებული საგანსა და მისი სწავლე-
ვის მეთოდებს. გაკვეთილებს ატარებენ მეთოდურ-ორგანიზაციული
თვალსაზრისით სწორად, სასწავლო მასალას მოხდენილად იყენებენ
აღმზრდელობითი მიზნებისათვის და მოსწავლეებს აიარალებენ სა-
თანადო ცოდნა-ჩვევებით.

მიუხედავად ამისა, შესწავლილი სკოლების მუშაობაში ადგილი
აქვს ნაკლოვანებებს, ამათგან მთავარია შემდეგი:

ა) საყოველთაო-სავალდებულო სწავლების კანონი სრულად
არ არის გატარებული. თეთრიწყაროს რუსულ საშუალო სკოლაში

1945-46 საწავლო წლის დასაწყისში მიღებული უნდა ყოფილიყო 614 მოსწავლე, ფაქტიურად მიღებულია 603 მოსწავლე, ამიტომ სასწავლო წლის მანძილზე სკოლას ჩამოშორდა 51 მოსწავლე. თეთრიწყაროს ქართულ საშუალო სკოლიდან მიმდინარე სასწავლო წელს განთესილია 21 მოსწავლე, ბოგვის საშუალო სკოლიდან—5, ხოლო ირაგის საშუალო სკოლიდან—10 მოსწავლე;

ბ) აღნიშნულ სკოლებში, გარდა თეთრიწყაროს რუსული საშუალო სკოლისა, საქართველოს სსრ განსახკომის 1944 წლის 7 თებერვლისა და 9 მარტის ბრძანებები შვიდწლიან და საშუალო სკოლებში ფიზიკის, ბიოლოგიისა და ქიმიის სწავლებასთან დაკავშირებით სადემონსტრაციო ექსპერიმენტების მოწყობისა, თვალსაჩინოების გამოყენებისა და ლაბორატორიული მუშაობის შესახებ არ სრულდება; ცუდად არის მოვლილი ფიზიკის, ქიმიისა და ბიოლოგიის კაბინეტები. ფიზიკისა და ქიმიის კაბინეტები ერთ ოთახშია მოთავსებული, რის გამოც ფიზიკის ხელსაწყო იარაღები საგრძნობლად დაზიანებულია.

ასურეთის საშუალო სკოლაში ჰიდრაულიკურ სასწორს აკლია შუშის კურკლები, ჯამები, საყრდენი პრიზმები, ელექტროფორულ მანქანას არა აქვს სახელური, ავლეჯილი აქვს ამალგამის ფირფიტები; ასევე მოუვლელობის გამო დაზიანებულია ფიზიკის კაბინეტის ძვირფასი ხელსაწყო იარაღები ირაგის საშუალო სკოლაშიაც.

ფიზიკის, ქიმიისა და ბიოლოგიის მასწავლებლები გაკვეთილებს ატარებენ თვალსაჩინოების გარეშე. ასურეთის საშუალო სკოლის ქიმიის მასწავლებელმა არც კი იცის, თუ რა რეაქტივები მოეპოვება სკოლას ქიმიის კაბინეტში;

გ) სასკოლო ბიბლიოთეკების წიგნადი ფონდი სათანადოდ არ არის გამოყენებული მოსწავლეთა კლასგარეშე კითხვისათვის. ცალკე სასწავლო დისციპლინების მასწავლებლები და კლასის ხელმძღვანელები კლასგარეშე კითხვას არ აქცევენ ყურადღებას. სათანადოდ ყურადღება არ ექცევა აგრეთვე მოსწავლეთა საგნობრივი წრეების მუშაობას;

დ) შესწავლილ სკოლებში არადამაკმაყოფილებლად არის დაყენებული სასწავლო სააღმზრდელო მუშაობის აგეგმვა-აღრიცხვის საქმე. ირაგის საშუალო სკოლის ბიოლოგიის მასწავლებელს ბოტანიკისა, ზოოლოგიისა, ადამიანის ანატომიისა, ფიზიოლოგიისა და დარვინიზმის საფუძვლების წლიური კალენდარული გეგმები 1935 და 1939 წლების პროგრამების მიხედვით აქვს შედგენილი. ირაგის, ბოგვის, ასურეთისა და თეთრიწყაროს რუსულ საშუა-

ლო სკოლებში კლასის ხელმძღვანელთა სასწავლო-სააღმზრდელო მუშაობის გეგმები არ არის შედგენილი საქართველოს სსრ განსახლების დებულების მიხედვით, ხოლო თეთრიწყაროს ქართულ სკოლაში კლასის ხელმძღვანელებს სრულიად არ შეუდგენიათ სასწავლო-სააღმზრდელო მუშაობის გეგმები.

ე) ირაგის რუსულ საშუალო სკოლაში არადამაკმაყოფილებლად არის დაყენებული ქართული ენისა და ლიტერატურის სწავლება (მასწ. შ. ერემაძე). VIII კლასის მოსწავლეებს არა აქვთ გამოუმუშავებული სწორი კითხვის ჩვენები, გრამატიკის მასალა სუსტად იციან, მათ ვერ დაასახელებს წინადადების სახეები, წინადადების მთავარი წევრები, სიტყვის შემადგენელი ნაწილები და მეტყველების ნაწილები. არ იციან გავლილი ლიტერატურული მასალა, მოსწავლეებმა ვერ გადმოსცეს ვერცერთი მოთხრობის და ლექსის შინაარსი; მეტად დაბალია მოსწავლეთა წერიითი მეტყველების კულტურის დონე.

ვ) ასურეთის საშუალო სკოლაში ცუდად ისწავლება მათემატიკა (მასწავ. ვ. ჩაჩუა). ამ სკოლის X კლასის მოსწავლეთა მომზადების დონე მეტად დაბალია, მათ არ იციან წყობის, გადანაცვლების და ჯუფთებათა რიცხვის მისაღები ფორმულები, ბინომის ძირითადი თვისებები; ვერცერთმა მოსწავლემ ვერ ამოხსნა განტოლება $x^2 - 1 = 0$; ვერ მიიყვანეს სალოგარითმო სახეზე $1 - \sin a$ და სხვ.

ზ) ამავე სკოლაში ცუდად არის დაყენებული ქიმიის, ფიზიკისა და ბიოლოგიის სწავლება (მასწავ. ვ. ჩიტალაძე) IX და X კლასების მოსწავლეებმა არ იციან გავლილი მასალა ქიმიასში.

VIII კლასის მოსწავლეებმა ადამიანის ანატომიისა და ფიზიოლოგიის კურსის სრული უცოდინარობა გამოამჟღავნეს; მათ არ იციან უჯრედის ნაწილები და მათი ფუნქციები, უჯრედის გამრავლების სახეები, ცალკე ქსოვილები და მათი დანიშნულება, საკუთარ სხეულზე ვერ აჩვენეს მფარავი ქსოვილი, ვერ დაასახელებს ზემო და ქვემო კიდურების, თავის ქალასა და გულმკერდის ძვლები, ვერ განმარტეს ერთთროციტებისა და ლეიკოციტების დანიშნულება, არ იციან სისხლის პლაზმის შედგენილობა, გულის აგებულება, როგორ წარმოიშობა სისხლში ნახშირორჟანგი, ბუნდოვანი წარმოდგენა აქვთ ნერვიული სისტემის აგებულებასა და მოქმედებაზე, ვერ დაასახელებს ადამიანის თავის ტვინის ნაწილები და მათი ფუნქციები, გამოყოფის ორგანოები, შინაგანი სეკრეციის ჯირკვლები, ვერ განმარტეს საზრდოს

მონელების მნიშვნელობა, ვერ და დასახელეს საზრდოს გადამუშავების ხელისშემწყობი ფერმენტები და სხვა.

ასევე ცუდად არის დაყენებული ქიმიისა და ბიოლოგიურ პლინების სწავლება ბოგვის საშუალო სკოლაში (მასწავ. ეკ. ალიბეგაშვილი); X კლასში ქიმიის კურსის გავლა 31 საათით არის ჩამორჩენილი; ა/წ 27 აპრილს არ იყო დაწყებული არაორგანიული ქიმიის კურსის განმეორება.

გავლილი მასალა მოსწავლეებმა არ იციან მტკიცედ; მათ ვერ განმარტეს ორგანიული ქიმიის საგანი, არ აქვთ ნათელი წარმოდგენა უნაჯერო და ნაჯერი რიგის ნახშირწყალბადებზე, ვერ შესძლეს ჰალოგენწარმოებულის მიღების ხერხის გადმოცემა, არ იციან რა არის ვალენტობა და სხვ.

ამავე სკოლის IX კლასის მოსწავლეებმა დარვინიზმის საფუძვლების კურსის სრული უცოდინარობა გამოამჟღავნეს. მოსწავლეებ-არ იციან: ჩ. დარვინის ბიოგრაფია და მისი მოძღვრების ძირითადი საფუძვლები—ცვალებადობა და მემკვიდროება, ბუნებრივი და ხელოვნური შერჩევა, არსებობისათვის ბრძოლის სახეები, არ იცნობენ დარვინიზმისათვის მებრძოლ დიდ მეცნიერებს—კ. ტიმირიაზეცს, ი. მიჩურინს, ლისენკოს და სხვებს, წარმოდგენა არა აქვთ ი. მიჩურინის პრაქტიკულ და თეორიულ შრომა-მოღვაწეობაზე, არ იცნობენ აკადემიკოს ლისენკოს თეორიებს, ვერ დაასახელეს ორგანულ სამყაროს შესწავლის მეთოდები, ვერ განმარტეს, თუ რას შეისწავლის პალეონტოლოგია, ვერ დაასახელეს სიცოცხლის წარმოშობის შესახებ არსებული ჰიპოთეზები და თეორიები.

თეთრიწყაროს ქართულ საშუალო სკოლის VIII კლასის მოსწავლეებმა სუსტად იციან გავლილი მასალა ქიმიაში. მოსწავლეებს სუფრის მარილი პერიოდული სისტემის მე-7 ჯგუფის ელემენტი ჰგონიათ, ხოლო ზოგიერთ მოსწავლეს ქლორი მყარ კრისტალურ ნივთიერებად აქვს წარმოდგენილი; არა აქვთ სწორი წარმოდგენა ქლორის, გოგირდის, აზოტის და ფოსფორის ფიზიკურსა და ქიმიურ თვისებებზე და მათ ნაერთებზე;

• თ) ბოგვის საშუალო სკოლის X კლასის მოსწავლეებმა არა-დამაკმაყოფილებლად იციან ისტორია (მასწავ. თ. ვაბრიჩიძე). მათ ვერ განმარტეს პირველი იმპერიალისტური ომის გამომწვევი მიზეზები. როგორ ომს ეწოდება სამოქალაქო ომი, არ იციან 1812 წლის სამამულო ომი და სხვ.

ი) ასურეთის და ბოგვის საშუალო სკოლების სასწავლო ნაწილის გამგეები ვ. ჩაჩუა და ეკ. ალიბეგაშვილი მასწავლებელთა მუ-

შაობაზე ვერ ანხორციელებენ სათანადო კონტროლს, დამწყებ მასწავლებლებს ვერ უწევენ მეთოდურ დახმარებას, სასწავლო წლის განმავლობაში ბოგვის საშუალო სკოლის სასწავლო ნაწილის გამგე ექ. ალიბეგაშვილს მოსმენილი აქვს მხოლოდ 13 გაკვეთილი, ხოლო ასურეთის საშუალო სკოლის სასწავლო ნაწილის გამგეს ვ. ჩაჩუას 17 გაკვეთილი; მათ არ იციან, თუ როგორაა დაყენებული სკოლაში ცალკე სასწავლო დისციპლინების სწავლება.

ა) სასწავლო ნაწილის გამგეები ჯეროვანი პასუხისმგებლობით არ ამოწმებენ მასწავლებელთა მიერ მოსწავლეთა ცოდნის შეფასების ობიექტურობასა და მეოთხედური ნიშნების შესაბამისობას ცოდნის მიმდინარე შეფასების ნიშნებთან. ირაგის საშუალო სკოლის X კლასის მოსწავლეს, რომელსაც საკლასო ჟურნალში არ აქვს შეფასების ნიშანი რუსულ ენასა და ლიტერატურაში, ალგებრაში, გეომეტრიაში, ტრიგონომეტრიაში, ფიზიკაში, ისტორიაში მე-3 მეოთხედის მეოთხედურ ნიშნად უწერია: რუსულ ლიტერატურაში „4“, ალგებრაში—„5“ გეომეტრიაში—„5“ ტრიგონომეტრიაში—„4“, ისტორიაში—„5“ და ფიზიკაში „5“, აღნიშნული მოსწავლე დასახელებულ საგნებში ვერ ამჟღავნებს საფუძვლიანსა და მტკიცე ცოდნას.

ბოგვის საშუალო სკოლის IX კლასის მოსწავლეს, რომელსაც შესამე მეოთხედის მანძილზე ცოდნის მიმდინარე შეფასებისას მიღებული აქვს ნიშნები: ქართულ ლიტერატურაში—„4“, „2“ რუსულ ენასა და ლიტერატურაში—5, 4, 3, 2, ალგებრაში—4, 2, ქიმიაში—2, მეოთხედურ ნიშნად გამოყვანილი აქვს: ქართულ ლიტერატურაში „4. რუსულ ენასა და ლიტერატურაში—„4“, ალგებრაში—„4“, ქიმიაში—„4“.

ანალოგიურ შემთხვევებს აქვს ადგილი ასურეთისა და თეთრიწყაროს საშუალო სკოლებშიაც.

აღნიშნულ ნაკლოვანებათა გამოსწორების მიზნით საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს დაწყებითი და საშუალო სკოლის სამმართველო საჭიროდ ცნობს თეთრიწყაროს რაიონის სახალხო განათლების განყოფილებამ და დასახელებულ სკოლების დირექტორებმა, სასწავლო ნაწილის გამგეებმა და მასწავლებლებმა გაატარონ შემდეგი ღონისძიებანი:

1) სკოლის დირექტორებმა და სასწავლო ნაწილის გამგეებმა:

ა) განსაკუთრებული ყურადღება მიაქციონ პროგრამებით გათვალისწინებული სასწავლო მასალის მთლიანად გავლას, გავლილი მასალის განმეორებასა და მოსწავლეთა ცოდნის დონის ამაღლებას;

ბ) ირაგის საშუალო სკოლის დირექტორმა ლ. ლაზარაძემ ქარ-

თული ენის სწავლების საკითხი განიხილოს პედაგოგიურ საბჭოს უახლოეს სხდომაზე და დასახოს ამ საგნის სწავლების მდგომარეობის გაუმჯობესებისა და მოსწავლეთა ცოდნის დონის ამაღლებისათვის საჭირო ღონისძიებანი. 1946/47 სასწავლო წელს უზრუნველჰყოს სკოლაში ქართულ ენასა და ლიტერატურაში წინაწლებში არსებულ ჩამორჩენის აღმოფხვრა, პროგრამებით გათვალისწინებულ სასწავლო მასალის მთლიანად გავლა და მოსწავლეთა ცოდნის დონის ამაღლება;

გ) თეთრიწყაროსა და ასურეთის საშუალო სკოლების დირექტორებმა ი. გოგორიშვილმა და გ. ინასარიძემ განსაკუთრებული ყურადღება მიაქციონ მათემატიკურ დისციპლინების სწავლების ხარისხის გაუმჯობესებას, კლასიდან კლასში გადასაყვანი გამოცდების დაწყებამდე დაწვრილებით შეისწავლონ მოსწავლეთა მიერ მათემატიკის პროგრამებით გათვალისწინებულ სასწავლო მასალის შეთვისების მდგომარეობა და დასახონ ისეთი ღონისძიებანი, რაც 1946/47 სასწავლო წლის დასაწყისიდანვე უზრუნველჰყოფს საგნების სწავლების ხარისხის გაუმჯობესებას და პროგრამით გათვალისწინებულ მასალის მთლიანად გავლას;

დ) ბოგვისა და ასურეთის საშუალო სკოლების დირექტორებმა ვ. თუშურაშვილმა და გ. ინასარიძემ ქიმიისა და ბიოლოგიურ დისციპლინების სწავლების ხარისხის გაუმჯობესების მიზნით მიმდინარე სასწავლო წლის დასრულებამდე ყოველდღიური კონტროლი დააწესონ მასწავლებელ ეკ. ალიბეგაშვილისა და ვ. ჩიტალაძის მუშაობაზე, პირადად შეამოწმონ მოსწავლეთა ცოდნის დონე ქიმიისა და ბიოლოგიურ დისციპლინებში, მომავალ სასწავლო წლიდან ამ საგნების სწავლებაში არსებულ ნაკლოვანებათა აღმოსაფხვრელად დასახონ საჭირო ღონისძიებანი;

ე) ირაგის, ბოგვისა და ასურეთის საშუალო სკოლების დირექტორებმა 10 დღის ვადაში მოიყვანონ სრულ წესრიგში ფიზიკის, ქიმიისა და ბიოლოგიის კაბინეტები, ჩაატარონ სასწავლო კაბინეტების ქონების ინვენტარიზაცია, სათანადო დოკუმენტებით ჩააბარონ კაბინეტის ქონება კაბინეტის გამგებებს და დააკისრონ მათ პასუხისმგებლობა ხელსაწყო-იარაღების მოვლა პატრონობაზე.

სისტემატური კონტროლი დააწესონ ფიზიკის, ქიმიისა და ბიოლოგიურ დისციპლინების სწავლებაში თვალსაზრისობის გამოყენებაზე, სასკოლო ექსპერიმენტის ჩატარებაზე და ცალკე საკითხების ლაბორატორიულ წესით დამუშავებაზე;

ვ) პედაგოგიურ საბჭოს უახლოეს სხდომაზე განიხილონ საქარ-

თველოს სსრ განათლების სამინისტროს მითითებანი, ინსტრუქციები და დამატებითი განმარტება კლასიდან კლასში გადასაყვანი გამოცდების შესახებ და დასახონ ისეთი ღონისძიებანი, რაც უზრუნველყოფს კლასიდან კლასში გადასაყვანი გამოცდების ნორმალულურად ჩატარებას.

2. ცალკე სასწავლო დისციპლინების მასწავლებლებმა:

ა) თეთრიწყაროს და ასურეთის საშუალო სკოლების მათემატიკის მასწავლებლებმა ნ. ჩიტაიამ და ვ. ჩაჩუამ სასწავლო წლის დამთავრებამდე დამატებით ავარჯიშონ მოსწავლეები მაგალითებისა და ამოცანების ამოხსნაზე, ზეპირ გამოანგარიშებაზე; მოსწავლეთა საკონტროლო და საშინაო წერიითი ნამუშევრები შეამოწმონ გულდასმით და შეათასონ ობიექტურად;

ბ) ბოგვისა და ასურეთის საშუალო სკოლების ქიმიისა და ბიოლოგიის მასწავლებლებმა ეკ. ალიბეგაშვილმა და ვ. ჩიტალაძემ განსაკუთრებული ყურადღება მიაქციონ მოსწავლეთა მიერ ქიმიისა და ბიოლოგიის კურსის საფუძვლიან შეთვისებას, ავარჯიშონ მოსწავლეები ქიმიური ამოცანების ამოხსნაზე, ქიმიისა და ბიოლოგიურ დისციპლინების სწავლებაში ფართო ადგილი დაუთმონ თვალსაჩინოებას, ცდებს, ლაბორატორიულ მუშაობას და ექსკურსიებს; სწავლებაში გამოიყენონ სკოლის სასწავლო მიწის ნაკვეთი და აწარმოონ იქ დაკვირვებები თესლის აღმოცენებაზე, მცენარის ზრდა-განვითარებაზე, დაყვავილებაზე და ნაყოფის განვითარება-დამწიფებაზე.

ქიმიისა და ბიოლოგიურ დისციპლინების სწავლებაში მიმდინარე სასწავლო წელს არსებული ნაკლოვანებანი გაითვალისწინონ 1946/47 სასწავლო წლის დასაწყისიდანვე და იმგვარად წარმართონ მუშაობა, რომ უზრუნველყოფილი იქნას პროგრამებით გათვალისწინებული სასწავლო მასალის მთლიანად გავლა, გავლილი მასალის საფუძვლიანი განმეორება და მოსწავლეთა ცოდნის დონის ამაღლება.

ბიოლოგიურ დისციპლინების მასწავლებლებმა სასწავლო წლის დამთავრებისას საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს ბიოლოგიის პროგრამების შესაბამისად მისცენ მოსწავლეებს საზაფხულო დავალებები და 1946/47 სასწავლო წლის დასაწყისში საფუძვლიანად შეამოწმონ მოსწავლეთა მიერ დავალებების შესრულება;

გ) ირაგის რუსული საშუალო სკოლის ქართული ენისა და ლიტერატურის მასწავლებელმა ერემაძემ სისტემატურად იმუშაოს საკუთარ პედაგოგიური კვალიფიკაციის ამაღლებაზე, ყოველდღიურად

საფუძვლად მონაწილის ყოველი გაკვეთილისათვის და გაკვეთილის ორგანიზაციულ-მეთოდური თვალსაზრისით სწორად ჩატარებით, სასწავლო მასალის შინაარსობრივად სწორად, მიმზიდველ ფორმაში გადაცემით უზრუნველყოფის მოსწავლეებში ქართული ენისა და ლიტერატურის შესწავლისადმი პასუხისმგებლობის შეგნების გამოუმუშავება და მათი ცოდნის დონის ამაღლება.

3. თეთრიწყაროს რაიონის განათლების განყოფილებაში:

ა/წ 20 ივნისამდე საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროში წარმოადგინოს დასკვნა ასურეთის საშუალო სკოლის მათემატიკის მასწავლებელ ვ. ჩაჩუას მასწავლებლად დატოვების შესაძლებლობის შესახებ;

ბ) 1946/47 სასწავლო წლის დასაწყისამდე უზრუნველყოფის რაიონის სკოლების მომარაგება ცალკე სასწავლო დისციპლინების პროგრამებითა და საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს სახელმძღვანელო დოკუმენტებით და დააწესოს მტკიცე კონტროლი მათ განუხრელად შესრულებაზე;

გ) კლასიდან კლასში გადასაყვანი გამოცდების დაწყებამდე შეამოწმოს სკოლების მზადყოფნა გამოცდებისათვის, განსაკუთრებული ყურადღება მიაქციოს მოსწავლეთა ცოდნის ობიექტურ შეფასებას და წლიური ნიშნების მართებულად გამოყვანას;

დ) ეს წერილი განიხილოს თეთრიწყაროს რაიონის ყველა სკოლის პედაგოგიურ საბჭოს სხდომებზე და დასახოს სათანადო ღონისძიებანი.

**საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს
დაწესებითი და საშუალო სკოლის
სამმართველოს უფროსი უ.შ. ოზოლაძე**

**საქართველოს სსრ განათლების სამინისტროს
დაწესებითი და საშუალო სკოლის სამმართველოს
ენსპექციის უფროსი უ. იაშვილი**

შ ი ნ ა ა რ ს ი

1. ბ რ ძ ა ნ ე ბ ა № 277—მცხეთის რაიონის ნიჩბისის საშუალო სკოლის მუშაობის შესახებ	88
2. ბ რ ძ ა ნ ე ბ ა № 393—თბილისის რაიონის ზოგიერთი სკოლის მუშაობის შესახებ	3
3. ბ რ ძ ა ნ ე ბ ა № 506—საყოველთაო - სავალდებულო სწავლების განხორციელების შემოწმების შედეგების შესახებ	6
4. ბ რ ძ ა ნ ე ბ ა № 552 - ბოლნისის რაიონის სკოლების გამოკვლევის შედეგების შესახებ	14
5. ბ რ ძ ა ნ ე ბ ა № 582—გურჯაანის რაიონის სკოლებში სასწავლო-სააღმზრდელო მუშაობის შესახებ	18
6. ბ რ ძ ა ნ ე ბ ა № 620—აჭარის ასსრ რესპუბლიკის ზოგიერთი სკოლის მუშაობის შესახებ	31
7. ბ რ ძ ა ნ ე ბ ა № 155—ქ. ქუთაისის სკოლების გამოკვლევის შედეგების შესახებ	39
8. ბ რ ძ ა ნ ე ბ ა № 172—სიღნაღის რაიონის სკოლების გამოკვლევის შედეგების შესახებ	53
9. ბ რ ძ ა ნ ე ბ ა № 173 — წითელწყაროს რაიონის სკოლების გამოკვლევის შედეგების შესახებ	79
10. თ ე თ რ ი წ ყ ა რ ო ს სახალხო განათლების განყოფილების გამგეს	82
	95

